

ဗာလိန်ဒေသ၏ သယံဇာတကြော်ပုံ နှင့် လူမှုစီးပွားဖြစ်ထွန်းပုံ

ဗာလိန်ဒေသခံများ၏ ကိုယ်တိုင်စစ်တမ်းကောက်လေ့လာမှု
၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

မာတိကာ

ဖာလိန်ဒေသ၏ သယံဇာတကြယ်ဝပ်နှင့် လူမှုစီးပွားဖြစ်ထွန်းပုံ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

စစ်တမ်းကောက်လေ့လာပုံ	၅
ဖာလိန်ဒေသ ပထဝါဒအနေထား	၆
လူမှုဘဝနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု	၃၃
ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်း	၁၄
အုပိုင်းနံ့သစ်သီးဝလံများ	၁၇
ကွမ်းသီးရွေးကွက်	၁၉
ဓမ္မပြန့်လည်ယာလုပ်ငန်း	၂၀
ဆန်စပါးရွေးကွက်	၂၂
ဝါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်း	၂၅
အံအင်ရွာသစ် ဝါးဖမ်းလုပ်ငန်း	၂၅
ကျောက်ပုစ္စနှင့် ကင်းပုစ္စလုပ်ငန်း	၂၈
အံအင်ရွာသစ်ရှိ အခြားအသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းများ	၃၀
နှစ်ကရပ်ကျေးရွာ ဝါးဖမ်းလုပ်ငန်း	၃၀
ဖာလိန်ဒေသ ဝါးဖမ်းလုပ်ငန်း၏ ရရှိသောဝင်ငွေများ	၃၄
အသအတွေးစုစုပေါင်းဝင်စွဲ	၃၄
အံအင်ကျေးရွာ၏ နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း	၃၅
ရေခြေါးနယ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်း	၃၈
ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ် (၂၀၁၄ ဧပြီ (၂၅) မှ ၂၀၁၅ မေလ (၁၅) ရက်နေ့အထိ)	၄၀
အမိုက်ကျောက်မီးသွေး စွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေး စက်ရုံများစားရင်း	၄၄
ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၏ ယေဘုယ် ဆိုးကျိုးများ	၄၅
အနှစ်ချုပ်	၄၇
နောက်ဆက်တွဲ	၄၇
ဝါးမျိုးစိတ်	၄၈
ပုစ္စမျိုးစိတ်	၅၂
ဂက္ကန်မျိုးစိတ်	၅၃
ငုက်မျိုးစိတ်	၅၅

ဗာလိန်ဒေသ၏ သယံဇာတကြော်ပုံနှင့် လူမှုစီးပွားဖြစ်ထွန်းပုံ

ဗာလိန်ဒေသခံများ၏ ကိုယ်တိုင်စစ်တမ်းကောက်လေ့လာမှု
(၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ)

စစ်တမ်းကောက် လေ့လာမှုနည်းနာများ

မွန်ပြည်လူအခွင့်အရေးဖောင်အံ့များ (Human Right Foundation of Monland – HURFOM) နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ကောစနစ်ပြန်လည်ထူထောင်မှုနှင့် အေသာွှင်းပူးဆောင်ရွက်မှုအဖွဲ့ (Towards Ecological Recovery and Regional Alliance – TERRA) တို့၏ ၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာ (၂) ရက်နေ့နှင့် (၃) ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ် သော သဘာဝသယံဇာတ္တာစီမံခန့်ခွဲ မှုသုတေသန အလုပ်ရုံးနွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် ဤသုတေသနအစီရင်ခံစာ ပြုလုပ်ရန် အံ့ဩကျော်မှု အေသာ်ကိုယ်စားလှယ်များက ဦးစွာအကြံပြုခဲ့သည်။

ဤသုတေသနစာစောင်တွင် ဗာလိန်အေးဖောင် ကောစနစ်နှင့် သဘာဝသယံဇာတ္တာများ၏ အရေးကြီးပုံကို ဖော်ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဗာလိန်အေးဖော်တွင် မည်သည့်အရာများ တည်ရှိနေသည်။ ဗာလိန်အေးဖော်နှင့် ငြင်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အကြေား မည်သို့မည်ပုံ ဆက်စပ်နေသည်။ ယခုတည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသော ကျောက်မီးသွေ့စွမ်း အင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေါ် မည်သို့၏ သော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မည် စသည်တို့ကို မျက်ဝါးထင်ထင် စဉ်းစားသိမ်းနိုင်ရန် ဤသုတေသနစာစောင်က အထောက်အကျိုးပါ ပါလိမ့်မည်။

အလုပ်ရုံးနွေးနွေးပွဲတွင် အံ့ဩကျော်မှု အေသာ်ကိုယ်ရှိ အမိုက်ကျေသော သဘာဝအရင်း အမြစ် (၃) မျိုးရှိကြောင်း၊ ငြင်းတို့မှာ ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်း၊ ပါးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတို့ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြုခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနစာစောင်တွင် အံ့ဩစီးပွားရေးအတွက် အမိုက်ကျေသော ငြင်းကဏ္ဍာ (၃) သုံးရပ်၏ လူမှုစီးပွားတန်ဖိုးများကို အထူးအာရုံစိုက် လေ့လာသွားမည်ဖြစ်သည်။

အလုပ်ရုံးနွေးနွေးပွဲတွင် အံ့ဩကျော်မှု ပတ်သက်ရန် သုတေသနအဖွဲ့က မြေပုံကြမ်းတစ်ခုကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ဤမြေပုံကြမ်းတွင် အံ့ဩကျော်သည် မည်သည့်နေရာတွင် တည်ရှိနေသည်။ ငြင်းကျော်ကို မည်သို့၏ သော ကောစနစ်များဖြင့် ဝန်းရုံထားသည်ကို ဖော်ပြထားသည်။

အလုပ်ရုံးနွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် အေသာ်ကိုယ်ရှိ သိရှိနားလည်ရန် သုတေသနအဖွဲ့က ကျော်လုပ်လုပ်များနှင့် ရဟန်းသံလာတော်များပါဝင်သော ပင်မသူ တော်များကို ဖွဲ့စည်းပြီး ပါးစိုက်ပျိုးရေး၊ ကွမ်းသီးခြံနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ခံရန်နှင့် ဗာလိန်အေးဖော် သဘာဝသယံဇာတ္တာကို အေသာ်ကိုယ်ရှိ မည်သို့မည်ပုံ အသုံးပြုနေသည်ကို လေ့လာစုံစမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အံ့ဩကျော်နှင့် ငြင်းကျော်ပြုမြေပုံကြမ်း

ဤသုတေသနစာစောင်တွင် ငင်ငွေအေသာ်ကိုယ်ရှိသော အမိုက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (၃) မျိုးဖြစ်သည့် ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်း၊ ပါးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ၏ လူမှုစီးပွားကိန်းကဏ္ဍားများကို လေ့လာမည်ဖြစ်သည်။ အေသာ်ကိုယ်ရှိ ပို့တိဂုံး တွက်ချက်နိုင်ရန် သစ်သီးပြုလုပ်ငန်းစသည် ငင်ငွေရရှိနိုင်သည့် အခြားသောလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကိုလည်း ကောက်ခံသွားမည်ဖြစ်သည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူရှာတွင် အသုံးပြုသော မေးခွန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- ကျေးရွှေရှိ အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်။
- ပါးစိုက်ပျိုးရေး ကွမ်းသီးခြားနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သော အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်။
- လယ်ယာမြေနှင့် ကွမ်းသီးခြားက အရေအတွက်။
- အိမ်ထောင်စု တစ်စုချင်းစီမှတွက်ရှိသော ကွမ်းသီးပင်အရေအတွက်။
- အိမ်ထောင်စု တစ်စုချင်းစီမှတွက်ရှိသော (မကြိတ်ဆုံရသေးသည့်) ပါးတင်းရေး။
- ငါးဖမ်းလုပ္ပန့် စက်တပ်ငါးဖမ်းလျေပိုင်ဆိုင်သော အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်။
- အိမ်ထောင်စု တစ်စုချင်းစီမှတွက်ရှိသော ငါးဖမ်းပိုက်အရေအတွက်။
- ပါးစိုက်ပျိုးရေး ကွမ်းသီးခြားနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှုရရှိသော ဝင်ငွေပမာဏ။

သုတေသနအဖွဲ့ဝင်အများစုသည် အံအဖွင့်အသေခံများ ဖြစ်သည့်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွှာများတွင် တွေ့ဆုံးမေးမြန်းမှုနှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခြားသောရွှာသူရွှာသားများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ (၂၀၁၅) နေ့နဝါရီလတွင် ဤသုတေသနအကြောင်းကို အခြားသော ကျေးရွှာများက သိရှိလာခဲ့ပြီး ဗာလိန်အေသာ် နှစ်ကရှတ် အံအဖွင့်ရှုံးနှင့် ပလိုင်းသိမ်း အစရှိသော ကျေးရွှာ (၆) ရွာကလည်း သုတေသနအဖွဲ့သို့ ပါဝင်ပူးပေါင်းခဲ့သည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်ပုံ၊ ငါးဖမ်းပုံနှင့် တိုင်းရင်းဆေးပညာ၊ ယဉ်ကျေမှုစေလေထုံးစံ၊ ကိုးကွယ်မှုဘာသာတရား၊ လူမှုဘဝနှင့် အပန်းဖြေအနားယူခြင်းဆိုင်ရာ သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် ကေဟစန်းတို့ကို သုတေသနအဖွဲ့က အသေးစိတ်မေးမြန်းခဲ့သည်။

စစ်တမ်းကောက်ယူမှုသည် သုံးလတာခန့်၊ ကြာမြှင့်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် သုတေသနအဖွဲ့က ကျေးရွှာ (၇) ရွာ၏ ပါးစိုက်ပျိုးရေး ကွမ်းသီးခြားနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှုရရှိသော ခန်းများခြောက်ငွေပမာဏကို သိရှိနိုင်ခဲ့သည်။ ရရှိလာသော အချက်အလက်များအပေါ် သုံးသပ်မှုကိုလည်း နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့သည်။ ပါးစိုက်ပျိုးရေး ကွမ်းသီးခြားနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှုရရှိသော အနည်းဆုံးနှစ်စဉ်ဝင်ငွေကို သိရှိနိုင်ရန် ဝင်ငွေများကို ဖယားများဖြင့် ဖော်ပြုခဲ့သည်။

Village Name	ဦးမှို့နှုံး	၃၁၈၉					၄၁၁၈					၅၇၈၈							
		ကွောက်	ဗော	တွဲ	သာတွဲ	ရှိခိုက်သတ်	ပို့ဆို	ကွောက်	ဗော	တွဲ	သာတွဲ	ရှိခိုက်သတ်	ပို့ဆို	ကွောက်	ဗော	တွဲ	သာတွဲ	ရှိခိုက်သတ်	ပို့ဆို
1. ဒေါ်ချေ	၉၃၇ (၄၉၇)	309	2058.5	909610	62902000	125804 0000		80	512	18120	12684000 0000								
2. အော်ခြောင်း	760 (၄၄၀)	50	369.5	66145	44694000	893960 000		61	373	14020	98,49000		22	23	23	288	256800 000		
3. တိုး	110 (၂၇၀)	75	354.4	90930	6335000	12666 0000							86	86	126	707	2115900 000		32149000 000
4. ကျော်နှဲ	250 (၂၃၄)	96	390.78	186823	12995500	259910 000		37	175	8160	15,120000								
5. ပနိုင်း	60 (၂၇၀)	67	121.5	56855	3890000	17800 000		39	117	4220	29540000								
6. ဗော	80 (၂၇၀)	115	564	238935	19607500	392150 000		64	376	17543	12230000								
7.	1157 (၂၁၃)	712	385.68	1548.848	150426000	300352 0000		281	1553	62063	1552441000	108109	149	995					

ကွမ်းသီးခြား ပါးစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှုရရှိသော ဝင်ငွေများကို အဖော်ပြထားသော သုတေသနအဖွဲ့က ရေးခွဲထားသည်။

အခြားသော ကျေးရွှာများ၏အကြောင်းကိုပါ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့က စစ်တမ်းကောက်ယူမည့် ရေးယာကို တို့ချွဲသဖြင့် ဗာလိန် အနောက်ပိုင်းအေသာ၏ ပထဝ်အနေအထား၊ ကေဟစန်းနှင့် လူမှုဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆက်နှစ်ပုံကို ဖော်ပြန်ရန် ပိုမိုအသေးစိတ်သော မြေပုံတစ်ခုကို သုတေသနအဖွဲ့က ထပ်မံရေးခွဲခဲ့ရသည်။

ဖာလိန်အေသံ၏ ပထဝီအနေအထားကို ပိုမိုနားလည်းနှင့်ရန်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့က ပင်လယ်ကမ်းခြေမှ ဆောင်ထိုးအထိ အထက်အောက် စုန်ဆန်တက်ဆင်းသွားလာခဲ့သည်။ လယ်ယာမြှုန့် ဒီရေတော့များရှိ အပင်များ၏ မျိုးစိပ်အမည်နှင့် ပါများမှုများကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် နမူနာများ ရဟန်ခြားကြသည်။ နမူနာရရှိရန် ခက်ခဲသည့် ငါးကဲ့သို့သော မျိုးစိတ်ပေါင်းများစွာအတွက် သုတေသနအဖွဲ့က ဓာတ်ပုံနမူနာများ စုဆောင်းခဲ့သည်။ သက်ခိုင်ရာကျေးဇူးများ စွာသုတေသနများကိုလည်း မျိုးစိတ်နမူနာများကို ရှာဖွေရန်နှင့် တွေ့ရှုချက်များကို အတည်ပြုပေးရန်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့ကို ကူညီရန်စိတ်ဆောင်းခဲ့သည်။

သုတေသနအဖွဲ့က သတင်းအချက်အလက်များ
ကောက်ယူမည့်နည်းလမ်းကို ဆွေးနွေးနေကြစဉ်။

သုတေသနအဖွဲ့က ကျေးဇူးတစ်ခုချင်းစီ၏ ဝင်ငွေကို
အဖွဲ့သားများအား ရှင်းပြနေစဉ်။

(၂၀၁၅) ခုနှစ်၊ မေလတွင် သုတေသနအဖွဲ့က ဒေသခံများနှင့်အတူ နိဂုရာကျေးဇူးအနီးရှိ ဒီရေတော်၏ ပောစနစ်ကို စတင်လေ့လာခဲ့သည်။ သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် ကော်ကျေးမှုများဖော်လုပ်ငန်းကို လေ့လာသိရှိနိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံလုပ်သားများနှင့် ပင်လယ်ပြင်သို့ အတူတက္က ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ဒေသတွင်းရှိ တွေ့ရှုသမျှ တာရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့် ရေနေသတ္တဝါများကို စာရင်းပြုစုဆောင်းခဲ့ပြီး ဒေသခံများ၏ အတည်ပြုချက်များကိုလည်း ရယူခဲ့သည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခဲ့သော ကျေးဇူး ကွဲမ်းသီးခြံများ၊ လယ်ကွင်းများ၊ ငါးပမ်းနေရာများ၊ ဒီရေတော့များ၊ ကမ်းခြေများနှင့် မြှုပ်နည်းများ၏ တည်နေရာများကို ပိုမိုတိကျွဲ့သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ယခုပြုလုပ်ခဲ့သော မြေပုံဟောင်းအပြင် အချက်အလက်သစ်များ အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ အခြေားမြေပုံအသစ်တစ်ခုကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့သည်။

(၂၀၁၄) ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလကတည်းက စစ်တမ်းကောက်လေ့လာခဲ့ပြီး နောက် (၆) လအကြာ (၂၀၁၅) ခုနှစ်၊ မေလတွင် သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် ပထမအကြိုး စီမံခိန်းသုတေသနစာတမ်းကို အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ရှင်းသုတေသနစာတမ်းကို ၂၀၁၅ ဇွန်လတွင် ဖာလိန်အေသံ၏ သယံဇာတပေါကြယ်ဝပ်ကို ဖော်ပြထားသော မြေပုံနှင့်တက္က ထွေးကြန်းတွင် ထွေးကြန်းတွင် အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ဖာလိန်အေသံ သုတေသနလေ့လာမှုကို မွှေ့ဖြည့်လွှှုံးအခွဲ့အေးလောင်အေးရှုံး (Human Right Foundation of Monland – HURFOM) နှင့် ဟောစနစ်ပြန်လည်တွေ့ထောင်မှုနှင့် ဒေသတွင်းမှုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖွဲ့ (Towards Ecological Recovery and Regional Alliance – TERRA) တို့၏ အကုအညီဖြင့် ဒေသခံများက ပြည့်စွဲ့သွားကြပ်နည်းတွင် အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ဖော်ပြု လူမှုအဖွဲ့အစည်း အဖွဲ့ (၂) ခုအနေဖြင့် သုတေသနတိုးတက်မှုကို စောင်လက်စောင့်ကြည့်ကူညီပေးသွားမည်ဖြစ်ပြီး ကွင်းဆင်းလေ့လာရာတွင် လိုအပ်သော နည်းပညာ အကုအညီများကို ပေးအပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ရှင်းအပြင် (၆) လအတွင်း လေ့လာထွေ့ရှုံးသုပ္ပါဒ် စွဲခြမ်းစိပ်ဖြောသုံးသပ်မှုများကိုလည်း ပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်မာတ်အားပေးစက်ရုံး၏ အကြောင်းအရာများနှင့် ဆိုကျိုးများအကြောင်းကို မျှဝေရှုံးပြုပေးသော (Greenpeace) မှ Mr.Tara Buakamsri အားလည်းကောင်း၊ သဘာဝသယံ့အား စီမံခိန်းခွဲမှုသုတေသန အလုပ်ရုံးဆွေးပွဲမှာ သတင်းအချက်အလက် စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းအထိအဆုံး အံ့ဩအောင် အားလည်းကောင်း ဖြော်ပေးအပ်ခဲ့သော Ms. Somporn Pengkam အားလည်းကောင်း၊ ဒီရေတော့ဂေဟစနစ်၊ ဒီရေတော့ရှိ သတ္တဝါမျိုးစိတ်များနှင့် အကျွော်ကျော်စွဲမှုများ ပတ်သက်၍ သိပ္ပနည်းကျေသတ်းအချက်အလက်များအတွက် ကူညီပေးခဲ့သော မောင်လမြှုပ်တွေ့က္ကသိုလ်မှု အကျွော်ဖော်ပညာရှင် ဖော်ပေးအားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတွင်ရှုပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

သုတေသနလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်စဉ် လုပ်ရှားမှုခါတ်ပုံများ

ဗာလိန်ဒေသမြေပုံကို ပြန်လည်တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်ပြီးနောက် သံသာတော်တစ်ဦးက ဗာလိန်ဒေသ သဘာဝသယံဇာတ အကြောင်းကို ရှင်းပြနေစဉ်။

လယ်ကွွင်းများ၊ ကွဲပ်းသီးခြီးများ၊ ငါးလုပ်ငန်းခွင်များ၊ မြစ်ချောင်းများနှင့် တည်ဆောက်မည့် ကျောက်မီးသွေး လျှပ်စစ်ပါတ်အား ပေးစက်ရုံဒါယာတို့ပါရှိသော ဗာလိန်ဒေသမြေပုံကြမ်း။

သုတေသနအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက အဖွဲ့ဝင်များအား မြေပုံပါ အကြောင်းအရာများကို ရှင်းပြနေစဉ်။

ဒီရေတော်များ မည်သည့်နေရာတွင် ပေါက်ရောက်နေသည် အေသခံများအတွက် ငြင်းတော်များက မည်သို့အသုံးဝင်သည်ကို အေသခံ ငါးလုပ်သာများနှင့် သုတေသနအဖွဲ့ဝင်တို့ ဆွေးနွေးစဉ်။

သုတေသနအဖွဲ့က ကော့ဂရှုဒေသတွင် ငါးလုပ်သာများနှင့် ငါးလုပ်ငန်းအကြောင်း တွေ့ဆုံးမေးမြန်းစဉ်။

သုတေသနအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက ကျေးချွှေ့ အမျိုးသမီးများအား တွေ့ဆုံးမေးမြန်းနေစဉ်။

ဗာလိန်အေသံ ပထဝါအနေအထား

မြန်မာနိုင်ငံ မွန်ပြည်နယ်တောင်ဘက်အာစ္စနဲ့ရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ဗာလိန်ဟူခေါ်သော တောင်တစ်တောင် တည်ရှိသည်။ သို့သော် ဗာလိန်ဟူခေါ်သော အမည်နာမသည် တောင်တစ်တောင်ကိုသာ ကိုယ်စားပြုသည်မဟုတ်။ မွန်ပြည်နယ် ရေးခြေးနယ် အနောက်ဘက်ခြေးအေသံတစ်ခုလုံးကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ဗာလိန်တောင်နှင့် ငြင်း၏အဝန်းအစိုင်းသည် တောင်ထိပ်မှ ပင်လယ်ဝအထိ ကျယ်ပြောလျက်ရှိသည်။

ပထဝါအနေအထားအရ ဗာလိန်တောင်သည် ကပ္ပလိပင်လယ်နှင့် တန်သံရီတောင်တန်းကြားတွင် တည်ရှိသည်။ မြောက်မှတောင်သို့ ရည်လျားသွယ်တန်းသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိပြီး ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် မီတာ (၄၀၀) ကျော် မြို့တော်းနေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ငြင်းအပြင် ဗာလိန်အေသံကို အမြစ်မီးလန်းစုံပြောနေသော သစ်တော့ယျာဉ်ခြံများဖြင့် ဝန်ရုံးထားသည်။ မျက်စိတ်စုံဆုံး တည်ရှိနေသော ဂွာမီးသီးခြံများကလည်း အေသံခံတို့၏ စီးပွားရေးအကြောင်းကို ဖော်ပြောနေသည်။ အပူဝိုင်းစုံသစ်သီးဝလ်များဖြစ်သော ကူးရင်းသီး၊ အုန်းသီး၊ မရမ်းသီး၊ ငှက်ပျောသီးနှင့် ပိဋ္ဌာသီးများကလည်း အေသံတစ်ခုလုံး ဖုံးလွှမ်းသွားသည်အထိ သီးပွဲင့်လျက်ရှိသည်။

သစ်တော့တစ်တော့အလား စိမ်းလန်းစုံပြောနေသော ပတ်ဝန်းကျင်အေသံက အစားအစာစွဲနှင့် ခိုလုံးရာများ ပေါ်များလှသည့် အတွက် တော့နေတိရစွဲနှင့်များကို ဆွဲဆောင်လျက်ရှိသည်။ အေသံများက အနည်းဆုံးငြိုက်ပျိုးစိတ်ပေါင်း (၇၁) မျိုးကို ဗာလိန်အေသံတွင် တွေ့ရှိရပြောင်း ပြောပြုပါသည်။

နှက်ပျိုးစိတ်များအပြင် တော့ကြော် ရှုံးရှိုင်း၊ ဒရယ်၊ သင်းခွေချုပ်၊ မျှောက်၊ တော့ဝက်၊ ကျားသစ်နှင့် ကျားသစ်နှင့် တော့ရှိုင်း တိရစွဲနှင့်များကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

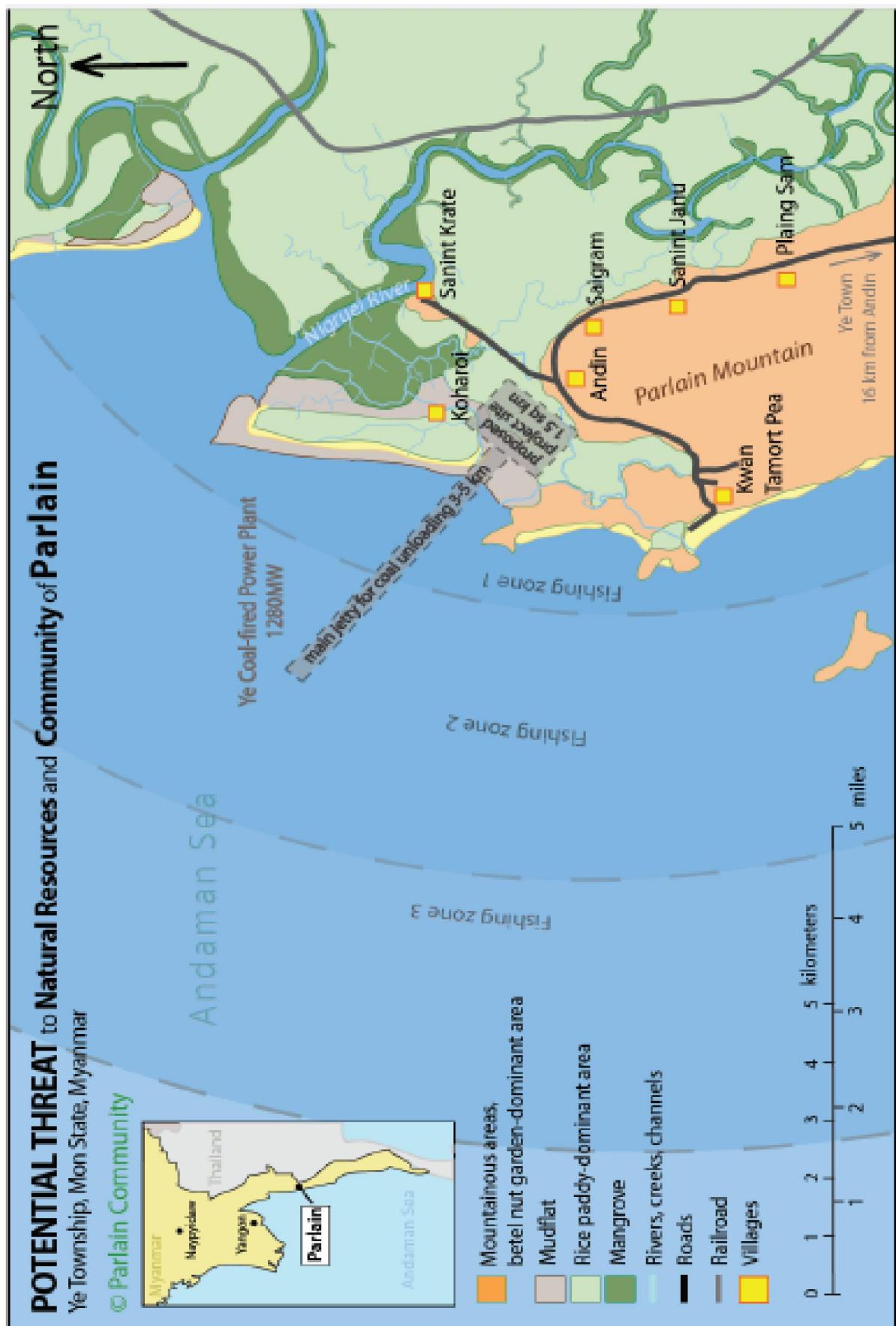
ဗာလိန်အေသံတွင် ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့်နီးကပ်စွာ တည်ရှိနေသည့် မြေဆီပြန်ပြည့်ဝသော လယ်ကွင်းလယ်ကွက်များ အကမှာက်အမြား ရှိသည်။ အမြစ်မီးတော့နှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် ငြင်းလယ်ကွက်များသည် ရာသီအလိုက် အစိမ်းရောင်မျှ ရွှေဝါရောင်အထိ အရောင်အမျိုးအမျိုး ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ မြစ်ချောင်းများ၏ သွယ်ယူကိစ္စီးဆင်းနေမှုက ဤအေသံ၏ အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်နေပြီး ငြင်းမြစ်ချောင်းများက မြေထွေအကို ပိုမိုကြော်ပေါ်ပြီး အေသံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အတူးသဖြင့် ထောင်ပေါ်များစွာသော အိမ်ထောင်စုများလုပ်ကိုင်နေသော စပါးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို ရေပေးဝေလျက်ရှိသည်။

အေသံ၏ အဓိကရေအရင်အာမြစ်မှာ နိုက်ရော်းဖြစ်သည်။ ရေးမြစ်မှ ဆွဲတွက်လာပြီး ရေး - ဗာလိန်မော်တော်ကားလမ်း တစ်လျှောက် စီးဆင်းနေသော ချောင်းဖြစ်သည်။ လယ်ကွင်းလယ်ကွက်များအကြော်း စီးဆင်းလာပြီး နှုန်းမြေများ၊ မြေဆီပြန်များ ပို့ချက် ပင်လယ်သို့ စီးဝင်သည်။ ပင်လယ်ထဲသို့ ခက်ဖြားစီးဝင်ပြီး နိုက်တန်းကိုလည်း ဖြစ်စေသည်။ နိုက်ရော်းကြောင်း တောင်ပေါ် စိုက်ပျိုးရေးတွင် မတွေ့ရှိနိုင်သော ဒီရေတော့ကိုလည်း ဖြစ်စေသည်။

နိုက်ရော်းက ပင်လယ်သို့ စီးဝင်သည့်နေရာတွင် နှုန်းတင်မြေကို မျက်စိတ်စုံအံးတွေ့မြင်နိုင်သည်။ ငြင်းနှုန်းတင်မြေများသည် ရေချိန် ရေငြန်ကို ပိုင်းခြားထားပြီး လယ်ကွင်းများသို့ ဆားငန်ရေ မဝင်ရောက်နိုင်ရန် တားဆီးထားသည်။ ငြင်းမြေပေါ်တွင် (Imperata Cylindrica) အမည်ရှိ မြေက်တစ်ပျိုး ပေါက်ရောက်နေပြီး ငြင်းမြေက်ပင်များ၏ ခွဲနှင့်တော်အရွက်များသည် မြေဆီပြန်များကို ရေရှိုင်းများက တိုက်စားသွားခြင်းမရှိစေရန် သံလိုက်ကဲ့သို့ ဆွဲငင်ထားသည်။ မြေထွေများကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားသည့်အပြင် သန်းပေါ်များစွာသော ကက္န်းကောင်များနှင့် ခရာကောင်များအတွက် အစာရေစာ ပေါ်များတို့၏သာ

သယံဇာတပါကြော်ဝေသ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ်၊ မာလိန်ဒေသ၏
ပထိခေါ်အနေအထားပြုမှုပုံ။

အံ့ဩကျော်လမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက်ရှိ ကွမ်းသီးခြေနှင့် ကွမ်းသီးလုံး လောင်ထားပုံများ

ဘေးကျက်ပြင်ကျော်ကြီးကို ဖြစ်စေသည်။ ရှင်းအပြင် ကျောက်ပုစ္စနှင့် ကင်းပုစ္စနှင့်များအတွက် မြှုတင်းနေထိုင်ရာကိုလည်း ဖြစ်စေသည်။

မြောက်ဘက်ပိုင်ရှိ နိုက်ရွောင်းနှင့် နှိုးတင်မြောနှင့် အနောက်ဘက်ပိုင်ရှိ နိုက်သဲကမ်းခြေအကြားတွင် လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များကို မျက်စိတစ်ဆုံး တွေ့ဖြင့်နှင့်သည်။ ဖာလိန်အေသံ၏ အကြီးဆုံးလယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များ ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၀ (၁၈၀၀) ကျော်ရှိပြီး ဖာလိန်အေသံအပြင် ရေးကဲ့သို့သော အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မြို့ရှားများရှိ အေသံအပြင် လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များအတွက် လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များကို ဖြစ်စေသည်။

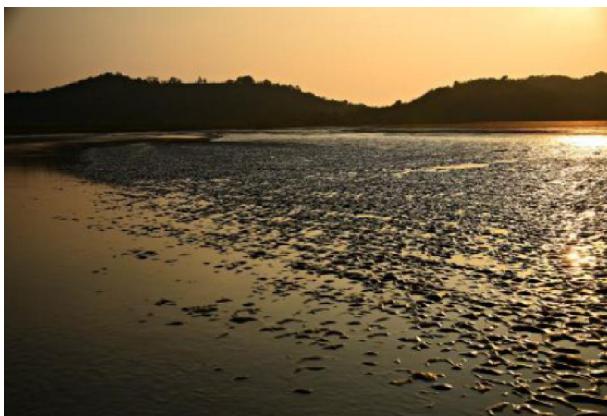
ဖာလိန်အေသံများအနေဖြင့် တောတောင်သဘာဝများနှင့် ပြည့်စုံကုံးလုံးသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမူများအပြင် သဘာဝတရား၏ ကြယ်ဝမူကြားငါး ပြီးချမ်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ မိုးခေါ်ခြင်း၊ ရေကြီးခြင်းကဲ့သို့ သော သဘာဝတေားအား ရာယ်များကို ဆယ်စုံနှင့်များစွာ ကြံ့တွေ့ရခြင်းမရှိကြောင်း အံ့ဩအေသံများက ပြောပြပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း သဘာဝသယံ့တော် ပေါကြွယ်ကြားငါး မျက်ဝါးထင်တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များ

နိုက်ရွောင်းဝတွင် တွေ့ရှိရသော ဒီရေတော်များ

သဘာဝအလျောက် ပေါက်ရောက်နေသော ဒီရေတော်များ

ပင်လယ်ရေကျချိန်တွင် တင်ကျေန်ရစ်နေသော နှစ်းမြေများ။

ပင်လယ်ဝရာက်သည်အတိ နှစ်းမြေပို့ချွားသော ရေချို့ခြောင်းငယ်။

သစ်သီးခြံများ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေများမှ ထွက်ရှိလာသော ထုတ်ကုန်များက အသေအတွင်း စည်ပင်ဝပြာမှုကို ဖြစ်စေသည်။

ဘလိန်ဒေသအကြောင်း ပြောရမည်ဆိုပါက ယုံကြည်ကိုကွယ်မှုကို ချိန်လွှပ်၍ မရအေ။ တူညီသော ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ကြောင်း အသေခံများသည် တစ်သားတည်း စည်းလုံးသို့သိတ်နေကြသည်။ ရွာသူရွာသားများအားလုံးကလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ညီရင်းအစ်ကို၊ မောင်ရင်းနှစ်ကုံးသို့ ချိန်ကြည်ကြသည်။ အထူတ်အမြတ်ထား ကြည်ညိုသော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များနှင့် သံယာတော်များကလည်း အချင်းချင်း ရင်းနှီးချိန်ကြည်လျက်ရှိသည်။

ဘလိန်ဒေသ၏ နောက်ထပ်အကြောင်းအရာတစ်ခုမှာ ကိုယ်ပိုင်အမည်နာမရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေးမြို့နယ်အောက်တွင် တည်ရှိသော အသေ (၄) အသေအနက် ဘလိန်ဒေသတစ်နာတ်းသာ ကိုယ်ပိုင်အမည်နာမ ရှိသည်။ ဘလိန်ဒေသ၏ ဂုဏ်သတင်းသည် ရေးမြို့နယ်ကို ကျော်လွှန်၍ မွန်ပြည်နယ်ရှိ အခြားသောအသေများသို့ ပုံ့နှံ့လှက်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘလိန်ဒေသ၏ ထွက်ကုန်များဖြစ်သော ကွမ်းသီးနှင့် ပုစ္န်ခြောက်များသည် အရည်အသွေးကောင်းမွန်လှသဖြင့် ရွေးနှစ်း ကောင်းမွန်လှသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် အထက်ဖော်ပြပါအကြောင်းအရာများသည် ဘလိန်ဒေသအကြောင်းကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ ရှင်ပြထားသော အကြောင်းအရာများဖြစ်သည်။ အထက်ပါအကြောင်းအရာများကို သေချာနားလည်ရှိနာတွက် တိကျသေချာသော လေ့လာမှုများကို ထပ်မံပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းအရာများဖြင့် ဘလိန်ဒေသအကြောင်း ပြည့်စုံအောင် ရှင်းပြနိုင်ခြင်းမရှိသည်ကိုလည်း သတိချုပ်သင့်ပါသည်။ အသေခံတစ်ဦး ပြောကြားသကဲ့သို့ပင် ဘလိန်ဒေသအကြောင်းကို

နိုဂုံကျေးရွာအနီးရှိ မြက်ပြင်ကျယ်တနေရာ။

နိုဂုံခြောင်း၏ ဒီရေတော်ရှိ မြက်ပြင်ကျယ်။

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် ထဲထပ်ဝင်သီရှိလိုပါက လေ့လာသင်ယူစရာ အမြောက်အမြား ကျွန်းရှိနေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ ။

လူ၊ အဖွဲ့အစည်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု

ဖာလိန်အေသံတွင် ဖာလိန်တောင် အနောက်ဘက်ခြမ်းနှင့် အရှေ့ဘက်ခြမ်းဟူ၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှာ နယ်မေ့ (၂) ခု ရှိသည်။ အနောက်ဘက်ခြမ်းတွင် ရွာကြီး (၆) ရွာ ပါဝင်ပြီး အရှေ့ဘက်ခြမ်းတွင် ဒုးယားအပါအဝင် ကျေးရွာ (၃) ရွာ ပါဝင်သည်။ ဒေသ (၂) ခစလုံးတွင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်အခြားအကာကွယ် ရှိသည်။

အနောက်ဘက်ခြမ်းအပိုင်းတွင် ပါဝင်သည့် စစ်တမ်းကောက်ခံ လေ့လာခဲ့သော ရွာကြီး (၆) ရွာတွင် နှစ်ကရှတ်၊ အံအင်ရွာသစ်၊ အံအင်၊ သာကရမ်၊ နှီးနှီးနှင့် ပလိုင်သိမ်တို့ ပါဝင်သည်။ နှစ်ကရှတ်နှင့် အံအင်ရွာသစ်တို့သည် ပင်လယ်ကမ်းခြေ အနီးတွင် တည်ရှိပြီး တံငါးကျေးရွာအဖြစ် လူသိများသည်။ အံအင်၊ သာကရမ်၊ နှီးနှီးနှင့် ပလိုင်သိမ်တို့ ကုန်းတွင်းပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ ငြင်းရွာသူရွာသားအများစုသည် စိုက်ပျိုးရေးကို အမိကလုပ်ကိုင်ကြပြီး ဝမ်းရေးအတွက် အခြားသောလုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။

ဤကျေးရွာများတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများက ရွာအလယ်တွင် တည်ရှိလေ့ရှိပြီး အေသံများက ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများ ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် အစည်းအဝေးများပြုလုပ်ရန် ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် တွေ့ဆုံးကြသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းရှိ ကိုရင်ယော်လေးများက ပုဂ္ဂစ်စာပေများကို သင်ကြားကြပြီး ကျေးရွာရှိ ကလေးငယ်များက ရိုးရာဓလေ့နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအကြောင်းသင်ယူရန် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ လာရောက်ကြရသည်။ တစ်နှစ်တာ သင်ယူမှု မစတင်မိ သံယာတော်များအေနဖြင့် ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြလေ့ရှိသည်။ ဥကောင်းတွင်လည်း အဖိုးအမွှားများနှင့် သက်ကြီးပိုင်းများက ပန်းခက်ပန်းခိုင်များ ကိုင်ဆောင်ပြီး ပန်းဝတ် တက်ပေါ်တွင် တွေ့ဆုံးကြသည်။

ဖာလိန်အေသံများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် လူနောက်သည် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအတွက်လည်း တာဝန်များကို ရှုံးရှုံးလင်းလင်း သတ်မှတ်ထားသည်။ ဝါးဖော်ခြင်း၊ သစ်သီးဝလံများ ရုံးဆွတ်ခြင်းကို အမျိုးသားများက လုပ်ကိုင်လေ့ရှိပြီး အမျိုးသမီးအများစုက နေအိမ်တွင် ကျိန်ရှုံးပြီး ရရှိလာသောအရာများကို စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲသည်။ ချက်ပြုတ်ရေးလုပ်ငန်းကို အမျိုးသမီးများက အမိကတာဝန်ယူရသည်။

ဤသုတေသန စာတမ်းအတွက် လူတွေ့မေးမြန်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့သော ကျေးရွာနှင့်ရွာမှာ အံအင်နှင့် အံအင်ရွာသစ် ကျေးရွာများဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော သတ်မှတ်အလက်များကို အံအင်ကျေးရွာမှ အမိကရယူခဲ့ပြီး ရေလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို အံအင်ရွာသစ် ကျေးရွာမှ ရယူခဲ့သည်။

ရပ်ရွာက ဦးဆောင်ပြီး ပြုလုပ်သော သုတေသနလုပ်ငန်းတွင် အားကြီးမာန်တက် ကူညီပေးခဲ့သော ကျေးရွာကြီး (၆) ရွာတွင် အံအင်ကျေးရွာလည်း ပါဝင်သည်။ ကူမ်းခြုံလုပ်ငန်းနှင့် ပါးစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေအောက်အမြားရရှိနေသဖြင့် ဖာလိန်အေသံ၏ လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို လေ့လာမည်ဆိုပါက အံအင်ကျေးရွာ သည် အရေးပါသော လေ့လာစရာ နေရာဖြစ်သည်။

အံအင်ကျေးရွာသည် မွန်ပြည့်နယ်၊ ရေးပြုနယ်၏ စည်င်သာယာနယ်နှင့် ပိတ်တွင် တည်ရှိပြီး ရေးပြု၏ အရှေ့မြောက်ဘက် (၁၆) ကိုလိုပိတာအကွာတွင် တည်ရှိသည်။ ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၄၉၇) စု နေထိုင်ကြသည်။

အိမ်ထောင်စုအားလုံးနှင့် အေသံများပါးသည် မွန်လူမှုစီးပွားရေးဖြစ်ကြပြီး ငြင်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဏ်တွင်လည်း မွန်စကားကိုသာ သုံးစွဲကြသည်။ “အံအင်” ဟူသော အမည်နာမကလည်း မွန်ဘာသာစကား မွန်ယဉ်ကျေးမှုကို နက်ရှိရှင်းစွာ အမိပှာယ် ထင်ဟပ်စေသည်။

အံအင်အေသံများ၏ (၉၅) ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြပြီး လုပ်ကိုင်သူများ၏ အရေအတွက် ထက်ဝက်ကျော် (အိမ်ထောင်စု (၂၄၇) စု (၂၀၁၅ နေ့နဝါရီ) သည် လယ်မြေပြုပိုင်ဆိုင်သူများ ဖြစ်သည်။

ဖာလိန်တောင်ထိပ်ရှိ စောင်းတွေ့ရန်။

ကျောင်းချိန်အော် ဒေါ်ပြန်လာသော ကျောင်းသားများကို တွေ့ရန်။

သူရင်းရွား လုပ်ကိုင်ကြသူများလည်းရှိခြီး အချို့မှာ မြန်မာ နိုင်ငံရှိ အခြားမြို့ရွာများနှင့် ထိုင်း၊ စက်္ကာပုံ မလေးရှား၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသော နိုင်ငံပြည်ခြားများသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင် လျက်ရှိသည်။

အံ့ဩရွာသစ် ကျေးရွာသည် ရေး-ဘလိန်မော်တော်ကား လမ်းအဆုံး ကပ္ပလီပင်လယ်ပြင်၏ ကျယ်ပြောသော သဲသောင်ပြင်ပါ တွင် တည်ရှိသည်။

အံ့ဩရွာသစ်ကျေးရွာကို စတင်တည်ထောင်သူများသည် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များစွာက အံ့ဩကျေးရွာမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ ကန်ပြီးအစတွင် ဝါးဖမ်းရာသီရောက်ချိန်တွင်သာ လာရောက်ကြပြီး နိုးတွင်ကာလ ပင်လယ်ရောက်ချိန်တွင် ကုန်းတွင် သို့ ပြန်သွားလျှောက်သည်။ ယခုအချိန်တွင်မှ အံ့ဩရွာသစ်ကျေးရွာ ၏ လူဦးရေသည် အိမ်ထောင်စု (၁၁၀) စုအထိ ရှိလာခဲ့ပြီး ဝါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အစိကထားလုပ်ကိုင်သူများဖြစ်သည်။ ဝါးဖမ်းလျှောက်မပိုင်ဆိုင် နိုင်သော မိသားစုများအနေဖြင့် အခြားသောနည်းလမ်းများဖြင့် ဝင်းရေးအတွက် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရေလုပ်သားများမှ ပင်လယ်စာများ ဝယ်ယူပြီး အခြားမြို့ရွာများသို့ ပြန်လည်ရောင်းချသော ကုန်သည် လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးသူများလည်း ရှိသည်။ အချို့က ဝါးဖမ်းလျှောက်ပိုင်ရှင်များတွင် ရေလုပ်သားများအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကျေးရွာတွင် ဘဲမွေးမြို့ရေးလုပ်ငန်းလည်းရှိခြီး ဘဲခြုံ (၁၀) ခြံ ရှိသည်။

အံ့ဩရွာသစ်ကျေးရွာမှ မိခင်နှင့် ကလေးငယ်တစ်ဦးအား
တွေ့ရစဉ်။

+++++

ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်း

■ ကွမ်းသီး

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းတစ်ရာခန့်က ကွမ်းပင်များကို စီးပွားရေးအတွက်မဟုတ်ဘဲ ရွာသူရွာသားများ စားသုံးရန်အတွက်သာ စိုက်ပျိုးခြံကြသည်။ အစပိုင်းတွင် ကွမ်းပင်များကို ရွာနားရှိ တောင်ကုန်းပေါ်တွင် စိုက်ပျိုးကြပြီး နောင်တွင် လူဦးရေများပြား လာသဖြင့် မောပိန်းနေရာများတွင်ပါ စိုက်ပျိုးလာကြသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်လေးဝါးဆယ် မှစ၍ ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်းကို လူသိများလာပြီး ပြန်နေရာအများစုတွင် ကွမ်းပင်များကို စိုက်ပျိုးလာကြသည်။

ကွမ်းပင်များဖြင့် မှုလွှာများနေသော မြင်ကွင်း။

ကွမ်းသီးမှုလွှာများဖြင့် ကွမ်းသီးပင်တစ်ပင်။

ပင်အိပ်ပျို့တို့ဖြင့် ထိုးလန်းနေသော ကွမ်းသီးမြီ

“ကျွန်တော်တို့ ဘိုးဘေးဘို့ဘင်တွေက လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း (၁၂၀) လောက် ကတည်းက ဒီရွာကိုတည့်ခဲ့တာ။ ရွာတည်ပြီး အနှစ် (၂၀) လောက် လည်းကြာရော ကွမ်းပင်တွေ စတင်ပြီး စိုက်ပျိုးလာတာပဲ။ အဲတော့ ကွမ်းပင် စိုက်လာတာ အနည်းဆုံး နှစ် (၃၀) ကျော်ပြီးလို့ ပြောလို့ရတယ်။ အစကတော့ ကိုယ့်တို့မှာ စားဖို့လောက်ပဲပေါ့။ ကျွန်တော်သီးသားစုံမှာတော့ အဖေအာမတွေ ကွမ်းပင်စိုက်ပြီး ကွမ်းသီးရောင်းနေတာကို ကလေးဘဝကတည်းက တွေ့နေရတာပဲ။ အခုံ ကျွန်တော် အသက် (၄၀) နှစ် ရှိပြီ ကွမ်းသီးရောင်းနေတွန်းပဲ။ အနည်းဆုံးနှစ် (၅၀) လောက် ကွမ်းသီးရောင်းလာတာပဲ” ဟု ကွမ်းသီးဆိုင်ရှင် တစ်ဦးက ပြောပါသည်။

Travelogue: January 2015

In Parain, there are many villages. Among them are the six villages that reside on the western part of Parain. Four of these villages are mainly agricultural villages, while the other two mostly depend on fishery in the rivers and the sea. One common thing among many others is local's ownership of betel nut gardens.

Since one enters Parain territory, it becomes impossible to turn away from the immensity of these betel nut gardens from the hills to the lowlands.

My first visit to Parain led me to one of the mostenchanted beaches. Though I have never been to more than five beaches in my whole life, but that moment, when the wave slides above the sand, creating the sound of pristine beauty, I was sure that I was seized by Mother Nature at Parain.

Healthy soil and abundant water help betel nuts grow quicker.

If there's a coal-fired power plant near here, the community is afraid that these betel nuts and other fruits and vegetables will not thrive as well as they are now.

Reduced agricultural products can cause many families to struggle more. It can also force them to change their livelihoods, or send their kids abroad to work in other cities or countries.

A betel nut palm usually stand on the ground for 50-70 years before it turns very old and fall down.

"If you take care the betel nuts really well, you'll get the first batch of betel nut fruits within 6 years. If not, you'll have to wait 10 years before you'll get anything!"

The majority of the people here are Mon ethnic, speaking an endemic language also called "Mon."

Off the coastline of Myanmar, besides the Andaman Sea, lies an area called "Parain"

Preferred betel nuts gardeners use as cultivars

When the time for a new set of betel nut palm to be planted arrives, farmers would select only the best fruits to use as cultivars.

Price for a **fresh** betel nut: 20-24 kyat each.

Price for **dried** betel nut: 3,700 kyat/peitha (~1.3kg)

price as of January 2015

Gardeners start harvesting and selling betel nuts around **August**. The season ends in **February**.

Betel nut gardeners try to find out how far these betel nuts go. They say that not only that these betel nuts are sold widely in Myanmar but also shipped abroad to India, China, and Korea.

The trunk of a betel nut palm can be used to build houses or a rack to dry betel nuts.

ကွမ်းသီး “Gong-dee” is Burmese word for betel nuts.
In Mon, it's called “Saw”

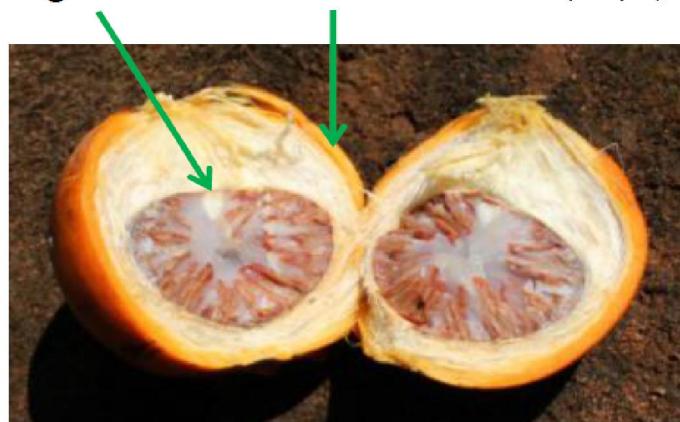
There's a saying in Thailand, “hard rice, costly betel nut” to show a time when rice is hard to find and betel nuts become very expensive, meaning a time when the economy is doing very bad.

နေ့ ၁၃၊ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ပရဲးမြို့၊ ပရဲးမြို့နယ်၊ ပရဲးမြို့တောင်းခွဲ၊ ပရဲးမြို့တောင်းခွဲနယ်

Round and large seed

Thin skin (exocarp)

Fully grown fruit (drupe)

ကွမ်းသီးတစ်လုံး၏ အစိတ်အပိုင်းများ

■ ကွမ်းသီးပင် စိုက်ပျိုးနည်း

“အပင်အိုတွေကို မခုတ်လဲပစ်ဘူး။ သူ့ဘာသာသူ့ပဲ လဲကျစေတယ”

ကွမ်းသီးပင်အသစ်စိုက်ရမည့် အချိန်ကာလရောက်ရှိလာချိန်တွင် ကွမ်းခြေရှင်များက ကွမ်းသီးအလုံးကောင်း၊ အလုံးသန့်များကိုသာ အပင်မျိုးအဖြစ် အသုံးပြုရန် ရွှေးချယ်သည်။ အံအင်တွင် လုံးစိုင်းသောပုံနှင့် ဘဲဉ်ဗျာ၍ ကွမ်းသီးနှစ်မျိုးနှစ်စားကို အဓိကတွေ့ရှိရသည်။ မျိုးအဖြစ်ရွှေးချယ်ရာတွင် ပုံသဏ္ဌာန်ကို ထည့်မထွက်ဘဲ အညာတံ့ကြိုးသော၊ အခွဲပါးသော၊ အစွဲကြိုးသော သက်တမ်းရှင်ကွွန်းသီးများကိုသာ ရွှေးချယ်သည်။

ကွမ်းသီးများကို မြေပြင်ပေါ်တွင် နေလှန်းထားသည်ကို ကျေးရွှေး၏ နေရာအနဲ့အပြားတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ဝါး၊ ကွမ်းပင်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောစင်ပေါ်တွင်လည်း ကွမ်းသီးများကို နေလှန်းလေ့ရှိသည်။

အသီးသီးရန်နှင့် ဆွဲတုရူးရန်အတွက် (၆) နှစ်မှ (၁၀) နှစ်အထိ စောင့်ဆိုင်းရသည်။ အသီးစတင်ခူးဆွဲတုချိန် (၆) နှစ်သားအရွယ်သည် ခြေရှင်များအတွက် အထူးကရိုစိုက်ရမည့် အရွယ်ဖြစ်ပြီး မော်သွာကောင်းမွန်စွာ ကျွေးရသည်။ (၆) နှစ် ပတ်လုံး ရေကို မပြုတိပေးထားရသည်။ ထို့ကြောင့် မြစ်ချောင်းပင်လယ်နှစ်နှစ်ဦးသည် ရေပေါ်များသော နေရာသည် ကွမ်းပင် စိုက်ရန် သင့်လျှပ်စီးဖြစ်သည်။ အသစ်စတင်စိုက်ပျိုးချိန်မှ အသီးဆွဲတုရူးရောင်းချုချိန်အထိ စုစုပေါင်းအချိန် (၁၀) နှစ် ကြာ မြင့်လေ့ရှိကြောင်း ရွှေးသားအများစုက ပြောပါသည်။

ကွမ်းသီးခြောက်များကို နေအီမံတွင် သိလျှင်ထားပြီး နှစ်စဉ်ထုတ်ရောင်းလျက်ရှိသည်။

ကွမ်းသီးပင်တစ်ပင်၏ သက်တမ်းသည် အိုမင်းဆွဲဗြို့ပြီး သူ့ဘာသာသူ လဲမကျမိအချိန်အထိ အနှစ် (၅၀) မှ အနှစ် (၇၀) အထိ ရှိသည်။ သက်တမ်းအိုမင်း၍ အသီးမသီးနိုင်သော်လည်း ကွမ်းပင်များကို ခုတ်လျှော့မရှိကြောင်း ရွှာသားများက ရှင်းပြပါသည်။ သူ့အလိုလို သေဆုံးလဲကျသည်အထိ ရွှာသားများက ပစ်ထားလိုက်ကြသည်။ ပင်အိုလဲကျလျှင် အပင် ပို့ဖြင့် အစားထိုးနိုင်ရန်အတွက် သေဆုံးခနီးပင်အို အနီးအနားတွင် ပျိုးပင်အသစ်များကို ခြေရှင်များက အဆင်သင့်စိုက်ပျိုးသည်။

ကွမ်းသီးများက ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စတင်ရင့်မှုညွှေ့ပြီး ဉာဏ်လတွင် အသီးများကို စတင်ရူးဆွဲတ်သည်။ တံခါးရည်တွင် အသွားထက်သော ဓားကောက်များ တပ်ဆင်ပြီး အမျိုးသားများက ကွမ်းသီးကို အခိုင်လိုက်ဆွဲယူရှုံးချသည်။ အမျိုးသမီးများက ကွမ်းသီးများကို ရွှေ့ချယ်ပြီး အမြောက်လျှော့သည်။ ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်ကြောပြီးနောက် ကွမ်းသီးမြောက်များကို အထုတ်ထပ်ပြီး နေအိမ်တွင် သိမ်းဆည်းသို့လောင်သည်။ ကွမ်းသီးများကို အဝယ်အိုင်း (သို့မဟုတ်) ဈေးကွက်သို့ မရောင်းချို့ အမျိုးသမီးများက ကွမ်းသီးအခွံများကို ကွမ်းညှပ်ဖြင့် ခွာရသည်။

ကွမ်းသီးသို့လောင်မှုနှင့် ရောင်းချုပ်တို့ကို
အမျိုးသမီးများက ပြုလုပ်လေ့ရှုံးသည်။

အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ကွမ်းသီးများကို အခွံခွာနေစဉ်။ အခွံခွာထားသော ကွမ်းသီး
များသည် အလုံးလိုက် ရောင်းချုသော ကွမ်းသီးများထက် ဈေးပို့ရသည်။

■ အပူပိုင်းနှင့် သစ်သီးဝလ်များ

ဖာလိန်အေသံ ဥယျာဉ်ခြံလုပ်နှင့်သီးသီးခြံလုပ်ငန်းတစ်ခုတည်း မဟုတ်ချေ။ ဇန်နဝါရီလတွင် ပိဋက္ခသီးနှင့် မကျည်းသီးချေးကွက်၊ ပိုးရာသီးတို့မိတ်ဆက် အူးရေးရေးနှင့်မင်းဂုတ်သီးရေးကွက်၊ ချမ်းအေးသော ဓားရေးရာသီးတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းကိုလည်း တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရရှိနိုင်ပါသည်။ ကွမ်းခြံလုပ်ငန်းနှင့်တွဲဖက်၍ အနည်းဆုံး သစ်သီးဝလ် (၂၆) မျိုး စိုက်ပျိုးနိုင်ကြောင်း ခြေရှင်များက သုတေသနအွဲ့ကို ရှင်းပြပါသည်။

မိမိခြံမှ ပထမဦးဆုံးထွေကိရှိသော သစ်သီးဝလ်များကို ရဟန်းသံယာတော်များအား ပေးလျှော့ရှိပြီး ပေးလျှော့ရှိပြီး သည့်နောက်မှ မိသားစုံ ဧည့်မျိုးနှင့် မိတ်ဆွဲသုတေသနရေးများကို ဝေရှိကြသည်။ သစ်သီးဝလ် အမြောက်အမြေားထွေကိရှိသော ခြေရှင်များအာနေဖြင့် ဖာလိန်အေသံတွင် ရောင်းချကြပြီး ရေးမြှို့ကြဲ့သို့သော အနီးပတ်ဝန်းကျင်မြှို့များသို့လည်း တင်ပို့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကွမ်းခြံပိုင်ရှင်တစ်ဦး၏ ဝင်ငွေသည် ကွမ်းသီးရောင်းခြင်းတစ်ခုတည်းထက် ပိုမိုနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော အချက်များက သုတေသနအွဲ့ကို လေ့လာမှုပိုမို ပြုလုပ်ရန် တွေ့နှုန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။

ဖာလိန်အေသံတွင် သစ်သီးဝလ်များ ပေါ်များကြုံယ်ဝနေခြင်းသည် အေသံတို့၏ ဘိုးစဉ်ဓားဝောင်စက် လက်ဆင့်ကမ်းသယ်ဓားဝောင်လာသော ဗဟိုသုတေသန့် ကွမ်းကျင်မှုအရည်အသွေးတို့၏ ရလဒ်အသီးအပွင့်ပပ်ဖြစ်သည်။ ကွမ်းပင်အိုများကို မရတ်လဲဘဲ သဘာဝအတိုင်း လဲကျခြင်းသည် တော့တော်ရောမြေတို့ကို သဘာဝတရားအတိုင်း ရှင်သန်လည်ပတ်စေခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ခြေရှင်များအာနေဖြင့် စွန့်ပစ်အာရုံးကျိုးမှတ်ဆင့် သဘာဝမြေသွော့များရရှိရန် လုပ်ဓားဝောင်နိုင်စွမ်းရှိယူဖြင့် ဓာတ်မြေသွော့နှင့် ပိုးသတ်ဓားများ လိုအပ်ခြင်း မရှိချေ။ ဓာတ်ပစ္စည်းများ သုံးစွဲခြင်းမရှိသဖြင့် ရေကြားများ သန်စင်ပြီး မြေကြီးမှတ်ကိုသောရေကို သောက်သုံးရေအဖြစ် တိုက်ရှိက်အသုံးပြန်စေသည်။ ဥယျာဉ်ခြံအတွက်းသို့ ဓာတ်ပစ္စည်းဝင်ရောက်မှုမရှိသဖြင့် တော့ရှိနိုင် တိရစ္ဆာန်များပြစ်သော ကျားသစ်နှင်းများ၊ ရှုံးရှင်းများ၊ ဒရယ်များ၊ သင်းခွေချပ်များ၊ မောက်များ၊ တော့ဝင်းများနှင့် ကျားသစ်များအတွက် ကောင်းမွန်သော ဂေဟစနစ်တစ်ခုကိုလည်း ဖန်တီးပေးထားသည်။

ဘဏ္ဍာန်ဒေသ၏ ကွမ်းသီးနှင့် ရာသီလိုက်သစ်သီးဝလံထွက်ရှိမှုယေား

စဉ်	သင်သီးဝလံထွက်သော	ဆုံးပါး	စာစောင်ရှင်	အား	အပြီး	အာ	အုပ်	အာ	အုပ်	အာ							
၁	အုပ်					X	X	X	X	X							
၂	မိုး							X	X	X	X						
၃	အညွှန်ငျိုး							X	X								
၄	အသက္ကသီး													X	X	X	X
၅	ကြော်ဆင်ငျိုး	X	X										X	X	X	X	X
၆	အကျိုးသီး			X	X	X	X	X	X	X	X						
၇	အားပို့ကြုံ	X	X										X	X	X	X	X
၈	ရှို့ချိုး			X	X		X	X	X	X							
၉	လှိုင်သီး	X	X										X	X	X	X	X
၁၀	အရှင်သီး			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
၁၁	အသက္ကသီး	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
၁၂	အသက္ကသီး	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
၁၃	ကျော်လွှဲ									X	X						
၁၄	အရှင်သီး	X	X	X	X												
၁၅	အရှင်သီး (အပါး)		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
၁၆	အရှင်သီးလွှဲ							X	X								
၁၇	အရှင်သီး (အပါး)		X	X	X	X	X	X	X	X	X						
၁၈	အရှင်သီး		X	X													
၁၉	ကျော်ကျော်																
၂၀	အသက္ကသီး																
၂၁	ရှို့ချိုး																
၂၂	ရှို့ချိုးသီး																
၂၃	အရှင်သီး																
၂၄	အီလီဘုရား	X	X														
၂၅	နှုတ်							X	X	X	X						
၂၆	အိုး							X	X	X	X						
၂၇	အရှင်သီး							X	X	X	X						
၂၈	အီလီဘုရား		X	X													
၂၉	နှုတ်		X	X													
၃၀	အီလီဘုရား	X	X														

(X) သက်တဲ့ အမှတ်အသားဖြင့် ဖော်ပြထားသော ကာလသည် သစ်သီးခူးဆွဲတဲ့ချိန်ကာလ ဖြစ်သည်။

အခြားသောသီးနှင့်များဖြစ်သည့် ငြက်ပျော်သီး၊ ဒုးရင်းသီးနှင့် အုန်းသီးများကို ကွမ်းသီးခြောင်း သီးထပ်သီးညွှန်အဖြစ် စိုက်ပြု၍လေ့ရှိသည်။

ဒေသထွက်သီးနှံ ကူရင်းသီး

ဒေသထွက်လိုမွေ့သီး

■ ကွမ်းသီးဈေးကွက်

ရာဘာ၊ ပီလောပို့တို့ထက် စျေးနှုန်းပို့ကောင်းမွန်သည့်အပြင် အတက်အကျမ်းကြမ်းဘဲ ပုံသေစျေးနှုန်းလည်းရှိသောကြောင့် ကွမ်းသီးကို အခိုကထားစိုက်ပြုးကြောင်း ရွှာသားများက ပြောပါသည်။

တစ်ကေတွင် ကွမ်းသီးပင်ပေါင်း (၄၇၀) မှ (၅၀၀) အထိ စိုက်ပြုးနိုင်ပြီး တစ်ပင်လျှင် ကွမ်းသီး အလုံး (၂၅၀) အထိ သီးနှံပိုင်သည်။ အခြားကိုမဲ့ရသေးသောကွမ်းသီးကို ရာသီအလိုက် တစ်လုံးလျှင် (၁၅) ကျပ်မှ (၃၅) ကျပ်အထိ ရောင်းချွဲနိုင်သည်။ ပုံမှန်စျေးနှုန်းမှာမူ တစ်လုံးလျှင် (၂၀) ကျပ်ဖြစ်ကြောင်း ရွှာသားများက ပြောသည်။ အခြားကိုခံပြီးသား ကွမ်းသီးများအတွက် (၁ အသေမ ၃) ကိုလိုက်ပါ (အလုံးရေ ၁၅၀ ခန့်) လျှင် (၃၇၀၀) ကျပ် ရေးပေါက်သည်။ ရွှာသားအများစုက ကွမ်းသီးကို အခြားကိုခံပြီး ဈေးကောင်းရသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းကာ ရောင်းချလေ့ရှိသည်။ ကွမ်းသီးခြောက်ရရှိနိုင် အချိန်ပို့မို့စောင့်ဆိုင်းရခြင်း၊ အဆွဲရခြင်း၊ ခွဲခြမ်းရခြင်းစသည့် အလုပ်ကိစ္စများရှိသည့်အပြင် မိုးရေမစိစေရန် သေချာထုပ်ပိုးထိန်းသိမ်းရသည်။ ရေးပြို့နယ်တွင် ကွမ်းသီးအတိဖြစ် စောင့်ဆိုင်းရေးပို့သို့သာ အများဆုံးရောင်းချကြသည်။ ဖာလိန်အေသံထွက်ကွမ်းသီးများကို အသိနှိပ်ယူ တရတိ၊ ထိုင်ဝမ်နှင့် ကိုပို့ယာနိုင်ပို့များသို့ တင်ပို့သည်ဟု ကြားဖူးကြားရောင်းချကြသည်။ ဖာလိန်အေသံထွက်ကွမ်းသီးများကို အသိနှိပ်ယူ တရတိ၊ ထိုင်ဝမ်နှင့် ကိုပို့ယာနိုင်ပို့များသို့ တင်ပို့သည်။

ကွမ်းသီးတစ်လုံး၏ အစိတ်အပိုင်းများကို အမျိုးမျိုးအသုံးချက်ရသည်။ ကွမ်းယာရွေးကွက်သို့ ရောင်းချိုင်သည်။ နေအာမတွင် ကွမ်းယာစားသုံးရန်အတွက်လည်း ထားရှိနိုင်သည်။ အခြားကိုခံထားသောကွမ်းသီးအခွဲ့ကို စက္စာပြုလုပ်ရာတွင် သုံးနိုင်သည်။ ကွမ်းသီးခွဲ့အခြားကို (၂၀၁၅ နေ့ကိုရောက်တွင်) (၁ အသေမ ၃) ကိုလိုက်ရမည့် (၂၅) ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချွဲခြင်း၊ အခြားကိုခံထားသော ကွမ်းသီးပင်အဆွဲရတွင် သုံးပြီး (၁ အသေမ ၃) ကိုလိုက်ရမည့် (၁၅၀၀) ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချွဲခြင်း၊ ကွမ်းသီးပင် လဲပြော့ပါကလည်း ပင်စည်ကို အမိမိတိုင်အဖြစ်လည်းကောင်း ကွမ်းသီးလှန်းရှိသည်။

ကွမ်းသီးပင်များသည် ရွှာသားများ၏ ရင်းနှီးမှုများ သို့လောင်ရာ ဘဏ်တိုက်များပင် ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းရာသီ ရောက်ရှိရှိ ကွမ်းသီး ဆွဲတ်ခူးချိန်ရောက်လျှင် ကွမ်းသီးခြောက်များ၏ ဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှုက ဘဏ်တိုးများရရှိသကဲ့သို့ပင် အကျိုးအမြတ်ဖြစ် ထွန်းလျှက်ရှိသည်။

ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်း						
ရွာအမည်	အိမ်ထောင်စာအရေအတွက်	ကွမ်းပြုပိုင်သောအိမ်များ ထောင်စုအရေအတွက်	ကွမ်းသီးခြံစက် (အမြားသီးထပ်သီး ညွှန်ပေးပို့များလည်း ရှိသည်)	ကွမ်းသီးပင်အရေအတွက်	ကွမ်းသီးလုံးရေ	တင်ငွေ (ကွမ်းသီးအနိတ်လုံး လျှင် (၂၀) ကျပ်နှုန်းဖြင့် တွက်သည်။)
အဲဒင်	၉၈၇	၃၀၉	၂၀၅၈.၅၀	၉၇၉၆ဝ	၆၂၉၀၂၀၀	၁၂၅၈၀၄၀၀၀၀
နိုက္ခ	၁၆၀	၅၀	၃၆၅.၅၀	၆၁၆၄၅	၄၇၆၉၈၀၀၀	၈၉၉၉၆၀၀၀၀
ကော့ကျေ	၁၁၀	၇၅	၃၅၄.၄၀	၉၁၉၃၀	၆၃၃၃၀၀၀	၁၂၆၆၆၀၀၀၀
နှိုးနှိုး	၂၅၀	၉၆	၂၃၀.၇၈	၁၁၆၈၂	၁၂၆၅၅၀၀၀	၂၅၉၉၁၀၀၀၀
ဆိုင်ရာမြိုင်	၆၀	၁၁၅	၅၆၄	၂၃၉၉၃	၁၉၆၀၇၅၀	၃၉၂၁၅၀၀၀၀
တရိုင်စာမိုး	၈၀	၆၇	၁၂၁.၅၀	၅၆၈၅၅	၃၈၉၀၀၀၀	၈၇၈၀၀၀၀၀၀
စုစုပေါင်း	၁၁၅၇	၇၁၂	၃၈၈၈.၆၈	၁၅၄၉၂၅၇	၁၅၀၄၂၆၀၀	၃၀၀၈၅၂၀၀၀၀

ဗာလိန်အေသာက် အိမ်ထောင်စာပေါင်း (၁၁၅၇) ရွာအန်ကို (၂၁၂) ရွာက ကော (၃၈၈၈ အသေမ ၆၈) ရှိသော ကွမ်းသီးခြံများကို ပို့ဆိုထားပြောင်း သုတေသနအဖွဲ့က တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ကျော် (၆) ရွာအန်ကို အံ့ဩလိုက် ကွမ်းသီးခြံရှိအများဆုံးရှိသော ကျေးရွာဖြစ်ပြီး ခြံရှင် (၃၀၉) ဦးက ကွမ်းသီးခြံ (၂၀၅၈.၅၀) ကောကို ပိုင်ဆိုထားသည်။ သာကရမ်က ကွမ်းသီးခြံရှင် (၁၁၅၇) ဦးဖြင့် ခုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး ကေ (၅၆၄) ရှိသည်။ နှီးနှီး ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၅၆၄) ရွာက ကွမ်းသီးခြံ (၃၉၀ အသေမ ၇၈) ကောကို ပိုင်ဆိုထားသည်။ ပလိုင်သိမ်ကျော်ကျော်တွင် ကွမ်းသီးခြံရှင် အရေအတွက် အနည်းငယ်လျှော့ကျော်ပြီး ခြံရှင် (၆၇) ဦးက ကေ (၁၂၁.၇၈) ပိုင်ဆိုထားသည်။ ဝါးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သော ကျေးရွာများဖြစ်သည့် နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာတွင် ခြံရှင် (၅၀) ဦးက ကွမ်းသီးခြံ (၂၅၀ အသေမ ၅၀) ကေ ပိုင်ဆိုထားသည်။ အံ့ဩလိုက်ကျေးရွာတွင် ခြံရှင် (၂၅၀) ဦးကလည်း ကွမ်းသီးခြံ ကေ (၁၁၅၇ အသေမ ၄၀) ပိုင်ဆိုထားသည်။

ဝင်ငွေကို ကွမ်းသီးအနိတ်လုံးလျှင် (၂၀) ကျပ်နှုန်းဖြင့် တွက်ချက်သည်။ ဤနေ့နှုန်းသည် ၂၀၁၅ ဖန်နဝါရီလတွင် ရောင်းချွဲသော အနိမ့်ဆုံးရေးနှုန်းဖြစ်သည်။ အမြားရာသီတွင် ဈေးပို့မြှင့်တတိပြီး အမြောက်ခံရောင်းချက် ဈေးနှုန်းပိုကောင်းသည်။ ရောင်းချွဲသော ရာသီခိုန် အနိအတိုင်းရောင်းချွို့နှင့် အမြောက်ခံပြီးမှုရောင်းချွိုးစေသည့် မတူညီမှုအပေါ်မှုတည်၍ ဝင်ငွေများလည်း ကွာခြားသွားသည်။

ဤသုတေသနစာတမ်းအရ လေ့လာခဲ့သော ကျေးရွာ (၆) ရွာ၏ ဝင်ငွေစုစုပေါင်းမှာ (၃၀၀၈၅၂၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။ အံ့ဩလိုက်ကျေးရွာသည် ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်းဖြင့် စီးပွားအဖြစ်ဆုံးဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် မြန်မာကျပ်ငွေ (၁၂၅၈၀၄၀၀၀၀) ကျပ် ဝင်ငွေရှိသည်။ (၈၉၉၉၆၀၀၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာက ခုတိယနေရာတွင် ရှိသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းတွင် အံ့ဩလိုက်ကျေးရွာ ရှိအိမ်ထောင် စုစုပေါင်းလုံးမှာ ပျမ်းမျှဝင်ငွေသည် (၄၀၇၁၃၂၆ အသေမ ၅၆) ကျပ် ဖြစ်ပြီး နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာရှိ တစ်အိမ်ထောင်လျှင် ကွမ်းသီးခြံဝင်ငွေ (၁၇၈၈၂၅၇) ကျပ် ရှိသည်။

+ +

မြေပြန့်လည်ယာလုပ်ငန်း

တောင်ခြေမှ ပင်လယ်ကမ်းစပ်အထိ ကျယ်ပြောသော မြေဆီမြေနှစ်ပြည့်ဝသည့် လယ်မြေများက အသခံများအတွက် စားအပ်ရိုက္ခာဖူလုံမှုကို ဖြစ်စေသည်။ ယုက်ဖြားစီးဆင်းနေသော မြစ်ချောင်းမြောင်းကန်များက မိုးရွာသွန်းခြင်းမရှိသော နွေနှင့် ဆောင်းရာသီများတွင်ပါ လယ်မြေကို အစိတ်တော် ဖြည့်တင်းပေးနေသည်။

နှစ်ကုံးသို့နှင့်နှစ်ပြီး ရက်သတ္တေပတ် အနည်းငယ်အလွန်တွင် စတင်ရွာသွန်းသောမိုးက ပါးစတင်စိုက်ပျိုးနိုင်ပြုဖြစ်ကြောင်း အချက်ပြလိုက်သည်။ လယ်သမားများအတွက် လယ်တွန်းခြင်းကို အဆုံးသတ်ပြီး နောက်စိုက်ပျိုးရာသီတစ်ခု စတင်ရန် အချိန်ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်လသို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါတွင် နွေရာသီ၌ အညွှန်ပြစ်ခဲ့သော လယ်ကွင်များက ကျောက်စိမ်းပြင်ကြီးသွယ် စိမ်းစိုလန်းဆန်းနေသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

အခိုက်စိုက်ပျိုးသော ပပါးမျိုး (၃) မျိုး ရှိပြီး ကောက်ကြီး၊ ကောက်ငယ်နှင့် ကောက်ညွှန်းဆန်တို့ဖြစ်သည်။ ကောက်ကြီး၊ ကောက်ငယ်က အသမျိုးဖြစ်သော်လည်း ကောက်ညွှန်းဆန်မျိုးကိုမူ ထိုင်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းစုံကိုပျိုးခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆန်ဝါးအသီးအစား	ကောက်ကြီး	ကောက်ငယ်	ကောက်ညွှန်းဆန်
မှုလမျိုး	အသမျိုး	အသမျိုး	ထိုင်မျိုး
စတင်စိုက်ပျိုးသည့်ကာလ	ဉာဏ်	ဉာဏ်	ဉာဏ်
နိုတ်သိမ်းသည့်ကာလ	နိုင်ဘာ	နိုင်ဘာ	နိုင်ဘာ
စိုက်ပျိုးသည့်နေရာ	ရောပ်သော မြေပိုင်အော	ကုန်းမြင်အော	ကုန်းမြင်အော
တစ်ကေတွင်
စိုက်သည့်ပျိုးအရေအတွက်	(၁) တင်း	(၁) တင်း	(၁) တင်းထက် ပို၍
ရေးနှင့် (တစ်တင်းလျှင်)	ဧရာဝါဒ-ရှာထာ ကျပ်	ဧရာဝါဒ ကျပ်	ရှာထာ ကျပ်

ယခုနှစ်ပိုင်းအတွင်း အစိုက်များလာသည့် အခြားသောစပ်မျိုးတစ်ခုမှာ ထိုင်နိုင်မှုလာသော စံပယ်ဆန်မွေးဖြစ်သည်။ လယ်သမားများက အသမျိုးကိုသာ ပိုမိုစိုက်ပျိုးပြီး စံပယ်ဆန်မွေးကို ကေများစွာ စိုက်ပျိုးထားခြင်း မရှိချေ။

စပါးကို ချင်တွယ်ရန် အသခံလယ်သမားများက တင်းတောင်းစနစ်ကို အသုံးပြုသည်။ တင်းတစ်တင်းလျှင် စပါး (၄၀) လီတာခန့် ဝင်ဆန့်သည်။

လယ်တစ်ကေတွင် မျိုးစပါး (၁) တင်းကို အသုံးပြုစိုက်ပျိုးသည်။ ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် ကောက်ကြီးဖြစ်စေ ကောက်ငယ်ဖြစ်စေ တစ်ကေလျှင် (၃၅) မှ (၄၅) တင်းအထိ ပြန်လည်ရရှိသည်။ ကောက်ညွှန်းဆန်က ငြင်းမျိုးနှစ်ခုထက် ပိုမိုထွက်ရှိသည်။

၂၀၁၄ - ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကောက်ကြီးတစ်တင်းလျှင် (၇၀၀၀) ကျပ်၊ ကောက်ငယ်တစ်တင်းလျှင် (၄၅၀၀) ကျပ်နှင့် ကောက်ညွှန်းဆန် တစ်တင်းလျှင် (၇၀၀၀) ကျပ် ရွေးပေါက်သည်။

လူ (၅) ဦးပါ မိသာဒုတစ်စုလျှင် စပါးတင်း (၁၀၀) ခန့် ထုတ်လုပ်နိုင်သည်။ ထွက်ရှိလာသောစပါး၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို နောက်ရာသီအထိ မိသာဒုစုစုံသောက်ရန် သိလောင်ထားပြီး ကျန်နှင့်ပုံကို ရောင်းချွေသည်။ လူရှုစေယောက်မှ ဆယ်ယောက်အထိ ရှိသော မိသာဒုအတွက်မူ မိသာဒုစုစုံသောက်ရေး တစ်ခုတည်းအတွက် စပါးတင်း (၁၄၀) သိလောင်လေ့ရှိသည်။

ကျေးရွာတိုင်းက ကိုယ်ပိုင်ဆန်စက် ကိုယ်စုံကြသည်။ အံအောင်ကျေးရွာတွင် ဆန်စက် (၅) လုံးရှိသည်။ ဆန်စက်တစ်လုံးက တစ်နှေ့လျှင် စပါးတင်း (၁၀၀) ကြိုတ်ခွဲနိုင်ကြောင်း ဆန်စက်ပိုင်ရှင်တစ်လုံး ပြောပါသည်။ ကြိုတ်ခွဲခုံမှာ တစ်တင်းလျှင် (၃၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။ ဆန်စက်က ကြိုတ်ခွဲခုံခွင့် စပါးခွဲခုံကို အဖိုးအခားဖြစ် ရယူသည်။

အခိုက်ရေအရင်းအမြစ်မှာ မိုးရေဖြစ်သည်။ ရောင်းငယ်များမှ မြောင်းသွေ့ပြီး ရေပေးဝေသည်လည်း ရှိသည်။ လယ်ကွက်တွင် စပါးပင်များနှင့်အတူ ရှင်သန်နေထိုင်ကြသည်။ ရေချိုင်းများလည်း ရှိသည်။ အားများ၊ နှုက်များလည်း နေကြသည်။ လယ်ကွင်းလယ်ကွက်များသည် လူသားများအတွက် ရှိကွားထုတ်ပေးသော နေရာဖြစ်သည်သာမက ကျေးငြက်တိရစွာနံပါးစုံ နေထိုင်ပျော်စံရာနေရာလည်း ဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ရေများ လယ်ကွင်းအတွင်းသို့ မဝင်ရောက်နိုင်ရန်
လယ်သမားများက တမ်းများဖြင့် ကာထားသည်။

စပါးများ မရှိသိမ်းမီ တွေ့ရသော လယ်ကွင်းပြင်

စပါးချင်တွေ့ယ်ရန်အတွက် အသုံးပြုသော တင်တောင်း

ဒေသထွက် စပါးမျိုးစိတ်တစ်မျိုး

■ ဆန်စပါးစွဲးကွက်

ဗာလိန်ဒေသရှိ အိမ်ထောင်စု (၂၈၁) စုနှင့် တွေ့ဆုံးပြီးနောက် လယ်မြေကေ (၁၇၇၃) မှ နှစ်စဉ် အနည်းဆုံး ဆန် စပါး (၆၂၀၆၃) တင်း ထွက်ရှိလေ့ရှိပြောင်း သုတေသနအဖွဲ့က သိရှိခဲ့သည်။ စစ်တစ်းကောက်ယူချိန်တွင် လယ်သမားများက စပါးတစ်တင်းကို (၇၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချေနေသည်။ ဆန်စပါးတစ်မျိုးတည်းမှ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ (၄၃၄၄၁၀၀၀) ရရှိနေသည်။

ဗာလိန်ဒေသတွင် ဆန်စပါး၏ အဓိကကျပ်နှင့် အရေးကြီးပုံတို့ကို သေချာစွာသိရှိနိုင်ရန်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် အံ့ဩကျေးရွာမှ လယ်သမားများကို တွေ့ဆုံးမေးမြန်းခဲ့သည်။

အံ့ဩကျေးရွာတွင် လယ်ယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ အိမ်ထောင်စု (၈၀) ရှိပြီး အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ (၁၆) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းလယ်မြေ (၅၁၂) ကေ ရှိပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စပါးတင်းပေါင်း (၁၁၂၀) တင်း ထွက်ရှိခဲ့သည်။ စပါးတစ်တင်းလျှင် ကာလပေါက်စွေး ကျပ် (၇၀၀၀) ဖြင့် တွက်ချက်ပါက စုစုပေါင်းဝင်ငွေ အနည်းဆုံး ကျပ် (၁၂၆၈၀၀၀၀) သို့မဟုတ် တစ်ကေလျှင် ကျပ် (၂၄၇၇၃၄ အသာမ ၃၈) ကျပ် ရရှိသည်။

သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် တံ့ခိုက်များကျေးရွာမှ လယ်သမားများကိုလည်း စစ်တစ်းကောက်ခဲ့သည်။ နှစ်ကာရုတ်ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စုအားလုံး၏ (၃၈) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သော အိမ်ထောင်စု (၅၀) က ကိုယ်ပိုင်လယ်မြေများ ရှိသည်။ ခန့်မှန်းခြေ (၃၇၃)

■ ဘဏ္ဍာလီန်ဒေသ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေး၏ ဝင်ငွေ

ထန်စပါး

ရွာအမည်	အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်	လယ်သမားဦးရေ	လယ်ကွက်အကောဟက	စပါးတင်းအရေအတွက်	ဝင်ငွေ (ကျပ်)
အံ့ဇာ်	၄၉၇	၈၀	၅၁၂	၁၈၂၂၃	၁၂၆၈၄၀၀၀
နိုဝင်း	၁၆၀	၆၀	၃၇၃	၁၄၀၂၀	၉၁၄၀၀၀၀
ကော့ဂျာ	၁၁၀	၀	၀	၀	၀
နှီးနှီး။	၂၅၀	၃၇	၁၇၅	၈၆၀	၅၇၁၂၀၀၀
ဓရိုင်ကမ်း	၆၀	၆၄	၃၇၆	၁၇၅၇၃	၁၂၂၈၀၀၀၀
ဗဟိုနိုင်ဆမ်း	၈၀	၃၉	၁၁၇	၄၂၂၃	၂၅၅၄၀၀၀၀
စုနေပြည်း	၁၁၅၇	၂၈၁	၁၅၅၃	၆၂၀၆၃	၄၃၄၄၄၁၀၀၀

ကေ ရှိသည်။ နှီးနှီး။ သာကရမ်နှင့် ပလိုင်သီမံတွင် လယ်ယာလုပ်ကိုင်သော အိမ်ထောင်စု အရေအတွက် ၉၆၁ ၁၁၅၁၁၁ ပြု။ အသီးသီး အစဉ်အတိုင်း ရှိကြသည်။ ကော့ဂျာကျေးရွာတစ်ခုတည်းသာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး မလုပ်ကိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နှီးနှီး။ သာကရမ်နှင့် ပလိုင်သီမံတွင် လယ်မြေ ၁၇၅၁ ၃၇၆၇၄၌ ၁၁၇၁ အသီးသီး အစဉ်လိုက်ပိုင်ဆိုင်ကြပြီး စုံပေါင်း (၆၆၇) ကေ ရှိသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နီးစပ်ရာကျေးရွာ (၆) ရွာ၏ လယ်မြေရေးယာကို စုံပေါင်းလိုက်ပါက (၁၅၅၃၃) ကေ ရှိမည်ဖြစ်ပြီး ပပါးတင်းပေါင်း (၆၂၀၆၃) တင်း အနည်းဆုံး တွက်ရှိသည်။ ပပါးတင်းတင်းလျှင် (၇၀၀၀) ကျပ်နှုန်း ဈေးပေါက်သဖြင့် ကျေးရွာ (၆) ရွာ၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေသည် (၄၃၄၄၄၁၀၀၀) ကျပ် ဖြစ်သည်။

လယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ကြည့်ပါက ရွာသားတစ်ဦးက ၄၃၃၈ကျေးရွာ၍ လယ်မြေကိုယာ ပိုင်ဆိုင်သည်မဟုတ်ဘဲ တစ်ဦးကျေးရွာ၍ လယ်မြေများကိုယာတွေ့လွှာမှု ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာ နှစ်ကျော်ရွာသားတစ်ဦးက အံ့ဇာ်ကျေးရွာပိုင်နက်ရှိ လယ်မြေကိုလည်း ပိုင်ဆိုင်နိုင်သည်။

■ ဆန်စပါးနှင့်ပတ်သက်သော ရှိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများ

ရှိုးရာနှစ်ကိုးကွဲယုံကြည့်မှုသည် အောင်ကျေးရွာတွင် အမြစ်တွယ်နေသည်။ စိုက်ပျိုးရာသီ စလျင်စခင်း လယ်မထွန်နှစ်အချိန်တွင် လယ်သမားတိုင်းက ရှိုးရာတိုးသွားနှင့် အမိမြေနှင့် (၂) မျိုးကို ပူဇော်ပသသည်။ ပူဇော်ပသရာတွင် ဂုံးသီး၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ အနှံးသီး၊ ကောက်ညှုံး၊ အချို့ (လိမ္မာ်) ရည်၊ ငါးနှင့် ကြားသားကဲ့သို့ သော အစားအသောက်ပစ္စည်းများ ပါဝင်သည်။

ကောက်ရှိတ်သီမံပြီးချိန်တွင် ပထမဥုံးဆုံးရရှိရသော ဆန်စပါးကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ ယူဆောင်ပြီး သံသာတော်များထံတွင် ကောက်လို့အလှုဗုကို လူမှိုန်းကြသည်။

၁။ အံ့ဇာ်ကျေးရွာ လူဦးရေစာရင်းမှာ ပိုမို၍ တိကျေသော်လည်း သာကရမ်ကျေးရွာနှင့်ပတ်သက်၍မှ သတေသနအဖွဲ့က လွှန်ခဲ့သောဆယ်နှစ်ခန့်က သန်းဆောင်စာရင်းကို အသုံးပြုထားသောကြောင့် ရှိရင်းသီမံထောင်စုအရေအတွက်ထက် လယ်လုပ် သော အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်က ပိုနေခြင်းဖြစ်သည်။

လယ်ကွင်းများတွင် အေသခံများငါးဖမ်းနေပုံ။

လယ်ကွင်းများကြေားတွင် သွယ်ယူက်စီးဆင်းနေသော ချောင်းငယ်များကို တွေ့ရစဉ်။

အံ့ဩကျော်ရှုံးလယ်ကွင်းများ

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

ဗာလိန်အေသံတွင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဖြင့် အမိကအသက်မွေးသော ကျေးရွာ (၂) ရွာမှာ အံပင်ရွာသစ်ကျေးရွာ နှင့် နိုဂုဏ်တို့ဖြစ်သည်။

ရှင်းကျေးရွာ (၂) ရွာ၏ တည်နေပုံမှာ ကွဲပြားခြားနားပြီး အံပင်ရွာသစ်ကျေးရွာက ဗာလိန်အေသံအနောက်ဘက် သဲသောင်ပြင်ပေါ်တွင် တည်ရှိကာ နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာက ဗာလိန်အေသံမြောက်ဘက် နှစ်ကရှတ်မြှုပ်ကမ်းခြေတွင် တည်ရှိသည်။

သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့် အဆိပ်ကျေးရွာ (၂) ရွာစလုံးမှာ ငါးလုပ်သားများနှင့် တွေ့ဆုံးမြောက်ဘက်ဘက် သတ်းအချက်အလက်အများစုရှိ အံပင်ရွာသစ်ကျေးရွာမှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသုတေသနစာတမ်းပါ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သော သတ်းအချက်အလက်များ အများစုရှိ အံပင်ရွာသစ်ကျေးရွာမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များဖြစ်သည်။ သုတေသနအဖွဲ့က နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာတွင်ပါ တွေ့ဆုံးမြောက်မှု ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အံပင်ရွာသစ် ကျေးရွာတွင် ရရှိသက္ကားသို့။ သတ်းအချက်အလက် မရရှိခဲ့ခြော မြတ်ချောင်းများ၊ ရေချို့အိုင်များနှင့် ငါးပိများတွင် တွေ့ရသော ငါးပိုးစိတ်များနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာ ငါးလုပ်သားများနှင့် ဆွေးနွေးပြားဆိုမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

■ အံပင်ရွာသစ် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

သုတေသနအဖွဲ့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သော ဗာလိန်အေသံရှိ ငါးဖမ်းကျေးရွာတွင်ရွာမှာ အံပင်ရွာသစ် ကျေးရွာဖြစ်သည်။ အီမိထောင်စု (၁၀) စု ရှိပြီး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသော အီမိထောင်စု (၈၆) စုကို မေးမြန်ခဲ့သည်။

ပင်လယ်ပြင်သို့ လျှပြင့်ထွက်ခွာပြီး ငါးဖမ်းသူအများစုရှိ အမျိုးသားများဖြစ်သည်။ ဒီရေလှိုင်းအတက်အကျကို စောင့်ဆိုင်းကာ ငါးဖမ်းပိုက်ထောင်ပြီး ငါးဖမ်းကြသည်။ နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာတွင်လည်း ထိနည်းတူ ငါးဖမ်းကြသည်။ အေသံခံငါးလုပ်သားက ရေတိမိုင်း၊ ရေလယ်ပိုင်းနှင့် ရေနက်ပိုင်းဟူ၍ ငါးဖမ်းရောယာ (၃) မျိုး သတ်မှတ်ထားသည်။

အံပင်ရွာသစ် ငါးလုပ်သားများ၏ ငါးဖမ်းရောယာသည် ကမ်းဝပ်မှ ရောယာအဆုံးအထိ (၅) ကိုလိုပို့တာ ရှည်လျားပြီး ရောယာကို အထက်ပါအတိုင်း (၃) မျိုး ခွဲခြားထားခြင်းဖြစ်သည်။ လျှောင်များက ကမ်းခြေပိုင်းတွင်သာ ငါးဖမ်းကြသည်။ စက်တပ်ထားသည့် ပိုမို၍ကြီးမားသော လျှေားက မိုးရာသီတွင် ရေလယ်ပိုင်းအထိ ငါးဖမ်းသည်။ ကမ်းခြေမှ ပိုဝေးလေလေ ငါးအျွှေ့အစား ပိုကြီးလေလေ ဖြစ်သည်။

ငါးဖမ်းလ	၁၂	၁၀	၂၂	၃	၄	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁
ဖမ်းခေါ်ရရှိမှု	အနည်းငယ်သာ ဖော်ပို့သည်။
(တစ်ရက်တွင် (၁၀) အီတ်ခန်း)				အများအာပြား ဖော်ပို့သည်။
(တစ်ရက်တွင် အီတ် (၁၀၀) မှ (၁၅၅) အီတ်အထိ)						

| ကမ်းလွှန်ပို့လယ်ပြုး
(အေသံခံငါးလုပ်သားများ) |
|--|
| ဒေါ်ယာ - ၃ ရေနက်ပို့း
ဤအိုင်းတွင် လအနည်းသာ ငါးဖမ်းထွက်သည်။ အထူးသိပ်းမြှင့် ပိုးရာသီလွှန်ပြီးမှ ငါးဖမ်းထွက်သည်။ အေသံခံငါးလုပ်သားများက နောက်ပို့းရာသီများတွင် ဤအိုင်း၌ ငါးဖမ်းခြင်းကို စရာဝ်ကြသည်။ ရေနက်ပို့းဖြစ်သည့်အားလုံးစွာ ငါးအျွှေ့အစားကိုမားသည်။ |
| ဒေါ်ယာ - ၂ ရော်ယာပို့း
အလယ်ပိုင်းရောယာဖြစ်သည်။ အျွှေ့အစား အလယ်အလေတို့သော ငါးများကို ဖော်ပို့သည်။ |
| ဒေါ်ယာ - ၁ ရော်ယာပို့း
ကမ်းခြေနားတစ်ပို့ကို ဒေါ်ယာဖြစ်သည်။ အျွှေ့အစားသေးငယ်သော ငါးများ၊ ကျောက်ပွွဲနှင့်များနှင့် ပုံလယ်ခရာများကို ဖော်ပို့သည်။ |
| ကမ်းခြေား နှင့်တစ်မြေပြင်ပိုင်းနှင့် ကမ်းခြေ |

အံ၏ရှာသစ်ကျေးရွာရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေတနေရာ

အံ၏ရှာသစ်ကျေးရွာတွင် ကလေးငယ်များ
ငါးလှန်စင်အနီး လျှောကစားနေစဉ်။

ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးက
ငါးဖမ်းပိုက်ပြင်ဆင်နေပုံ

ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးက ငါးဖမ်းပိုက်ပြင်ဆင်နေပုံ။

ဒေသခံပါးဖမ်းလုပ်သားများ အများဆုံးအသုံးပြုသော ငါးဖမ်းကိရိယာများ ဒေသအခေါ် “ပိုင်းကလ” ဗမာဘာသာဖြင့် “ကျားပါးစပ်” ဟုခေါ်သော တစ်ဖက်ပိတ်ငါးဖမ်းပိုက်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းပိုက်၏ အကျယ်မှာ ပေ (၇၀) အထိရှိပြီး အရှည် (၅) ပေခန့်ရှိသည်။ ငါးဖမ်းပိုက်တစ်ဖက်ကို ပလတ်စတော်ဘောဂုံးများဖြင့် ချဉ်နှောင်ပြီး ရေပေါ်တွင်ပေါ်လောပေါ်နေစေကာ အခြားတစ်ဖက်တွင် ကျောက်တုံးချိတ်ဆွဲပြီး ပင်လယ်ကြမ်းပြင်အောက်သို့ နှစ်မြုပ်နေစေသည်။ ပင်လယ်ရေစီးကြောင်းက တောင်မြောက်စီးဆင်းသဖြင့် ငါးဖမ်းပိုက်ကို အရှေ့အနောက်လားရာအတိုင်း ထောင်ရသည်။ ယုံ့မှန်အားဖြင့် ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးသည် ငါးဖမ်းပိုက်ပြင်ဆင်နေပုံ (၁၀) ခု ထောင်လေ့ရှိသည်။

ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးက တစ်ရက်လျှင် ပင်လယ်ပြင်သို့ (၅) ကြိုမို ထွက်ရသည်။ ပထမအကြိမ်တွင် ငါးဖမ်းကိရိယာများ တပ်ဆင်ပြီး ကျန်အကြိမ်များတွင် ဖမ်းမိသောငါးများကို ရယ်သည်။ ပင်လယ်ရေအတက်အကျကို ကြည့်ပြီး ဖမ်းမိသောငါးများကို သွားရောက်ယူငင်သည်။ ရာသီအလိုက် ဒီရေတက်ကျချိန်ပြောင်းလဲမှု ရှိသည်။

ပင်လယ်ပြင်သို့ တစ်ကြိမ်ထွက်တိုင်းထွက်တိုင်း လျှင်းပြောအောင် (၁၅) မှ (၂၀) မီနဲ့အထိ စောင့်ဆိုးပြီးမှ ငါးဖမ်းရသည်။ နောက်ကျသာဖြင့် ရေကဆန့်ကျင်ဘက်လားရာသို့ စီးဆင်းသွားပါက ရေစီးနောက်သို့ ငါးများလိုက်ပါသွားပြီး မည်သည့်ပါးများ ဖမ်းမိမည်ဟုတ်ချေ။

ငါးကဏ္ဍာန် ပုစ္နန်တို့ကို အများဆုံးဖမ်းမိပြီး ခရာ ကင်းမွန် ရေးရှာ ကျောက်ပုစ္နန် ကင်းပုစ္နန် ငါးလိပ်ကျောက်များကိုလည်း ဖမ်းမိသည်။

အခြားကျေးဆုံးကာလဖြစ်သည့် ဒီဇင်ဘာလနှင့် မတ်လအကြားကာလတွင် ငါးဖမ်းယူရရှိမှု အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး တစ်ရက်တွင် ငါး (၁၀) အိတ် (၅၀) ကိုလိုက်စိစစ်ခိုက် ခန့်သာ ဖမ်းယူရရှိသည်။ မတ်လအလွန်မှ နိုဝင်ဘာလအထိ ငါးဖမ်းယူရရှိမှုနှင့် များပြားလာပြီး အများဆုံးဖမ်းမိနိုင်သောပမာဏမှာ ငါးအိတ် (၁၀၀) မှ (၁၅၅) အိတ်အထိ ဖြစ်သည်။

ငါးတစ်အီတီလျှင် ကျပ် (၂၅၀၀) အနည်းဆုံး ရရှိသည်။ ဖမ်းမိသောင်းများကို စားသုံးရန်အတွက် လာရောက်ဝယ်ယူသော မိသားစုများ၊ ငါးလေ့ဆိုက်ကပ်လာမည်ကို ကြိုတင်စောင့်ဆိုင်းနေသော ဝယ်ယူသူများနှင့် ငါးအရွယ်အစားနှင့် အမျိုးအစားကို ခွဲခြားမည့် အမျိုးသမီးများထံသို့ ရောင်းချိန်သည်။

အများဆုံးဖမ်းမိသော ငါးအမျိုးအစားမှာ ငါးနှပ်ဖြစ်ပြီး ငါးလုပ်သားများက လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ငါးအစိုးအတိုင်း ရောင်းချလိုသော်လည်း အာပြီးခြောက်က ဈေးပို့ရသဖြင့် အခြားသူများက အခြားကိုခံပြီးမှ ရောင်းချလိုကြသည်။ ပုစ္စနှင့် တစ်ခြားမျိုးများကို အစိုးအတိုင်း ရောင်းချပေးလေ့ရှိသော်လည်း ငါးလုပ်သားများက ဈေးပို့ရရန် အခြားကိုခံပြီး ရောင်းလိုကြသည်။ ထိုသို့ ရောင်းချလိုပါက ဖာလိန်အေသံရှိ အနီးအနားကျေးရွာများမှ ရေး၊ မောင်လမြိုင်နှင့် ရန်ကုန်အထိ ဈေးကွောက်ရှိသည်။

အေသံများအတွက် ရင်းနှီးနေကျ ရေသတ္တုချုပ်ဖြစ်သော်လည်း အခြားအေသံမှုလုများက ဤအေသံတွေရှိမည်ဟု ကြေးပင်မကြားဖူးသော ရေသတ္တုဝါယာ လင်းပိုင်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းလုပ်သားများ ပင်လယ်ပြင်သို့ ငါးဖမ်းထွက်သည့်အခါတိုင်းတွင် လင်းပိုင်များက ငါးဖမ်းလေ့အနီးတွင် ပေါ်လာလေ့ရှိသည်။ ငါးဖမ်းပိုက်တွင် ဖမ်းမိထားသော ငါးများနှင့် ငါးဖမ်းပိုက်ဆယ်ယူချိန်တွင် လွတ်ထွက်သွားသော ငါးများကို လင်းပိုင်များက လာရောက်စားသောက်လေ့ရှိကြောင်း ရွာသားများက ပြောပါသည်။ ရေလိုင်းတည်ပြုချိန်တွင် လင်းပိုင်များကို ကမ်းခြေအနီးတိုက်တွင် တွေ့ဖြင့်နိုင်သည်။

သုတေသနအဖွဲ့က သွားရောက်စစ်တမ်းကောက်ချိန်တွင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အများအပြားလုပ်ကိုင်နေခြင်း မရှိချေ။ ဤအချက်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အေသံများအောနေဖြင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို စဉ်ဆက်မပြတ် ပုံမှန်လုပ်ကိုင်နေသော်လည်း ငြင်းတို့တွင် သဘာဝသယ်ဇာတများကို ထိန်းသိမ်းရန် ကိုယ်ပိုင်နည်းလမ်း စလေ့စရိတ်များရှိကြောင်း သိရသည်။

ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများနှင့် ကျေးရွာ (၂) ရွာမှ တွေ့ဆုံးမြန်းခဲ့သော ရွာသားအရေအတွက်အပေါ် မူတည်၍ ဖာလိန် ကမ်းခြေအေသံနှင့် ပင်လယ်ဝတွင် ငါးမျိုးစိတ် (၁၇၈) မျိုး တွေ့ရှိရသည်။ ငြင်းအနက် (၁၂၀) မျိုးမှာ မြန်မာနိုင်း ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်က

အံဒင်ရွာသစ်မှ ငါးဖမ်းလေ့လာများ

အံဒင်ရွာသစ်အတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများ ငါးလုပ်းနေစဉ်

အံဒင်ရွာသစ်တွင် ငါးနှပ်များကို အခြားလုန်းနေစဉ်။

အံဒင်ရွာသစ်တွင် ငါးများကို အရွယ်အစားနှင့် အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားနေစဉ်။

စာရင်းပြုစုထားသော ငါးမျိုးစိတ် (၂၄၈) မျိုးတွင် ပါဝင်သည်။ သို့သော ဤအရေအတွက်ဖြင့် ဖာလိန်အေသံ ငါးမျိုးစိတ်များကို အမှန်ကန်ဆုံးဖြစ်အောင် ဖော်ပြနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ တရားဝင်ဖော်ပြထားသော ငါးမျိုးစိတ်များတွင် မပါဝင်သော ငါးမျိုးစိတ်များကိုလည်း နိစစ်ရှုရှုနေရကြောင်း အေသံဝါးလုပ်သားများက ပြောပါသည်။

အံဒင်ရွှာသစ်အနီးတွင် ပုစ္စန်ငယ်များကို
အခြားကိုလုန်းထားစဉ်။

အံဒင်ရွှာသစ်တွင် ငါန်များကို အခြားကိုလုန်းထားစဉ်။

အံဒင်ရွှာသစ်အနီးရှိ ပင်လယ်ပြင်မှ ဖစ်စီရရှိထားသော
ပုစ္စများ။

အံဒင်ရွှာအနီးရှိ ပင်လယ်ပြာတွင် တွေ့ရှိရသော
ကင်မွန်ငါးများ။

■ ကျောက်ပုစ္စနှင့် ကင်းပုစ္စန်

အံဒင်ရွှာသစ်ရွှာတွင် ကျောက်ပုစ္စနှင့် ကင်းပုစ္စန် သို့လောင်မွေးမြှုံးသော အီမိထောင်စ (၁၀) စုံခန်း ရှိသည်။ ကျောက်ပုစ္စနှင့် ကင်းပုစ္စများကို ဝါးလုပ်သားများထံမှ ဝယ်ယူပြီး ရန်ကုန်သို့ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းမပြုမဲ့ သို့လောင်မွေးမြှုံးမြှုံးပြု၍ ထားသည်။ ဤလုပ်နှင့်သည်လည်း ဝင်ငွေအမြောက်အမြေားရရှိသော လုပ်နှင့်များဖြစ်ပြီး ကိုလိုကရမဲ့အလိုက် တွက်ချက်ပါက ရှိုးရာဝါးဖော်လုပ်ငန်းတွင် ဝင်ငွေအများဆုံးရရှိသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

ဝါးမေးလုပ်သားများက အိုးများ သို့မဟုတ် မြှုံးများကို အာသုံးပြု၍ ကျောက်ပုစ္စန်များကို ဖမ်းယူသည်။ မြှုံးများကို အများအားဖြင့် ဝါးများဖြင့်ပြုလုပ်ပြီး အတွင်းတွေ့ဝါးခြောက်များကို ဝါးစာအဖြစ် ချိတ်ဆွဲထားသည်။ ဝါးမေးလုပ်သားများက မြှုံးများကို ပင်လယ်ကြမ်းပြင်သို့ သွားရောက်နေရာချရန် မနက်ပိုင်းတွင် ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်ခွာလေ့ရှုပြီး တစ်ခါနေရာချလျှင် အများအားဖြင့် မြှုံး (၂၀) ခန့်၊ ပါဝင်သည်။ မြှုံးတစ်ခါက တစ်ကြိမ်လျှင် အများဆုံး ကျောက်ပုစ္စန် (၃) ကောင်အထိ ဖမ်းယူနိုင်သည်။ မွန်းလွှာချိန် နောက်ပိုင်းတွင် ဝါးလုပ်သားများ ထောင်ထားသောမြှုံးများကို ပြန်လည်သိမ်းယူသည်။

အံဒင်ရွှာသစ် အသံခံကုန်သည်များက ဝါးလုပ်သာများထံမှ ကျောက်ပုစ္စန်များကို ဝယ်ယူသည်။ ကျောက်ပုစ္စန်များကို အရွယ်အစားအလိုက် အကြီး၊ အလတ်၊ အသေးဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်။ အကြီးစားကျောက်ပုစ္စန်အတွက် (၃) ကိုလိုကရမဲ့လျှင် (၃၇၀၀၀) ကျပ် ရရှိပြီး အလတ်စားအတွက် (၃) ကိုလိုကရမဲ့လျှင် (၅၇၀၀၀) ကျပ်နှင့် အသေးစားအတွက် (၃) ကိုလိုကရမဲ့လျှင် (၃၀၀၀) မှ (၃၇၀၀) ကျပ်အထိ ရရှိသည်။

အံဒင်ရွှေသစ်ကျေးရွှေတွင် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်နေသော ကျောက်ပုစ္စများ၏ ဈေးနှုန်း

ကျောက်ပုစ္စအရွယ်အစား		(၃) ကိုလိုကရမ်အတွက် ဈေးနှုန်း (ကျပ်)
အကြီးစား		၃၅၀၀၀
အလတ်စား		၂၅၀၀၀
အသေးစား		၃၀၀၀ - ၃၅၀၀

ကျောက်ပုစ္စကိုယ်များက ကျောက်ပုစ္စများကို ထုပ်ပိုးသယ်ဆောင်ရန် အလေးခိုင် (၁၅) ကိုလိုကရမ်ဆန်။ သေတွေ့များကို အသုံးပြုသည်။ အနည်းဆုံးသေတွေ့ (၁၀) လုံး၊ ကျောက်ပုစ္စ (၁၅) ကိုလိုကရမ်ရှိမှ ရန်ကုန်သို့ ပေါ်သည်။ တစ်လအတွင်း အနည်းဆုံးရရှိသော အရေအတွက်မှာ သေတွေ့ (၇) လုံး၊ (၀၀၅) ကိုလိုကရမ်ဖြစ်ပြီး အများဆုံးမှာ သေတွေ့အလုံး (၅၀)၊ ကိုလိုကရမ် (၇၅၀) ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တွင် သေတွေ့တစ်လုံးလျှင် (၆၀၀၀၀) ကျပ် သို့မဟုတ် တစ်ကိုလိုကရမ်လျှင် (၃၀၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် ရောင်းချသည်။

ကင်းပုစ္စ၏ ဈေးနှုန်းက ကျောက်ပုစ္စဈေးနှုန်းထက် များစွာပိုမြင့်သည်။ အကြီးစားကင်းပုစ္စ (၃) ကိုလိုကရမ်အတွက် (၆၀၀၀၀) ကျပ်၊ အလတ်စား (၃) ကိုလိုကရမ်အတွက် (၄၅၀၀၀) ကျပ်နှင့် အသေးစား (၃) ကိုလိုကရမ်အတွက် (၃၅၀၀၀) ကျပ် ရရှိသည်။ ရန်ကုန်တွင် ရောင်းချပါက တစ်ကိုလိုကရမ်အောက် ကင်းပုစ္စတစ်ကောင်ပင်လျှင် အနည်းဆုံး (၈၀၀) ကျပ် ရရှိသည်။

ကျောက်ပုစ္စအရွယ်အစား ကင်းပုစ္စများ၏ ဈေးနှုန်း

ကင်းပုစ္စအရွယ်အစား		(၃) ကိုလိုကရမ်အတွက် ဈေးနှုန်း (ကျပ်)
အကြီးစား		၆၀၀၀၀
အလတ်စား		၂၅၀၀၀
အသေးစား		၃၅၀၀၀

ကျောက်ပုစ္စဖြုံး

လယ်ကွင်းသနီးရှိ နှုန်းမြေအနီး
တိုက်တွင် တွေ့ရသော ကင်းပုစ္စ

ကျောက်ပွဲနှင့်များကို မည်သို့အသုံးပြုရသည်ကို
ငါးဖမ်းလုပ်သားတစ်ဦးက ရှင်းပြနေစဉ်။

ဒေသထွက်ကျောက်ပွဲနှင့်တစ်ကောင်။

■ အံ့ဩသံကျေးရွာရှိ အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ

ကော့ကရုကျေးရွာအနီးတွင် ဘဲခြုံ (၁၀) ဦးရှိသည်။ ဥစားရန်အတွက်သာ အများဆုံးမွေးမြှုပြုကြသည်။ ဘဲကောင်ရေ (၁၂၀၀) ကောင် ရှိသော ဘဲခြုံတစ်ခြုံတွင် ပိုင်ရှင်က တစ်နှုန်းလျှင် ဘဲဥပ္ပါယ်လုံး (၁၁၀၀) အထိ ရရှိနိုင်ပြီး ဘဲဥပ္ပါယ်လုံးလျှင် (၁၀၀) ကျပ်ဖြင့် ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချခိုင်သည်။ ကော့ကရုကျေးရွာရှိ ဘဲခြုံ (၁၀) ခြုံတွင် စုစုပေါင်းဘဲကောင်ရေ (၅၀၀၀) ခန့်ရှိသည်။

ဥုပ္ပါယ်အသံဖြစ်နေသော ဘဲတစ်ကောင်ကို တစ်ကောင်လျှင် (၃၀၀၀) ကျပ်ဖြင့် ဝယ်ယူသည်။ သုံးနှစ်နောက်ပိုင်း ညော်နှင့်ကျဆင်းလာသော ဘဲများကို ပြန်လည်ရောင်းချသည်။ ညော်နှင့်ကျဆင်းသည်ကို မည်သို့သိရှိနိုင်သနည်းဟု မေးမြန်းသည့်အခါ ခြုံရင် ဘဲကောင်အရွယ်အစားကိုကြည့်၍ သိရှိနိုင်ကြောင်း၊ ငြင်းတို့အနေဖြင့် ဘဲများကို နေ့စဉ်မြှင့်တွေ့နေရသဖြင့် သိရှိရန် ပိုမိုလွှာယ်ကူးကြောင်း ပြန်လည်ဖြေကြားပါသည်။

ဘဲကောင်ရေ (၁၂၀၀) ရှိသော ဘဲခြုံတစ်ခြုံအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ အစာအတွက် အသေခံးဖမ်းလုပ်သားများမှ ငါးသေးသေးများနှင့် ပါးခွံများ ဝယ်ယူရခြင်း၊ ဘဲခြုံသို့ ရော်ယူရန်အတွက် စွမ်းအင်သုံးစွဲရခြင်းနှင့် ဘဲများကို ကြည့်ရှုရန် လုပ်သားအင်အား ငါးရမ်းခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အသေခံ ဘဲခြုံပိုင်ရှင်တစ်ဦးက ငြင်းအနေဖြင့် ပန်းပင်များ၊ သွားပင်များ၊ ကြက်တင်းခါးပင်များ၊ ဗုံးပင်များစသည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်များ စိုက်ပျိုးပြီး ဈေးတွင်ရောင်းချလျက်ရှိကြောင်း ပြောပြုပါသည်။ ငြင်းရောင်းချင့်များက ဘဲခြုံအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စရိတ်များအတွက် အထောက်အကြဖြစ်စေကြောင်း ရှင်းပြပါသည်။ စာတ်မြေသွေများနှင့် ပို့သတ်ဆေးများကို အသုံးပြုခြင်းမရှိသဖြင့် ဝယ်ယူစားသုံးသူများ၊ မွေးမြှုထားသော ဘဲများနှင့် ခြုံရမြှုလိုလွှာများအတွက် ဘေးအန္တရာယ် တစ်စုံတရာမရှိကြောင်း ပြောပြုပါသည်။

ဘဲခြုံလုပ်ငန်းအတွက် အကြီးမားဆုံးရန်သူများ ဘဲဥများကို လာရောက်ဖောက်စားတတ်သော ကြိုက်များပင်ဖြစ်သည်။

အံ့ဩသံကျေးရွာတွင် တွေ့ရသော ဘဲခြုံတစ်ခြုံအား
တွေ့ရစဉ်။

အံ့ဩသံကျေးရွာတွင် တွေ့ရသော ပဲလင်းမြှေ့သီးနှင့်
သွားသီးအား ခြုံရင်အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ ပြောပေးနေစဉ်။

■ နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

သုတေသနအဖွဲ့က နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာငါးဖမ်းလုပ်သားများကို ဆက်သွယ်ပြီး ငါးတို့၏ ငါးဖမ်းနည်းစနစ်နှင့် ဝါးမို့ပြုလုပ်ပုဂ္ဂိုလ်များကို မေးမြန်းခဲ့သည်။

နှစ်ကရှတ်ချောင်းတစ်လျှောက် အေသာခံးဖမ်းလုပ်သားများနှင့် အတူတက္ကလေးပြီး ကမ်းခြေအေသာရှိ အမျိုးမျိုးသော အပင်ငယ်များအပါအဝင် ဒီရေတောာရှိ များပြားသော အပင်မျိုးစိတ်များကို သုတေသနအဖွဲ့က သက်သေပြုလေ့လာခဲ့သည်။ အပင်များတွင် ရွှေကြံရည်ရွှေက်တိ စသည်ဖြင့် ရှိသက္ကသွေး အချို့အပင်များ၏ အမြစ်များသည် ပြင်ပသို့ထိုးထွက်ကာ အချင်းချင်း ယုက်ဖြာလျက်ရှိနေသည်။

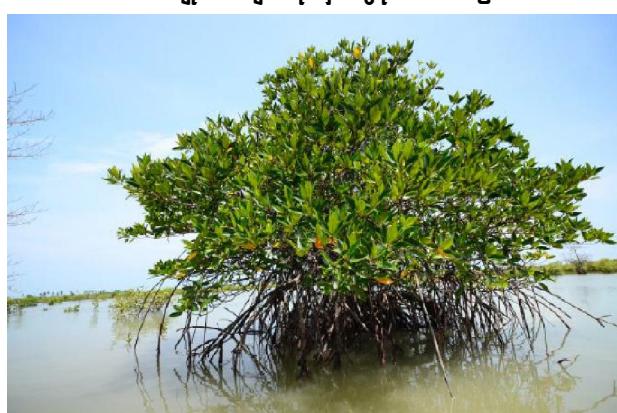
အေသာခံးများက ဒီရေတောာ အပင်မျိုးစိတ်များကို ကြည့်ရှုလေ့လာရန် သုတေသနအဖွဲ့ကို အချို့မဆိုင်းဘဲ ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ဒီရေတောာအပင်များသည် ဆားငန်ရေနှင့် တိုက်ရိုက်ထိတွေ့မှုကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် ပင်မရေစီးပြောင်းနှင့် ဝေးရာတွင် ပေါက်ရောက်နေကြသည်။ ဒီရေတောာအပင်များတွင် ကဏ္နားကောင်များ တွယ်တက်နေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။ နှစ်ကရှတ်ဒီရေတောာတွင် စားသုံး၌ရေသာ အပင်မျိုးစိတ်များရှိကြောင်း၊ အချို့အပင်မျိုးစိတ်များကို ရာသီအလိုက်သာ စားသုံးနှင့် ကြောင်း၊ ရာသီကျော်လွှာနှင့်တွေ့ရစွာနှင့်များအတွက် အဆိုင်အတောက်ဖြစ်စေကြောင်း အေသာခံးဖမ်းလုပ်သားများက ပြောပြုပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့နှင့် ငါးဖမ်းလုပ်သားများက ဒီရေတောာရှိ အပင်မျိုးစိတ်များကို ရှာဖွေစောင်းစဉ်။

နှစ်ကရှတ်ချောင်းတွင် ငါးဖမ်းနေစဉ်။

ဒီရေတောာ အပင်မျိုးစိတ်တစ်မျိုးဖြစ်သည့်
Rhizophora Mucronata

ဒီရေတောာအပင်တစ်မျိုးဖြစ်သည့် *Avicennia Marina*
ပေါ်သို့ တွယ်တက်နေသည့် ကဏ္နားတစ်ကို တွေ့ရစွာ။

ပုံမှန်အားဖြင့် နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာ ငါးဖမ်းလုပ်သားများသည် ကမ်းခြေအနီးတိုက်တွင်သာ ငါးဖမ်းကြသည်။ မြစ်လယ်တွင် ငါးနှင့် ပုစ္စန်များကို ဖမ်းယူရန်အတွက် ကျားပါးစပ်သဏ္ဌာန်တူ ငါးဖမ်းပိုက်များကို အသုံးပြုသည်။ ငါးဖမ်းပိုက်တွင် ငါးများဖမ်းမြှန်အတွက် ရေကြောင်းစီးဆင်းမှုသည် အဓိကကျေသောအရာတစ်ခု ဖြစ်သည်။

နှစ်ကရှတ်ကျေးရွာတွင် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ငါးဖမ်းကြသည်။ ဒီဇင်ဘာနှင့် မတ်လအကြား၊ အောက်တိဘာနှင့် နိုဝင်ဘာလများတွင် ငါးကောင်ရေ အများဆုံးဖမ်းမြှုပ်သည်။ အပူဆုံးအချို့နှင့် မိုးစတင်ရွှေသွေးသည့်အချို့ဖြစ်သည့် ဖြောက်တို့မှ အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။

ငါးဖမ်းလျေများမှ ငါးများကို နိုင်ရှုကျေးရွာသို့ သယ်ဆောင်နေ၏။

နိုင်ရှုကျေးရွာတွင် ဖမ်းမြို့သောပုစ္စများနှင့် နေလှန်ထားသော ငါးပိများကို တွေ့ရစဉ်

ဒီရေတောအပင်များ၏ အရွက်များ၊ အသီးများနှင့် အပွင့်များကို အသံးပါးကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် Sesuvium Portulacastrum အပင်မျိုးစိတ်၏ အရွက်ကို စားသုံးကြပြီး Finlaysonia အပင်မျိုးစိတ်တွင်မူ အသီးကို စားသုံးကြသည်။

ဒီရေတောတွင် ပင်လယ်ရေသတ္တဝါမျိုးစိတ် မြောက်များစွာ မိုတင်းနေထိုင်လျက်ရှိပြောင်းကိုလည်း သုတေသနအဖွဲ့က သိရှိခဲ့သည်။ ပုစ္စနှစ်စိတ်ကလေးများကို တွေ့ရှုနေခြင်းက ကမ်းခြေရှိရေများသည် သန့်စင်လျက်ရှိပြောင်း၊ ရေသတ္တဝါများ စားသုံးရန်အတွက် အာဟာရပေါ်ကြောင်းလျက်ရှိပြောင်း သက်သေပြနေသည်။

အသံးပါးက ငြင်းပုစ္စနှစ်စိတ်ကလေးများကို ဖမ်းယူပြီး ငါးပိပြုလုပ်သည်။ မွန်လူမျိုးတို့၏ ဟင်းပွဲတွင် ငါးပိသည် မပါပြုနေသော အမယ်တစ်မျိုးဖြစ်သည့်အားလော်စွာ ပုစ္စဝါးပါသည် အရေးပါသောအမယ်တစ်မျိုးအဖြစ် ထမင်းစားပွဲရိုင်းတွင် ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။

နှစ်ကရုတ်ဒီရေတောတွင် အတွေ့များသော အပင်မျိုးစိတ်များ

နှစ်ကရုတ်ဒီရေတောတွင် အတွေ့ရများသော အပင်မျိုးစိတ်များပြု ယေား

စဉ်	မျိုးစိတ်အမည်	အသုံးပြုပုံ
၁	Rhizophora mucronata	
၂	Aegialites rotundifolia	
၃	Excoecaria agallocha	အရှုက်မှုထွက်သော အစေးသည် မျက်လုံးကို ဘေးဖြစ်စေသည်။
၄	Sesuvium portulacastrum	ဟင်းသီးဟင်းရွက်အဖြစ် စားသုံးနိုင်သည်။
၅	Dalbergia spinosa	
၆	Acanthus ilicifolius	အရှုက်ကို အဆိပ်သင့်မှ ကုသရာတွင် သုံးသည်။ မြေကိုကိုခံရပါက အရှုက်တွင်ပါရှိသော ဓားချိန်ဖြင့် ဒဏ်ရာတစ်စိုက်ကို ထိုးသည်။
၇	Avicennia marina	
၈	Finlaysonia maritima	
၉	Derris trifoliata	
၁၀	Bruguiera gymnorhiza	
၁၁	Finlaysonia sp.	အသီးကို စားသုံးနိုင်သည်။
၁၂	Brownlowia tasa	
၁၃	Avicennia alba	
၁၄	Aegiceras corniculatum	
၁၅	Avicennia alba	

■ ဗာလိန်ဒေသ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ရရှိသောဝင်ငွေများ

စုစုပေါင်းဝင်ငွေ

| ရွာအမည် | အိမ်ထောင်စု
အရေအတွက် | ငါးဖမ်း
လုပ်သားဦးရေ | ငါးဖမ်းလျှေ
အရေအတွက် | စက်တပ်လျှေ
အရေအတွက် | ငါးဖမ်းပိုက်
အရေအတွက် | ၂၀၁၄ ခီဇာတာမှ
၂၀၁၅ မတ်အထိ
လေးလတာဝင်ငွေ |
|--------------|-------------------------|------------------------|-------------------------|------------------------|--------------------------|--|
| အံ့ဩ | ၅၉၇ | - | - | - | - | ၀ |
| နှစ်ကရုတ် | ၁၆၀ | ၂၂ | ၂၃ | ၂၃ | ၂၀ | ၂၅၆၈၀၀၀၀ |
| အံ့အိုရွာသစ် | ၁၁၀ | ၈၆ | ၈၆ | ၁၂၆ | ၇၀၇ | ၂၁၅၉၀၀၀၀၀ |
| နှီးနှီး | ၂၅၀ | - | - | - | - | ၀ |
| သာကရုံ | ၆၀ | - | - | - | - | ၀ |
| ပလိုင်သိမ် | ၈၀ | - | - | - | - | ၀ |
| စုစုပေါင်း | ၁၁၇ | ၁၀၈ | ၁၀၉ | ၁၄၉ | ၂၇ | ၂၇၂၇၀၀၀၀၀ |

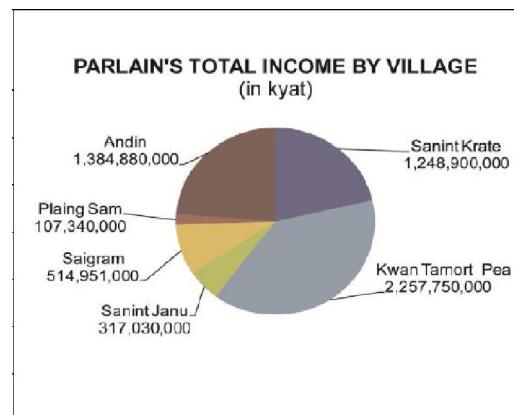
နှစ်ကရုတ်ငါးဖမ်းလုပ်သား (၂၂) ဦး၏ ပြောကြားချက်အာရ ရှိနိုင်းငါးဖမ်းလျှေ (၂၃) စီးနှင့် စက်တပ်(ဒီဇယ်) ငါးဖမ်းလျှေ (၂၃) စီးရှိကြော်း သိရသည်။ လက်ရှိအသုံးပြုနေသော ငါးဖမ်းပိုက်အနည်းဆုံး အခါ (၂၀) ရှိသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်သား (၂၂) ဦး၏ ၂၀၁၄ ခီဇာတာမှ ၂၀၁၅ မတ်အထိ လေးလတာ ဝင်ငွေစုစုပေါင်းမှာ (၂၅၆၈၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုတစ်ခု စီအတွက် ပုံမှန်ပုံမှန်စွာမှာ (၁၁၆၈၂၇၂) အသာမျှ ကျပ်ဖြစ်သည်။ အံ့အိုရွာသစ်ကျော်ရွာတွင် သုဓာသနအန္တာက ငါးဖမ်းလုပ်သား (၈၆) ဦးကို တွေ့ဆုံးမြန်းနဲ့ပြီး ရိုးရိုးလျှေ (၈၆) စင်နှင့် စက်တပ်(ဒီဇယ်) လျှေ (၁၂၆) စင် ရှိကြောင်း ပြောပြက်သည်။ ငါးဖမ်းပိုက် (၇၀၇) ခု ရှိသည်။ စုစုပေါင်း လေးလတာဝင်ငွေမှာ (၂၁၅၉၀၀၀၀၀) ကျပ်ကျော်ရှိပြီး အိမ်ထောင်စုတစ်ခု၏ ပုံမှန်ပုံမှန်စွာမှာ (၂၇၂၇၀၀၀၀၀) ဖြစ်သည်။

■ စုစုပေါင်းဝင်ငွေ

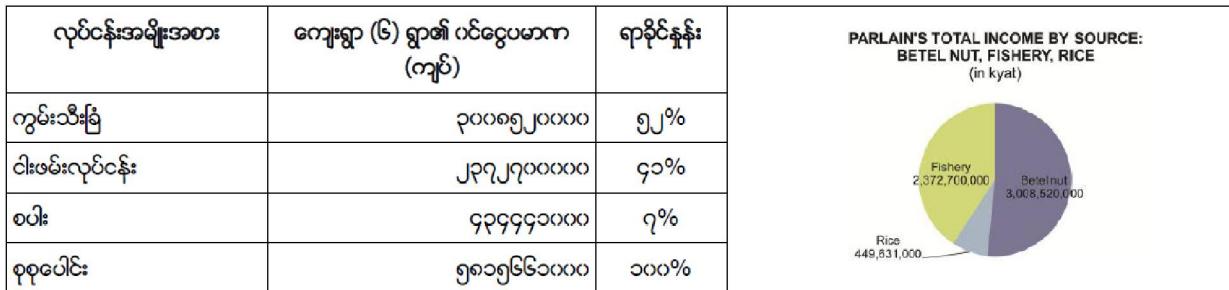
၂၀၁၄ ခီဇာတာမှ ၂၀၁၅ မတ်အထိ လေးလတာပြုလုပ်ခဲ့သော တွေ့ဆုံးမေးမြန်းမှုများအာရ ကျေးချာ (၆) ရွာ၏ ကွိမ်းသီးခြား စပါးစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ရရှိသော ဝင်ငွေစုစုပေါင်းမှာ တစ်နှစ်လျှင် (၅၁၅၆၆၆၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။ ဗာလိန်ဒေသ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ တစ်ဝက်ခန့်သည် တစ်နှစ်လျှင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေ (၂၂၄၅၆၀၀၀၀) ကျပ် ရရှိနေသော အံ့အိုရွာသစ် ကျေးချာမှာ ဖြစ်သည်။ အံ့အိုရွာ၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ (၁၃၈၄၈၈၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်ပြီး နှစ်ကရုတ်၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ (၁၂၄၈၉၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။ အံ့အိုရွာ၏ ကျေးချာမှာ စုစုပေါင်းသီးခြားစိုက်နှင့် ရှိပြီး နှစ်ကရုတ်ကျေးချာက ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေအများဆုံးရှိသည်။ သာကရုံ၊ နှီးနှီး နှင့် ပလိုင်သိမ်ကျော်ရွာများတွင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် အမိန့်ဝင်ငွေရရှိသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ သာကရုံ၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ (၅၁၄၆၅၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်ပြီး နှီးနှီး၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ (၃၀၇၀၃၀၀၀၀၀) ကျပ်ဖြစ်သည်။

ဗာလိန်ဒေသရှိ ကျေးချာများ၏ စုစုပေါင်းဝင်ငွေပြုယေား

| ရွာအမည် | ဝင်ငွေစုစုပေါင်း (ကျပ်)
(ကွိမ်းသီး၊ စပါး၊ ငါး) |
|--------------|---|
| အံ့ဩ | ၁၃၈၄၈၈၀၀၀၀ |
| နှစ်ကရုတ် | ၁၂၄၈၉၀၀၀၀၀ |
| အံ့အိုရွာသစ် | ၂၂၄၅၆၀၀၀၀ |
| နှီးနှီး | ၂၁၅၉၀၀၀၀၀ |
| သာကရုံ | ၅၁၄၆၅၀၀၀၀ |
| ပလိုင်သိမ် | ၁၀၇၃၄၀၀၀၀ |
| စုစုပေါင်း | ၅၁၅၆၆၆၀၀၀ |

ဖာလိန်အေးများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအလိုက် ဝင်ငွေရရှိမှုယေား (ကွမ်းသီးခြား၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် စပါးနိုင်ပျိုးရေး)

အံ့ဩကျေးရွာ သမိုင်းကြောင်းဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်

ကော့အာသက္ကရာဇ် (၁၂၆၀) ခုနှစ်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (၁၈၉၈) ခုနှစ်တွင် နိုင်စိမ်း ဦးစီးသည်၊ မွန်လူမျိုးတစ်သည် ယခုအောင်ကျေးရွာသို့၊ ပထမဗျားဆုံးလာရောက် အာခြေချေနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်ကာလည့် ဤအေးသတစ်ခွင်သည် သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ဖြူးပြည့်စုံသည့် စိမ်းလန်းစိုးပြောနေသော သစ်တော်ကြီးဖြင့် ဗုံးလွှမ်းလျှက်ရှိပြီး တောင်ခြေမှုပင်လယ်ကိုးခြေအထိ မြေပြန်လွှင်ပြင် ဒီရေတော်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံနေခဲ့သည်။

ယခုတည်ရှုနေသော အံ့ဩကျေးရွာ၏ အနောက်ဘက်အစဉ်တွင် အင်းရှည်ကြီးတစ်ခုရှိခဲ့ပြီး တော့တောင်စိမ်းတို့မှ အမြေပြတ် ရေချိများစီးဆင်ပြီး ပင်လယ်ပေါ်ရေများလည်း အခုအားလျှော့စွာ အင်းရှည်ကြီးထဲ့သို့ စီးဝင်ကာ အမြေပြတ်ရေများ ပြည့်လျက်ရှိကာ တော့ရှိင်းတိရစ္ဆာန်များ ကျေးငြောက်သာရကာများ နားခိုပြောမြှုံးရာနေရာဖြစ်ခဲ့သည်။

ထိုအင်းရှည်ကြီးကို အားကိုးအမြေပြုသည့်ကျေးငြောက်များထဲ့ အိန္ဒိယင်းကျေးငြောက်များ အမျိုးအစားငြောက်များ အမျိုးဆုံးပါဝင်ပြီး ငြင်းငြောက်တို့၏ ရှင်သနပေါ်ကြေးရာနေရာသွေ့ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအင်းရှည်ကြီးထဲ့ ရာသီအချိန်မရွေး အိန္ဒိယင်းကျေးငြောက်များကို တွေ့ရှုနေလေ့ရှိခဲ့သောကြောင့် ထိုအင်းရှည်ကြီးကို အိန္ဒိယင်းကျေးငြောက်များကို အွဲပြော၍ ငြက်ကျားအင်းဟု မှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မွန်လူမျိုးအခေါ်အဝေါ်အရ (အင်းရှည်) မြန်မာအခေါ် ငြက်ကျားအင်းဟု ခေါ်ဝေါ်လာရာမှ ကာလကြောရှုည်လာသောအခါ ပေါ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုအရ မွန်အခေါ် (အင်းရှည်) မြန်မာအခေါ် (အင်းရှည်) ခေါ်ဝေါ် သမုတ်ခဲ့ကြသည်။

အစကန်းတွင် ဤကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့လာရောက်အာခြေချေသော အိမ်ထောင်စု (၅) စုသည် မြေပြန်တော်ရှိင်းများ အိမ်ထောင်စုတွင် လယ်ယာများဖော်ထုတ်၍ လယ်ယာလုပ်ငန်းများဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းခဲ့သည်။ အင်းအိုင်များမှ ရေချိဝါးပွဲနှင့်များ ပေါ်များသလို နီးကပ်စွာတည်ရှုနေသော ပင်လယ်ပြောင်းဆီမှ ရေငွေစာ ငါး၊ ပွဲနှင့် ကော်မာရီ စသည်ဖြင့် ပင်လယ်စာများ အလွယ်တကူရှုရှုဖွေစွာသောက်ခဲ့သည်။ ရွာနှင့်တစပ်တည်း တည်ရှုနေသော တော့တောင်ကြီးထဲမှ တော့ရှိင်းတို့မှာ ဖြစ်သည့် အိမ်ထောင်စုတို့ကိုလည်း အမဲလိုက်ခြေးဖြင့်လိုအပ်သောအစာ အစာများကို အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်သည်။

ကျုပ်ပြန်သောမြေပြန်ကြောင်းပြောင်းတွင် ဖော်ထုတ်လုပ်ကိုရှိနေသော လယ်ယာလုပ်ငန်းမှ ပါးများ၊ အထူးအောင်ပြောင်းပြောင်းထွက်ရှိခြင်း စားနှပ်ရိက္ခာများ ဖြစ်သော ရေချိုး/ရေငွေး ငါး၊ ပွဲနှင့်များ ပေါ်များခြင်း တော့တောင်ထဲမှ တော့တိရစ္ဆာန်များ အလွယ်တကူ ရှာဖွေရှုရှုဖွေစွာသောက်အာခြေချေသုံးများလာပြီး ရွာအဖြစ်ထူထောင်ခဲ့ကာ ငြက်ကျားအင်းကြီးကို အွဲပြော၍ မွန်အခေါ် (ကွာန်အင်းရှည်) မြန်မာအခေါ် (ငြက်ကျားအင်းရှည်) ပါးများအား ခေါ်ဝေါ်သမုတ် ခဲ့ကြသည်။

ထို့မှတ်ဆင် ကာလကြောရှုည်ကြောရှုလာသောအခါ မွန်အခေါ် (ကွာန်အင်းရှည်) မှာ (ကွာန်အင်းရှည်) မြန်မာအခေါ် အံ့ဩကျေးရွာဟု ပြောင်းလဲခေါ်ခဲ့သည်မှာ ယခုတိုင်ပို့ဖြစ်သည်။

လွှန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်မှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ဤရွာသည် ယခုအခါ လယ်ယာလုပ်ငန်းများအပြင် တော့တောင်များခုတ်ထွင်၍ နှစ်ရှည်သီးပို့ပြစ်သည့် ကွမ်းသီးပို့များ၊ ရော်ဘာခြံများဖြင့် ပြောင်းလဲအစားထိုးလုပ်ကိုင်ခဲ့ သကဲ့သို့ ပင်လယ်ပြောင်းကိုအိမ်ထောင်၍ ပင်လယ်တို့တို့ဖြင့် အောင်မြေပြုဖြစ်ထွန်းကာ ဤအေးသတ်ရှိ နယ်သူနယ်သားများ စီးပွားရေး အဆင်ပြော၍ အေးချုပ်းစွာ စားသောက်နှင့်နှစ်ခဲ့ကြသည်။

ရွာသူရွာသားများ နေထိုင်စားသောက်ရေးတို့ အဆင်ပြည်တူရှိနှင့် ကျေးရွာသည် တိုးများစည်ကားလာပြီး ယခုအခါ အိမ်ခြေစုစုပေါင်း (၅၀၀) ကျော်ခန့်ရှိသော ရွာတိုးတရာ့ဖြစ်လာကာ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပို့မှ အလုပ်သမားများ အဘေးကိုတရာ့လာ ရောက် လုပ်ကိုင်ရာနေရာလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

ပင်လယ်လုပ်ငန်း၊ လယ်ယာလုပ်ငန်း၊ တောတောင်ကိုအဖို့ပြန် ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်းများတို့ဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသော ဤ အံအိုင်ရွာသည် စီးပွားရေးတိုးတက်ဖူလုံမှုနှင့်အတူ ဘာသာရေး၊ သာသနရေး၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုတို့သည်လည်း တိုးတက် လာခဲ့ပေသည်။

ရွာတည်နေရာ။ မွန်ပြည်နယ်၏ (၁၀) မြို့နယ်မြို့ပြောက်ဖြစ်သော ရေးမြို့နယ်အတွင်းတည်ရှိသည်။ ရေးမြို့မှ မြို့ပြောက်ဘက်စုံစုံအရပ်ရှိ (၁၀)ရှိုင်ခန့်အကွာတွင်တည်ရှိနေသော ဘလိန်တော်ကြီး၏ အောက်အခြက် အဖို့ပြန် တည်ရှိနေသည်။

လူမျိုး။ မွားလူမျိုးရော၏ ၁၀၀% သည် မွန်လူမျိုးများဖြစ်သည်။

ကိုးကွယ်သည့်ဘသာ။ မွန်ရွာသာကို (၁၀၀) ရာခိုင်နှုန်းပြည့် ယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြသည်။ တစ်ကျောင်းတည်း သော မဟာဝိဟာရ ပရီယတ္ထိ (အံအိုင်ကျောင်း) ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းကို မြန်မာသူတွင် (၁၂၆၇) ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက် ခဲ့ပြီး ယခုလက်ရှိ သီတင်းသုံးနေသော ကျောင်းတိုင်ဆရာတော်အပါအဝင်၊ သံယာတော် (၇) ပါး သီတင်းသုံးပြီး သာသနပြုစုံ တော်မူခဲ့သည်။ ဆွဲများမြှောက်ကျောင်းတိုင်ဆရာတော်သည် ဆရာတော်ဘဏ္ဍာဏားသီလတ်ပြီး ပါတော် (၆၄) ပါ၊ သက်တော် (၈၄) နှစ်တွင် ဘဝန်တံ့ ပုံလွန်တော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် အံအိုင်ရွာမှ ဖွားမြင်ကြီးပြုးပြင်းတော်မူသော ဆရာတော်ဘဏ္ဍာဏားသီလ (မော်စရိယ်) က ဆက်လက်၍ ဗွဲဗွဲသာသနရာတော် ပြန်ရွားစဉ်ပေးအတွက် ယခုထက်တိုင် ဦးဆောင်ပြီး စာသင်တိုက် ထူထောင်ကာ သံယာတော်များအား ပရီယတ္ထိစာပေများ သင်ကြားပို့ခြင်း၊ ဒါယကာများအား ဗွဲဗွဲတရားတော်များ ဟောကြားသွန်သင် ဆုံးမထဲဝါဒပေးခြင်းဖြင့် ဗွဲဗွဲဘသာတော် ထွန်ကားစေပေသည်။

စီးပွားရေး။ လယ်ယာလုပ်ငန်း၊ နှစ်ရှည်ဥယျာဉ်ခြံလုပ်ငန်း၊ ပင်လယ်ငီးဖော်လုပ်ငန်းတို့ကို အမိကလုပ်ကိုင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ကွမ်းသီးခြံလုပ်ငန်းကို အမိကလုပ်ကိုင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတရာ့များ စီးပွားရေးသား ရေးကွဲ့သီးများသည် ဤအောင် အများအပြားထွက်ရှိသည်။ ရန်ကုန်မြို့နယ် မြို့ကြီးများမှ ကျော်ကြားလူသီးများပြီး အရသာရှိသော ဗျူးယားအောင်းသီးများလည်း အမိကထွက်ရှိသည်။ အောင်သီးသီးနှင့် အမိကလုပ်ကိုင်ကြသည်။

လူမှုရေး။ မွန်လူမျိုးတို့ ဓလေးထုံးတံ့အာရ အများကောင်းကျိုးအတွက် ပရဟိတလုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းပါဝင် စောင်ရှုက် တတ်သဖြင့် သာရေး၊ နာရေး၊ ကုသိုလ်ရေးတို့တွင် လူမှုအသိုင်းအတိုင်းတို့ခလုံးက လာရောက်စိုင်းလုပ်ကိုင် ကူညီပေးကြလေ ရှိသည်။ ဆရာတော်ဘဏ္ဍာဏားသီလ၏ ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မြှော်ဖြင့် (၂၀၀၃) ခုနှစ်တွင် ကျေးရွာလူထု၏ စုပေါင်းလျှော့အိန်းပြီး နာရေးကူညီမှုအသင်းဖွဲ့စည်းပြီး နာရေးပေါ်ရှိလောက် အာရုံးဆွဲမြှော်ရန်အတွက် အာရုံးပေါ်လှုနာတင်ယောက်တို့ကို ကျေးရွာလူထု၏ ထည့်ဝါယျားဆွဲဖြင့် ထပ်မံတယ်ယူခဲ့ပြီး အာရုံးပေါ်လှုနာများကို အခိုင်နီးမြို့ပေါ်ဆေးရုံး၊ ဆေးနောင်း၊ အခမဲ့ပို့ဆောင်ပေးနေသည်မှာ ယခုတိုင်ပြုစုံဖြစ်သည်။ (၂၀၁၄) ခုနှစ်တွင် မလေးရှားရောက် အံအိုင်ကျေးရွာလူလွှဲယောက်တို့၏ လူအိန်းဆွဲဖြင့် ရွာလယ်ကျောက်တိုင်ကို စိုက်ထူးနိုင်ခဲ့သည်။

လူမျိုးသာသာမရွေး ဆင်းရဲ့သားပြည်သူ့ရှုံးတို့ကို ကူညီပေးမရန်အလို့၍ တော်သလင်းလပြည့်နေ့တွင် ကျေးရွာလူထု၏ စုပေါင်းလှုံးမြှော်ဖြင့် ဆန်လှုပ့်များကျင်းပျော် ဆန်များဝင်လျှော့အိန်းသည်မှာ (၂၀၁၄) အထိတွင် (၄) ကြိမ်မြို့ပြောက် လျှော့အိန်းနိုင်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။

ပညာရေး။ (၁၉၇၉) ခုနှစ်တွင် အစိုးရမှုလတေန်းကျောင်း စတင်ဖွဲ့စုံသော်လည်း ပြုပြီး (၁၉၉၆) ခုနှစ်၌ အလယ်တန်းကျောင်းအဖြစ် တိုးချွဲနိုင်ခဲ့သည်။ ကျောင်းသားဦးရေ များပြားလာမှုကြားတွင် (၂၀၁၂) ခုနှစ်တွင် အထက်တန်းကျောင်းအဖြစ်သို့ ထပ်မံတယ်ယျားဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။ အခြားတော်တွင် မွန်လူမျိုးများပြီး အာရုံးဆွဲမြှော်အတွက် မွန်စာပေးအတွက် မွန်အမျိုးသား ကျောင်းကို (၁၉၇၁) ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စုံသော်လည်း မွန်အမျိုးသားအလယ်တန်းကျောင်းကို (၁၉၈၅) ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စုံသော်လည်း မွန်အမျိုးသားအလယ်တန်းကျောင်းကို (၂၀၀၀) ခုနှစ်၌ မွန်အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းကို တိုးချွဲဖွဲ့စုံသော်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ထူးခြားကံကောင်းသည့်မှာ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းနှင့် မွန်အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိသဖြင့် ဤချာတွင် အထက်တန်းကျောင်း (J) ကျောင်းရှိနေခဲ့သည်။

ကျိုးမာရေး ။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အစိုးရမှ အရုံသားဖွားဆရာမများ ခန့်ထားပြီး ထိုမှတဆင့် (၁၉၉၃) ခုနှစ်တွင် သားဖွားဆရာမနှင့် ဆေးပေးခန်းတို့ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။ တဖက်တွင်လည်း မွန်ပြည်သံဃာတိုင် ကျိုးမာရေးအစိုးအစဉ်ဖြင့် မွန်ကျိုးမာရေးနှုံးများလည်း (၁၉၉၅) ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ယခုထက်တိုင် ကျိုးမာရေးဝန်ဆောင်မှုများ ပေးနေခဲ့သည်။

ထူးခြားမှုနေရာများ ။ ၁၀၀ လွှန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကျော်ခန့်က ရွာစတင်တည်ထောင်ခိုင်တွင် ရွာ၏ အရှေ့ဘက် တောင်ကုပ်ပိုတွင် စေတီဟောင်းကြီးတစ်ဆူ ရွာ၏တောင်ဘက်ရှိ တောင်ထိုင်တွင် စေတီပျက်တစ်ဆူကို တွေ့ရှိပြီး ပြန်လည်မွှေ့မံကာ ကိုးကွယ်လျက်ရှိသည်။ သာသနုံးသဏ္ဌာန် (၂၀၀၀) ပြည့်နှစ် အထိမ်းအမှတ် ရွာအဝင်၌ သာသနာ (၂၀၀၀) စေတီတစ်ဆူကို တည်ထားကိုကွယ်ခဲ့သည့်မှာ ယခုတိုင်ပြစ်သည်။ ကျေးရွာခံလှိုးများ၏ ပြောကြားချက်အရ စေတီပျက်၊ စေတီဟောင်းခံမှ ရောင်ခြည်တော်များ ကွန်မြှေးခြင်း၊ ရောင်ခြည်တော်များ ထွန်းတောက်ခြင်းတို့ကို တွေ့ရှိကြရသည့်မှာ ထူးခြားမှုပ်ပြစ်သည်။

ရေးမြို့နယ် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်း

၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် တိုယို-ထိုင်း ကော်ပိုရေးရှင်းလိမ့်တက်က အဆိုပြုထားသော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံမြို့နယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က ဖာလိန်အေသာ၌ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ကိုယ်စားလှယ်များက စီမံကိန်းသစ်ကို အတည်ပြုပြီးဖြစ်ကြောင်းနှင့် စီမံကိန်းကြောင်း ရွာသူရွာသားများအနေဖြင့် မြေယာကေ (၅၀၀) လုံးရှုံးရမည်ဖြစ် ကြောင်း အေသာခံများကို ပြောကြာခဲ့သည်။

စီမံကိန်းစတင်ရန် ကုမ္ပဏီက လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနသို့ စာတင်ထားသည်ဟု သိရှိပြီးအောက်ပိုင်း ရွာသူရွာသားအများစုက ငြင်းတို့ကျေးဇူာ အနီးတိုက်သာမက ဖာလိန်အေသာရှိ မည်သည့်အကျဉ်းမှတ်မဆို ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ခြင်းကို လုံးဝလက်မခံကြောင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။

စီမံကိန်းအတွက် အဆိုပြုထားသောနေရာသည် နှစ်ကရပ်မြစ်ကမ်းခြေအနီး ကြီးမားကျယ်ပြန့် သော နှစ်းတင်မြေများ ပေါ်ရှိ လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့က အမြောက်အမြေားတည်ရှိရှိရာ နေရာဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံနှင့် ဆက်စပ်အဆောက်အအီးများတည်ဆောက်ရန်နှင့် အခြေခံအုတ်မြစ်ခိုင်မာရန်အတွက် ငြင်းမြေနေရာသည် ကျိုလစ်သိပ်သည်းရန် လိုအပ်သည်။ ပင်လယ်ကူးသဘောရှိများဖြင့် တင်သွင်းလာသော ကျောက်မီးသွေးများကို သယ်ဆောင်ရန်အတွက် ဆိပ်ခံတံတားတစ်စင်းကို လည်း တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဆိပ်ခံတံတား တည်ဆောက်မည်ဆိုပါက ပင်လယ်ရေးကြောင်းများ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ပြီး ပင်လယ်ရောတ္ထဝါများ၏ ကောစနစ် ပျက်စီးသွားမည်ကို အေသာခံများက စိုးရိမ်လျက်ရှိသည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် မတ်လ (၂၁) ရက်နေ့တွင် တိုယို-ထိုင်း ကုမ္ပဏီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနတို့အကြား နားလည်မှုစာချွန်လွှာ ရေးထိုးခဲ့သော်လည်း အေသာခံများက ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကို သဘောမတူကန်းကွာက်သည် ငြင်းတို့၏ ဆန္ဒသဘောထားများကို အစဉ်တစိုက် ပြုသွားကြသည်။

ဖာလိန်ပြည်သူလူထုများသာမက အေသာခံအာဏာပိုင်များကလည်း ဆန့်ကျင်မှုကို အားပေးခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့တွင် အေသာခံအယောက် (၄၀၀) နှင့် ရေးလူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့တို့က ရေးမြို့လယ်တစ်လျှောက် ချိုတက်လမ်းလျောက်ပြီး စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း ဆန္ဒပြုခဲ့ကြသည်။ မွန်ပြည်သည်ပါတီနှင့် မွန်အကျိုးသားလွှတ်မြောက် ရေးတပ်မတော်တို့ကလည်း စီမံကိန်းကြောင်း နိုင်ငံရေးတည်ပြုမှုပျက်ပြားမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း၊ စီမံကိန်းလုပ်ဆောင် မည့်သူများအနေဖြင့်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဆီးကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လုံလောက်စွာ ကြိုတင်လေ့လာထားမှု မရှိကြောင်း၊ စီမံကိန်းကန်းကွာက်မှုကို ဆောက်ခံကြောင်း ၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီလတွင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၄ စက်တင်ဘာလတွင် ပြုလုပ်သော စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုကို မွန်ပြည်နယ်က ကန်းကွာက်ခဲ့သည့်အပ်ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြုမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း ၂၀၁၅ ဧပြီလ (၉) ရက်နေ့တွင် တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီက လျှပ်စစ် စွမ်းအားဝင်ကြီးဌာန ရေအားလွှာပိုင်စစ် အကောင်အထည်ဖော်ရေး ဦးမြို့ဌာနနှင့် အရည်သွေးမြှင့်ဆုံး သန့်စင်သော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ (၁၂၀၀ မီလီပေါင်း ပေါ်အေားထုတ်ရန်) ကို ရေးမြို့နယ်တွင် တည်ဆောက်ရန် နားလည်မှုစာချွန်လွှာ ရေးထိုးခဲ့သည်။ နားလည်မှုစာချွန်လွှာအရ စုစုပေါင်းရေးနှင့်မှုများ အမေရိကန်အော်လာ (၂၁၁၁၈ ၈) ဘီလီယံရှိမည်ဖြစ်ပြီး (၂၁၁၁၈ ၂) ဘီလီယံကို ဆောက်လုပ်ရေးနည်းပညာ၊ ဆောက်ပုံရေးကိစ္စနှင့် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုမည်ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်း၏ (၇၂) ရာခိုင်နှုန်းကို ရွေးခွေဖြင့် လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ပြီး (၂၅) ရာခိုင်နှုန်းကို အကျိုးတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်သည်။

၁။ ရေးကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကို တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လျော့လောရေးစီမံခန့်ခွဲမှု (Environmental Research Management – ERM-Siam) က ၂၀၁၄ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံခံစွမ်း ဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုစာတမ်းအပါအဝင် အခြားသော စာနယ်စင်းဖော်ပြုချက်များနှင့် အရင်းအမြစ်များမှ စုစုပေါင်းရေးဖော်ပြုသည်။

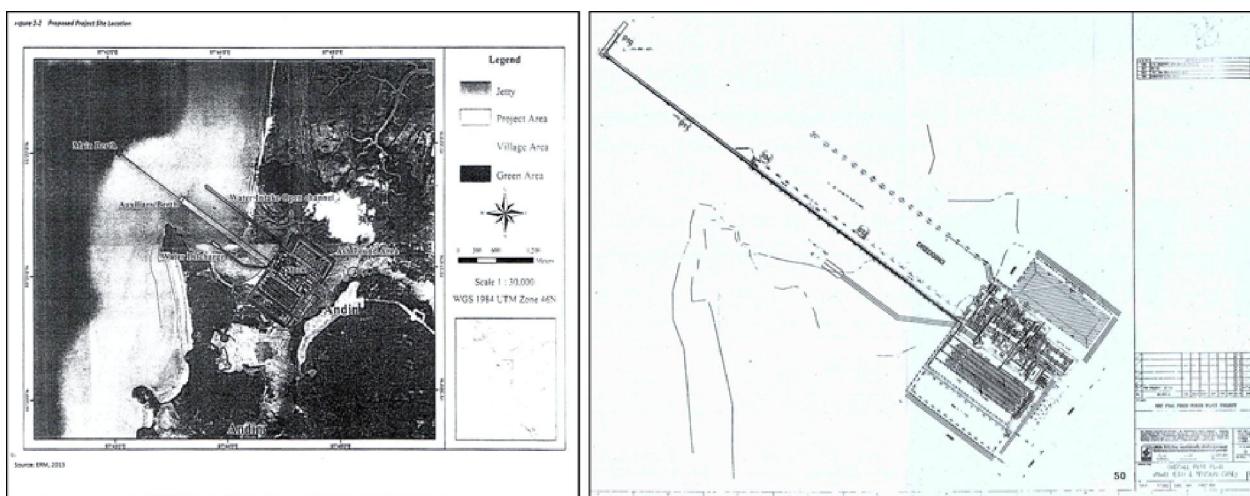
ဗာလိန်အောင်များ (၆၀၀၀) ကျောက်မီးသွေးအလုပ်မရှိ ပြမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြနေစဉ်။

စက်ရုံလည်ပတ်မည့် နှစ် (၃၀) ကာလအတွင်း အင်္ဂါနီးရားနှင့် အခြားနိုင်ငံများမှ ကျောက်မီးသွေးတန်ခိုင် (၄) သိန်းခန့် တင်သွေးရမည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ တည်ဆောက်မှုကာလသည် (၄) နှစ်မှ (၆) နှစ်အထိ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် စက်ရုံမှုထွက်ရုံမည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် စတင်သုံးစွဲခွဲရမည် ဖြစ်သည်။

နားလည်မှုစာခွန်လွှာ ရေးတိုးလိုက်သည့်သတင်းသည် ပြည်သူလူထုအကြား လျင်မြန်စွာ ပုံနှံသွားခဲ့သည်။ အေသံများ၏ သဘောတူညီမှုကို မရယူဘဲ စီမံကိန်းကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟု ကုမ္ပဏီက ပြောဆိုလိုက်သည့် အတွက် ရွှေသူရွှေသားများက များစွာအံ့အားသင့်ခဲ့ကြသည်။ နားလည်မှုစာခွန်လွှာရေးတိုးခိုင်းကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ မေလ (၅) ရက်နေ့၊ နံနက်ခေါင်းအချိန်တွင် မွန်ပြည်နယ်၊ ရေးမြို့နယ် အံ့အားလုံးကို ရွှေသူလယ်ပိုင်း၌ လူထုအင်အား (၆၀၀၀) ကျော်ရှိသော ဆန္ဒပြုပြီးကြီးကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

၂၀၁၅ မေလ (၅) ရက်နေ့တွင် တို့ယို-ထိုင်ကုမ္ပဏီဒါရိုက်တာ Hironobu Iriya နှင့် ဝန်ထမ်းများ အံ့အားလုံးကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ အေသံတို့၏ သဘောတူညီမှုကို မရယူဘဲ နားလည်မှုစာခွန်လွှာကို ရေးတိုးခဲ့သည်ဟု ငြင်းတို့က ဝန်ခဲ့ကြောင်း ဆရာတော်က ပြောပါသည်။ ဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောတူညီမှုကို ရယူရန်အတွက် ၂၀၁၄ ဧပြီလ တွင် အံ့အားလုံးတော်ကြီးကျောင်း၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေးမှ ဓာတ်သုံးများ၊ ၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာလတွင် ကိုရှင်လေးကျောင်း၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော အစည်းအဝေးမှ ဓာတ်ပုံများနှင့် ၂၀၁၄ ဒီဇင်ဘာလတွင် တို့ယို - ထိုင်ကုမ္ပဏီ၏ ထောက်ပုံမှုဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစီမံကိန်း လေ့လာရန် ဂျပန်နှင့် ထိုင်နိုင်ငံများသို့ သွားရောက်ခဲ့သော လေ့လာရေးခုံးမှ ဓာတ်ပုံများကို အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း ကုမ္ပဏီက ရှင်ပြုပါသည်။

စီမံကိန်းရေးရှိယောက် (၅၀၀) မီတာ မှ (၁) ကိုယ်မီတာအတွင်း ကျော်ရှာ (၁) ရွှေနှင့် စမ်းချောင်း (၁) ခု တည်ရှိနေသည်ဟု စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုတွင် ဖော်ပြထားသည်။

စီမံကိန်းအကြံပေး ကုမ္ပဏီဖြစ်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လေ့လာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု (Environmental Research Management – ERM-Siam) က ပြုလုပ်သော စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေလေ့လာမှုတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေး စက်ရုံစီမံကိန်းကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

- ၁၂၀ စီဂါဝိ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံတွင်ချိန်းမှု စီဂါဝိ (၆၇၀) စီမံကိန်းရေးပို့ဆောင်ရွက်သည်။
- စီမံကိန်းရေးပို့ဆောင်ရွက်သည် (၁၇၀၀၀၀၀၀၀) စတုရန်းမီတာ သို့မဟုတ် ကေ (၅၀၀) ကျယ်ဝန်းမည်ဖြစ်သည်။
- တည်ဆောက်မှုကာလ (၈၇) လ ကြောမြို့မည်ဖြစ်ပြီး အလုပ်သမား (၇၈၀၀) ဦးကို အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည်။
- ကျောက်မီးသွေးကို နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းမည်ဖြစ်ပြီး အင်ဒီနီးရားမှ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်း၊ ထွေတွေးလျှမှု (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် တောင်အာဖရိကမှ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်း တင်သွင်းမည်ဖြစ်သည်။
- စက်ရုံက တစ်နှစ်လျှင် ကျောက်မီးသွေးတန်ခို့နှင့် (၃ ဒသေမ ၅) မှ (၄ ဒသေမ ၅) သန်းအထိ အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည်။
- စက်ရုံသို့ ကျောက်မီးသွေးသယ်ယူရန် ဆိုင်ခံတံတားတစ်ခု တည်ဆောက်ရမည်။
- စက်ရုံအအေးပေးစနစ်အတွက် တစ်နာရီလျှင် ပင်လယ်ရေ (၂၀၀၀၀၀) ကုပ္ပါတာ လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။
- ကျောက်မီးသွေးများကို ရေဖြန့်ရန် တစ်နာရီလျှင် ရေ (၉၆၀၀) ကုပ္ပါတာ လိုအပ်မည်။ ငြင်းရေများကို အော်စီးတွင်း သို့မဟုတ် သို့လောင်ရေ (မိုးရေ) များမှ အသုံးပြုမည်။
- တည်ဆောက်ရေးကာလအတွင်း တစ်နာရီလျှင် ရေ (၁၆၀၀) ကုပ္ပါတာ အသုံးပြုမည်။ ငြင်းရေကို အခြားကျော်ရှိနေရာများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းကိစ္စများတွင်လည်း အသုံးပြုမည်။ ငြင်းရေများကို အော်စီးတွင်း သို့မဟုတ် သို့လောင်ရေ (မိုးရေ) များမှ အသုံးပြုမည်။

ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ် အကြောင်းအရာများ (၂၀၁၄ ဧပြီ ၂၅ မှ ၂၀၁၅ မေ ၁၅)

၂၀၁၄ ဧပြီ ၂၅ - တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီက အံဒ်ရွာသူရွာသားများနှင့် တွေ့ဆုံးပြီး ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ စီမံကိန်းအကြောင်းကို ရှင်းပြုခဲ့သည်။ ရွာသားအများစုက ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်း မရှိသဖြင့် သဘောတူညီမှု ပေးအပ်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့။ စီမံကိန်းအကြောင်းကို ကုမ္ပဏီက ပြည့်စုံစွာ ရှင်းပြုခဲ့ခြင်းမရှိပြောင်း ရွာသားများက ပြောဆိုသည်။

၂၀၁၄ မေလ ၁၄ - မွန်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော မင်းစိုးသိန်းဦးဆောင်သော မွန်လူငယ်ဖို့ရမ်းနှင့် ရေးလူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် အသံရွာသူရွာသားများက စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ပြောင်း ပြုသခဲ့သည်။ စီမံကိန်းက ပြောဆိုရတယ်ကို ညွစ်ညှစ်းစေသည့်အပြင် ပြန်လည်အစားထိုး၍ မရနိုင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဟု ငြင်းတို့က ပြောဆိုခဲ့သည်။

၂၀၁၄ ဇွန်လ ၁၁ - ရေးလူမှုအကျိုးဆောင် အဖွဲ့အစည်းမှ အဖွဲ့ဝင် (၁၀၀) ကျောက်က ရေးမြို့နှင့် အနီးတိုက်တွင် “ကျောက်မီးသွေးအလို့မျိုး” လုပ်ရှုံးမှုတစ်ခု ပြုလုပ်ဆုံးပြီး လက်ဘာမ်းစာဆောင်များ ဖြန့်ဆက်ပေး ကျောက်မီးသွေး၏ ဆိုကိုးအကြောင်းကို ရွာသားများအား အသိပော်ပေးခဲ့သည်။

၂၀၁၄ ဇွန်လ ၈ - ရောင်းဆုံးမြို့နယ်မှ လွှာတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူ ဒေါက်တာအောင်နိုင်းက ရေးသို့လာရောက်၍ ရွာသားများ၊ ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် မြို့နယ်အရာရှိများနှင့် တွေ့ဆုံးသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော ရွာသားများ အနက် (၂၀၆) ဦးက စီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ပြောင်း မဲပေးခဲ့ပြီး (၄) ဦးက ထောက်ခံမ ပေးခဲ့ကာ (၆) ဦးက အဆုံးအဖြတ် မပေးနိုင်ဘဲ ကြားနေခဲ့သည်။

၂၀၁၄ စက်တင်ဘာလ ၅ - မွန်ပြည်နယ်(အစိုးရ) က တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီအား စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေ လေ့လာမှ မပြုလုပ်ရန် တားမြှုပ်ခဲ့သည်။ မောင်လမြှုပ်ခိုင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှုးရုံးနှင့် ရေးမြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှုးရုံးသို့ စာပေးပို့ခဲ့ပြီး စီမံကိန်းဖြစ်နိုင်ချေ လေ့လာမှု၏ နောက်ဆုံးရော်ဖြစ်သော ၂၀၁၄ ဇူလိုင် (၂၀) ရက်နေ့ ကျော်လွန်ခဲ့ပြုဖြစ်ပြောင်း အသိပေးခဲ့သည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာလ ၁၄ - အသခံ (၄၀၀) ကျော်က ရေးလူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့နှင့် လာရောက်ပူးပါင်းပြီး ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ စီမံကိန်းကို လက်မခံကြောင်း ပြသရန် ရေးမြို့တစ်လျောက် ချိတ်က်ဆန္တပြခဲကြသည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာအလယ်ပိုင်း - တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီက အသခံ၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှင့် သတ်းစာနယ်စွဲး သမားများ ပါဝင်သော လူ (၀၀) ဦးကို ရွှေးချယ်၍ ဂျာနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ပို့ဆောင်ကာ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်းကို လေ့လာစေခဲ့သည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ - ဖာလိန်အသံများနှင့် ရဟန်းသံယာများပါဝင်သော အင်းအား (၃၀) ကျော်က မွန်ပြည်သစ်ပါတီဥက္ကားနှင့် ဗဟိုအလုပ်မှုဆောင်ပါတီဝင်များနှင့် ရေးရောင်းဖျားရှိ မွန်ပြည်သစ်ပါတီဥက္ကားနှင့်တွင် တွေ့ဆုံးပြီး ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံအပေါ်ထားရှိသော ပါတီ၏သဘောထားကို ဖော်မြန်ခဲ့သည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာလ ၂၇ - ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ရန်အတွက် အသခံအယောက် (၅၀၀) ကျော်က စုပေါင်းလက်မှတ်ရေးထိုခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တိုယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီက အလွန်အလွန် သန့်စင်သော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းအကြောင်းကို ရှင်းပြရန်အတွက် ဖာလိန်အသံ၏အပြင်ဘက်ရှိ ကိုရင်လေးဘုရားတော်ကြီးကျောင်းတွင် အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပဲခဲ့သည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ - မှုပိုမြို့နယ် နှီးပတော်ကျေးရွာတွင် ကျင်းပဲခဲ့သော မွန်လူထုများနေ့တွင် မွန်လူထုအဖွဲ့က ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအကြောင်း သဘောထားထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၂၀၄ ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ - ထားဝယ်ခရိုင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအတွင်းရေးမှူး နိုင်ကြည်စံ၊ အမှတ် (၂) မွန်အမျိုးသားလွှတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်မှ ခုတိယုပ္ပလူးကြီး နိုင်အောင်းမငေး ထားဝယ်ခရိုင်မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ဥက္ကားသော ပါတီအဖွဲ့ဝင် (၂၀) ကျော်တို့က ရေးမြို့နယ်တွင် တည်ဆောက်မည့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံအပေါ်ဆန့်ကျင်နောက်ကို ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော စုင်းအစည်းအဝေးပွဲသို့ ဖာလိန်အသခံ (၆၀၀) ကျော်၊ ဖာလိန်အသံအဖွဲ့များ သမဂ္ဂမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရေးလူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူငယ်စာဖတ်အဖွဲ့ တစ်ချိန်ဖြစ်သော အလင်းအာမိမ်အဖွဲ့တို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၂၀၅ နောက်တိုင်း - မွန်ပြည်သစ်ပါတီနှင့် မွန်အမျိုးသားလွှတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်တို့က ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ပြီး လက်ရှိနိုင်းရေးမတည်ပြုမှုများကြောင့် စီမံကိန်းကို ခွင့်ပြုခြင်းသည် ပါတီ၏စည်းမှုပြုးစည်းကမ်းများကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အောက်ပါအချက် (၃) ချက်ဖြင့် ရောဝတီသတင်းဥွာနသို့ ပြောကြားခဲ့သည်။

- (၁) အကြီးစားစီမံကိန်းကြောင့် နိုင်ငံရေးမတည်ပြုမှ ဖြစ်ပွားရန် အလားအလာများစွာရှိသည်။
- (၂) စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသခံပြည်သူများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် လုံလောက်သောဆွေးမှုမရှိချေ။
- (၃) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ခိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ပါတီက ကျော်လက်ခံနိုင်သည်အထိ လေ့လာသုံးသပ်ထားခြင်း မရှိချေ။

၂၀၅ နောက်တိုင်း ၃၁ - မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေါ်ရှင်းက အသခံပြည်သူအများစု ကနို့ကွက်နေသည့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းကြောင့် ဖြစ်ပွားနေသော လူမှုပိုင့်ပွဲများအကြောင်း တစ်ပြထားသည့် အချိန် (၃၈) မြန်ကြား “နှီးမြှာ” အမည်၍ မှတ်တမ်းရှုပ်ရှုတစ်ခုကို ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။

၂၀၁၅ နေ့ဝါရီန္တာင်းပိုင်းနှင့် ဖေဖော်ဝါရီအစာပိုင်း - စီမံကိန်းထောက်ခံသူလူတစ်စုက အသခံများထံမှ လက်မှတ်များ စုဆောင်းကောက်ခံခဲ့သည်။ သို့သော လက်မှတ်ရေးထို့ခဲ့သူများက စီမံကိန်းအကြောင်း တစ်လုံးတစ်ပါဒ္ဓမ္မ၊ သိရှိခြင်းမရှိကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ - မြန်မာနိုင်ငံ လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနက ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (၃၉၇၀) မီဂါဝါ လိုအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် နောက်ထပ် (၂၅၀၀) မီဂါဝါ ထပ်မံလိုအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။ ရေးမြို့အုပ်အပါအဝင် အခြားအသခံများတွင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ (၁၀) ခု တည်ဆောက်ပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (၁၃၁၀၀) မီဂါဝါ ထုတ်လုပ်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ထိုသို့ တည်ဆောက်ပြီးပါက ငြေးစက်ရုံများက ကာဗွန်းပိုင်အောက်ဆိုပ်ဓာတ်ငွေ့ တန်ခို့နှင့် (၉၆ အသေမ ၆) သန်း ထုတ်လွှာတ်မည်ဖြစ်ပြီး လက်ရှိထုတ်လွှာတ်နေသာ တန်ခို့ (၈ အသေမ ၉) သန်းထက် (၁၀) ဆ ပိုမိုများပြားလာမည်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၅ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ - အသခံ (၆၀၀၀) ကျော်တို့၏ စုပေါင်းလက်မှတ်များဖြင့် နေပြည်တော်ရှိ သမ္မတရုံးသို့ ပေးပို့ ထားသော တပ်ပြေစာနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးလူမှုအဖွဲ့နှင့် ချာသူန္တာသားများက စိုးနိုးစီးပွားရေး သံသယဖြစ်လာကြသည်။ ငြင်းစာတွင် အလွန်အလွန်သန့်စင်သော နည်းပညာကို အသုံးပြုထားခြင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို စျေးနှေးချိသာစွာ ရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် အသခံများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း များပြားလာခြင်းတို့ကြောင့် စီမံကိန်းကို ထောက်ခံကြောင်း ရေးသားဖော်ပြုထားသည်။

ရေးလူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့နှင့် အသခံများကမူ ငြင်းစာတွင်အံလက်မှတ်များသည် အံအားဖြင့် (၂) ယောက်အပါအဝင် ဝန်ထမ်းအင်အား (၄) ယောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့သော စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် ကောက်ခံခဲ့ကြောင်း၊ စစ်တမ်းကောက်ယူချိနိုင်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ် အားကို ရယူလိုခြင်းရှိမရှိနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ပိုမိုချိသာသော စျေးနှေးဖြင့် ပျော်လိုခြင်းရှိမရှိ စသည့်မေးခွန်း များကိုသာ မေးမြန်ခဲ့ပြီး စီမံကိန်းအကြောင်း တစ်စုံတရာပါဝင်ခြင်းမရှိဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ရေးလူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့က ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို ဆန့်ကျင်သည့် လူပုံရှားမှုများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ စီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း ဖော်ပြုထားသော အသခံများ၏လက်မှတ် (၃၅၈၀) ကျော်ကို ကောက်ယူစွာ ဆောင်းပြီး မွန်ပြည်နယ်လွှာတ်တော်သို့ တင်ပြခဲ့သည်။

အံအားဖြင့်ကျေးရွာ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ စာချေရာတော် အရှင်နန္ဒကလသည်း အံအားဖြင့်ကျေးရွာတွင် အိမ်ထောင်စု (၄၉၀) စုရှိရာတွင် (၁၅) စုသာ စီမံကိန်းကို ကန်းကွက်ကြောင်း လက်မှတ်မရေးထို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု မိန့်ကြားခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ဧပြီလ ၈ - မွန်ပြည်နယ်လွှာတ်တော်သို့ မွန်ပြည်နယ် လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန ရေအားလှုပ်စစ်အကောင်အထည်ဖော်ရေးဌာနနှင့် (၁၂၈၀) မီဂါဝါ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော နားလည်မှု စာချေနှုန်းကွက်လွှာကို လက်မှတ်ရေးထို့ခဲ့သည်။ ရင်းနှီးဖြေပြန်မှုပေမာဏ စုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၁၈) ဘီလီယံရှိမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် ချုပ်ဆိုသောစာချုပ်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၁၃) ဘီလီယံရှိမည်ဖြစ်သည်။ တည်ဆောက်မှုကာလသည် (၄) နှစ်မှ (၆) နှစ် ကြာမြင့်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

၂၀၁၅ ဧပြီလ ၁၉ - ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်း၏ ဆိုးကျိုးများအပေါ် အသခံများက ထိုးနိုင်ပုံပို့ဆိုခြင်း ထိုင်းနိုင်ငံရှိ စာနယ်ဇုံးများတွင် ဖော်ပြပါရှိသည်။

၂၀၁၅ ဧပြီလ ၅ - ဘလိန်ဒေသ အံအားဖြင့်ကျေးရွာတွင် ပြုလုပ်သော ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံစီမံကိန်းကန်းကွက်ဆန္ဒပြုသို့ လူပေါင်း (၆၀၀၀) ကျော် လာရောက်ပူးပေါင်းကြသည်။

၂၀၁၅ ဧပြီ ၉ - တိုယို - ထိုင်းကုမ္ပဏီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဝန်ထမ်းများက အံ့ဩနှင့်တော်ကြီးကျောင်းသို့ လာရောက်ပြီး ဆရာတော်ကို လူဖွေ့စွဲလုပ်သည်။ အစိုးရ၏ သဘောတူသီမှုကို ရယူရန်အတွက် အံ့ဩအေသံများနှင့်ပြလုပ်သော ဆွဲးနွဲးများ၊ အစည်းအဆေးများမှ စာတ်ပုံများကို အေသံများ၏ ခွင့်ပြချက်ကို မရပါဘဲ သုတေသနပြုကြောင်း ကုမ္ပဏီက ဝန်ခံခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံးစဉ်တွင် စီမံကိန်းကို ရပ်တန်းပေးမည်ဟု ကုမ္ပဏီက ပြောဆိုခဲ့ခြင်း မရှိခြေ။

၂၀၁၅ ဧပြီ ၁၅ - ဆိုင်ကရမ်ကျေးရွာမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက နိုက်ကျေးရွာသို့ သွားရောက်ပြီး လယ်ယာမြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း ကိစ္စကို ဖေးမြန်းစုံစမ်းခဲ့သည်။ ရင်းသတင်းသည် ဖာလိန်အေသံများအား လျှင်မြန်စာ ပုံနှုန်းသားခဲ့ပြီး လစဉ်အစည်းအဝေး၏ နောက်တစ်နာရီတွင် ရင်းအကြောင်းကို ပြောဆိုဆွဲးနွဲးခဲ့ရသည်။

+ +

အခိုကကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံများစာရင်း

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

- သီလဝါအတူးစက်မှုဇုန်တွင် ထိုင်းနိုင်း တို့ယို-ထိုင်းကုမ္ပဏီက မိဂါဝိ (၆၅၀) မှ (၁၂၀၀) အထိ ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်မည့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။
- ကျောက်တန်းမြို့နယ်တွင် အီးနှီးယိုနိုင်း Orange Powergen၊ စင်ကာပူနိုင်း Global Adviser နှင့် မြန်မာနိုင်း Diamond Palace Services တို့က ပူးပေါင်းပြီး မိဂါဝိ (၅၀၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။
- ထန်းတပ်မြို့နယ်တွင် Huaneng Lancang နှင့် ထူးကုမ္ပဏီတို့ ပူးပေါင်းပြီး မိဂါဝိ (၂၇၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

တန်သံရှိတိုင်းဒေသကြီး

- မြို့တိုင်းဒေသတွင် ထိုင်းနိုင်း RATCH နှင့် Blue Energy၊ မြန်မာနိုင်း Vantage ကုမ္ပဏီနှင့် ကျောက်မြို့ကုမ္ပဏီတို့က မိဂါဝိ (၂၃၆၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။
- ဘုတ်ပြင်းဒေသတွင် Cwave Global နှင့် 24 Hours Mining & Industry ကုမ္ပဏီတို့က မိဂါဝိ (၅၀၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

မွန်ပြည်နယ်

- ရေးမြို့နယ်တွင် တို့ယို - ထိုင်းကုမ္ပဏီက မိဂါဝိ (၁၂၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

ဧရာဝတီတိုင်း

- ဧရာဝတီကောင်းဒေသတွင် အီးနှီးယိုနိုင်း TATA Power ကုမ္ပဏီက မိဂါဝိ (၆၆၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်

- ကျိုင်းတံ့ဒေသတွင် ထိုင်းနိုင်း Lumpoondum ကုမ္ပဏီက မိဂါဝိ (၅၀၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

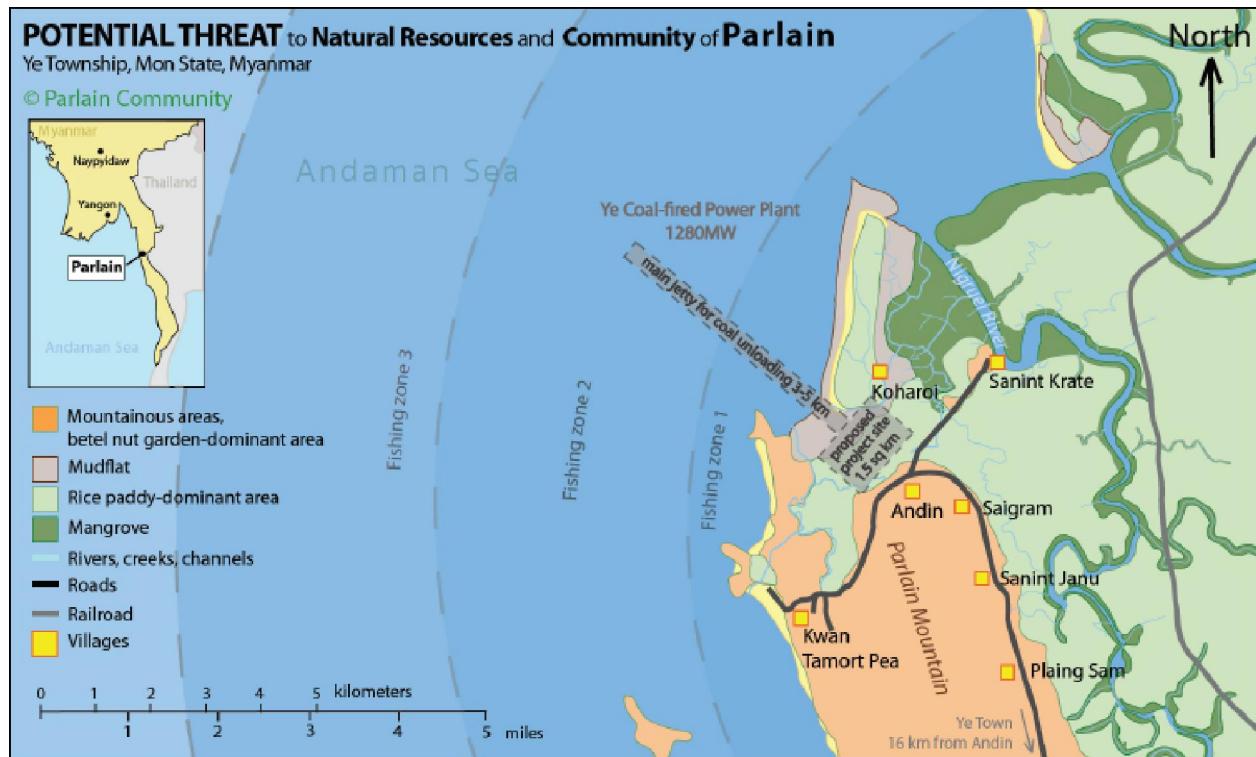
စကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး

စင်ကာပူနိုင်း ဗောဓိ နှင့် မြန်မာနိုင်း ထုန် ထဟိန် ဦးနိုန် ကုမ္ပဏီတို့က မိဂါဝိ (၂၇၀) ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်စာတ်အားပေးစက်ရုံ တည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

ဗာလိန်ဒေသခံများ ကျောက်မီးသွေးသုံး ခါတ်အားပေးစက်ရုံ ဆန့်ကျင်လူပ်ရှားမှုနှင့် ဒေသအတွင်းအရင်းအမြစ် စီးပွားရေးစစ်တမ်းပြု ခါတ်ပုံများ။

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၏ ယေဘုယျဆိုးကျိုးများ

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတွင် အခါကအားဖြင့် အဆိုင်း (၃) ပိုင်းပါဝင်သည်။ (၁) စက်ရုံတည်ရှိရာ စီမံကိန်းအော်၊ (၂) ကျောက်မီးသွေးကို စက်ရုံသို့သယ်ပို့ရန်အတွက် ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဆိပ်ခံတဲ့တား နှင့် (၃) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလုံးများ ဖြစ်သည်။

ငြင်းအစိတ်အပိုင်းများ တည်ဆောက်မည်ဆိုပါက မူလသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အာပေါ် ပြောင်းလဲပျက်စီးမှုများ မလွှဲမသွေ့ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။

အခြားသော အကြီးစားစီမံကိန်းများကဲ့သို့ပင် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ စီမံကိန်းက လက်ရှိသဘာဝ ပထဝါဒအထားကို ပြောင်းလဲပို့မှုဖြစ်ပြီး မူလအနေအထားနှင့် လုံးဝကွဲပြားခြားနားသော ပုံစံသစ်တစ်ခုဖြင့် အာစားထိုး လိုက်မည်ဖြစ်သည်။ သစ်တော့များ၊ လယ်ကွဲ့များ၊ လူနေထိုင်ရာနေရာများနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေနေရာများတွင် အဆောက်အအုံး လမ်းတံတားများနှင့် ဓာတ်အားလုံးများက အာစားထိုးဝင်ရောက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေတွင် ဆိပ်ခံတဲ့တားများ တည်ဆောက်ပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နှင့် ပင်လယ်ကူးသဘော်ကြီးများက ကျောက်မီးသွေးများကို နိုင်ငံရပ်ခြားမှ တော်သွေ့း လာမည်ဖြစ်သည်။ သဘာဝမြေအောက်ရေများကို စက်ရုံလည်ပတ်ရန်အတွက် အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပြီး စက်ရုံမှတွက်လာသော ကျောက်မီးသွေးပြာများက ပတ်ဝန်းကျင်လေထားကို အပြင်းအထန် ညွစ်ညှင်းစေမည်ဖြစ်သည်။ စက်ရုံက စွန့်ထုတ်လိုက်သော ရေများသည်လည်း မူလစုံပုံနှံသောရေများ၏ အပူချိန်ထက် များစွာမြင့်မားလာမည်ဖြစ်ပြီး အခြားမြှင့်နိုင်သော ပြောင်းလဲမှုများ ကလည်း သန်းပေါင်းများစွာသော ပင်လယ်ရောသတ္တဝါများ မိတ်ငါးနေထိုင်ရာ အန္တာနိုင်ရောက်စနစ်ကို ပျက်စီးစေမည် ဖြစ်သည်။

မီးခိုးခေါင်းစိုင်များက ကျောက်မီးသွေးလောင်ကျွမ်းရာမှ ထွက်လာသော မီးခိုးများကို နေ့ညာမပြတ် (၂၄) နာရီပတ်လုံး ထွက်လွှတ်နေမည်ဖြစ်ပြီး ငြင်းမီးခိုးများတွင် မည်းနောက်သော ကာဗွန်မှုန်များ၊ ဖုန်မှုန်များ၊ ခဲ့ ပြေား၊ ခရီးမိုးယမ်၊ ကိုမိုးယမ်၊ နိုက်ထရှိဂျင်အောက်ဆိုင်၊ ဆာလဖာအောက်ဆိုင်၊ ဒိုင်အိုးစင်၊ ဒိုင်စိုးတွေ့၊ ရေဒီယိုသတ္တိကြုံမှုများ၊ အငွေ့ပုံနိုင်သော အောက် နှစ်ခြေပေါင်းများ၊ အိုးဇုန်းခေါ်များနှင့် မျက်စိုးဖြင့် မြှင့်နိုင်အောင် သေးငယ်သော အမှုန်အမွှားများ ပါဝင်သည်။ ဖော်ပြပါ အဆိပ်အတောက်များသည် အထူးသဖြင့် ကာလရှည်ကြော်လာပါက လူ့ခွဲ့ခွဲကိုယ်ကို အပြင်းအထန် အန္တရာယ်ဖြစ်စေပြီး ပန်းနာရီကြုံပါ အဆုတ်ကော်ဆာ၊ ရပ်ပိုင်းစိတ်ပိုင်း ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မှုမှုန်မှုများ၊ နှလုံးရောက်များ၊ နှလုံးရပ်ခြင်းနှင့် ဥာဏ်ရည်နှမ်ကျခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို လည်ပတ်ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် လုပ်သားအင်အား အများအပြား လိုအပ်မပြုဖြစ်ပြီး ရွှေပြောင်းလုပ်သား အမြောက်အမြားစီးဝင်လာမှုဒက်ကို အသခံများက ခံစားရမည်ဖြစ်သည်။ ရွှေပြောင်းလုပ်သားများသည် အသခံများနှင့် လူနေမှုဘဝနှင့် ဓလ္လာထုံးတမ်းများ တူညီသည်ဟု ပြောဆိုရန်ခက်ခဲလှသည်။ ထို့ကြောင့် မူလအသခံများနှင့် နောက်ထပ်ပြောင်းရွှေလာသော လုပ်သားများအားကြား လူနေမှုပဋိပက္ခများ ပေါ်ပေါက်လာ နိုင်ချော်သည်။

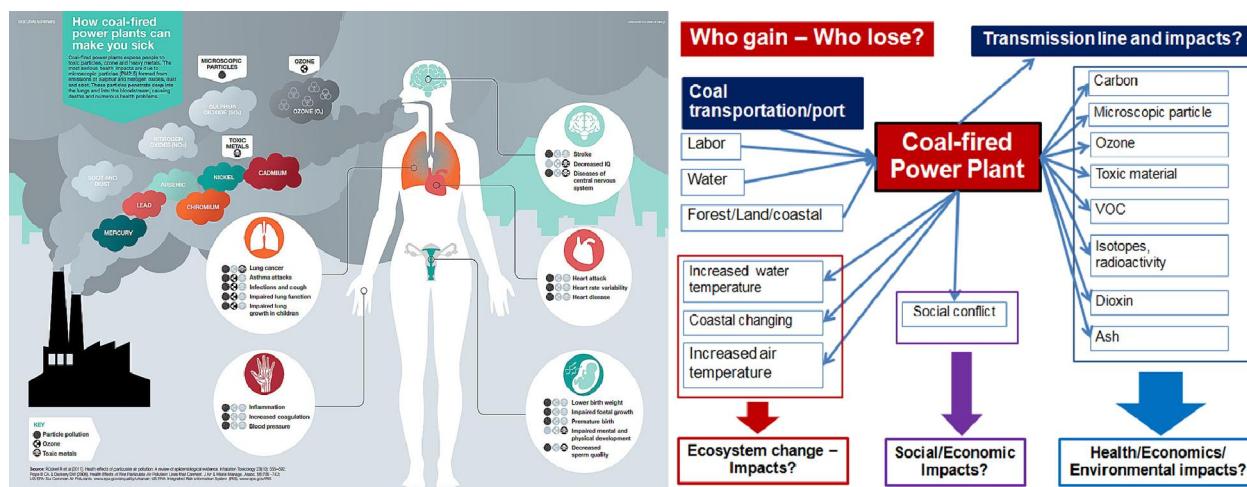
အချုပ်အားဖြင့် ပြောဆိုရလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးကိုပင် အပြည့်အဝ အာမခံချက်မပေးနိုင်သော ကျောက်မီးသွေးစွမ်း အင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတစ်ခုတွင် အတွက်ပြောင့် ကောင်းမွန်အဆင်ပြုစွာ တည်ရှိနေသော လက်ရှိလူနေမှုအဖွဲ့ အစည်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များကို စတောပစ်ရန် ထိုက်တန်သလောဟူသည်ကို မေးခွန်းထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဗာလိန်ဒေသ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူနေမှုဘဝအပေါ်သော ရောက်လာနိုင်သော ခြိမ်းခြောက်မှုများ

မြန်မာ၊ ထိုင်းနှင့် အခြားသောနိုင်ငံများအပါအဝင် တစ်ကွမ္ဗာလုံးရှိ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများ၏ ဆိုးကျိုးများမှာ သိသာထင်ရှားပြီးဖြစ်သည်။ ဗာလိန်ဒေသသခံများကလည်း ဤအချက်ကို သိရှိနားလည်ပြီးဖြစ်သဖြင့် ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံက အောက်ဖော်ပြပါ ရှုထောင့် (၅) မျိုးမှ အသခံတို့၏ လူနေမှုဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးပစ်မည်ကို ရွှာသူရှာသားများက စိုးနိမ့်ကြောက်ဆုံးလျက်ရှိသည်။

- (၁) အသခံများအတွက် အဓိကဝင်ဖွံ့ဖြိုးနေသော အရင်းအမြစ် (၂) ခုဖြစ်သော လယ်ကွင်းများနှင့် ပင်လယ်ပြင်တို့ ပျက်စီးသွားလိမ့်မည်။
- (၂) ရွှေပြောင်းလုပ်သားများအဆမတန် စီးဝင်လာမှုကြောင့် ဌာနနေယ်ကျေမှုနှင့် ဓလ္လာထုံးတမ်းများ ရောနောပျောက်ကွယ်သွားလိမ့်မည်။
- (၃) အခြားအသခံမှ ပြောင်းရွှေလာသူ အမြောက်အမြားကြောင့် အပြောင်းအလဲများစွာ ဖြစ်လာမည့်အပြင် ဆိုးကျိုးများလည်း များပြားလာမည်ဖြစ်သည်။
- (၄) စက်ရုံက စွန်းပစ်လိုက်သော အညွစ်အကြေးများက ကျိန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်စီးစေမည်ဖြစ်သည်။
- (၅) ငါးနှင့် ရေနေသတ္တဝါများ သေကြေပျက်စီးမည်ဖြစ်ပြီး အဆွဲပါဂေဟစနစ်လည်း ထိခိုက်ပျက်စီးမည်ဖြစ်သည်။

ဗာလိန်ဒေသ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူနေမှုဘဝနှင့် ဒေသခံတို့၏ ကျန်းမာရေးအပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်သော ခြိမ်းခြောက်မှုများ

အနှစ်ချုပ်

သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ကြွယ်ဝမှုကြောင့် ဖာလိန်အောင်သည် အမျိုးအစားစုံလပ်ပြီး ကျွန်းမာသန္တမ်းသော ကေဟစနစ် တစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ အရသာပြည့်ဝသော အပူပိုင်းအုပ်သံသီးများ၊ ကွဲ့သီးခြံမှု အဖိုးတန်ကွဲ့သီးများ၊ ကမ်းခြေ အေသရှိ ဒီရေတော့များ၊ ကြီးမားကျယ်ပြန် သော လယ်ကွဲ့လယ်ကွဲ့များ၊ မြောက်မြားစွာသော တော့ရိုင်းတိရစွဲနှင့်များနှင့် ကုန်းနေရေနေ သတ္တဝါများသည် ကိုင်းကျွန်းမှု ကျွန်းကိုင်းမှု ဖြစ်တည်နေထိုင်ကျက်စားရင်း ဖာလိန်အောင်သူ့ အတွက် တစ်မှုတုံးခြားသော ကေဟစနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးလျက်ရှိသည်။

မြေဆီပြည့်ဝနေသော ဖာလိန်မြေမှ အေသခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိပြီး ရွာသူ့ရွာသားများ ရှင်သန်နေထိုင်ရန်အတွက် အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအစာ့များ၊ သန်ရှင်းသော လေထုနှင့် ရေထုကိုလည်း ဖန်တီးပေးထားသည်။ အေသခံများ၏ အပြီးပန်းများက ဖာလိန်အောင် ပေါကြွယ်မှုကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေသည်။ ရွာသူ့ရွာသားများသည် သိုးစဉ်တော်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်းလာသော ယုံကြည်မှုများကြောင့် ကိုယ့်အိုယ့်ရပ်ရွာဘကို ချို့ချို့မြှုတ်နီးစိတ် ပြင်းပြက်သည်။ ဤကဲ့သို့ အနောင့်အယ်ကဲရှိမရှိ ဟန်ချက်ညီညီလည်ပတ်နေသော သဘာဝတရားများက အေသခံများအကြား စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် ပြိမ်းခမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပေါကြွယ်လှသော အာရင်းအမြစ်များကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို အကောင်အားမရှိ လွယ်ကူစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ အေသခံများသည် ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းကို ပဲပိုပြု ၍ ဌာနေယဉ်ကျေးမှုနှင့် ကိုးကွာယ်ယုံကြည်မှုများကို ထိန်းသိမ်းရင်း သာယာပြီးချမ်းပြီး စည်းလုံးညီညွတ်သော လူမှုအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ပုံဖော်လျက်ရှိသည်။

ဝင်ငွေဖော်တွင် ဖော်ပြထားသော ကျပ် (၅) အသေမ ၈ ဘီလီယံသည် ဖာလိန်အောင် ကြွယ်ဝမှုကို ဖော်ပြနိုင်သော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှုသာ ဖြစ်သည်။ ဖာလိန်အောင် တန်ဖို့နှင့် အေသခံတို့၏ စနစွာဘက် တဝက်တပျက်သာ ရောင်ပြန်ဟပ်နိုင်သည်။ သို့သော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လူနေမှုဘဝနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်တည့်မြှု နေသောကြောင့် ဖာလိန်အောင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သာ ပျက်စီးသွားပါက အေသခံများအတွက် ဝင်ငွေတစ်ခုတည်းသာမက အရာအားလုံးကို ဆုံးရုံးမည်ဖြစ်သည်။

ဤ “ဖာလိန်အောင် သယံဇာတကြွယ်ဝပုံနှင့် လူမှုစီးပွားဖြစ်တွန်းပုံ” သုတေသနစာတမ်းသည် အေသခံများ တန်ဖိုးထား မြတ်နီးသော ဖာလိန်အောင် အလှတရားနှင့် တန်ဖိုးကို မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ဖာလိန်အောင် အေသခံတို့၏ အကြောင်းကို ယခုထက်ပို၍ ရှာဖွေဖော်ထုတ်လေ့လာရန်ကိုလည်း ဤသုတေသနစာတမ်းက တိုက်တွန်းလျက်ရှိသည်။

အေသခံများ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်နှင့် ကိုက်ညီခြင်းမရှိသော ပြင်ပြီးခြောက်မှု၊ အွန်ရာယ်ပြုမှုများရန်မှ ဖာလိန်အောင် ကာကွယ်ရန်အတွက် အနာဂတ်လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ရေးဆွဲချမှတ်ရာတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သောကာလအတွင်း စုစုံလာခဲ့သော အသိပညာပုဂ္ဂိုလ်များ၊ သတ်းအချက်အလက်များက ဖာလိန်အောင် များစွာအထောက်အကြပ်မည်ဟု သုတေသနအဖွဲ့က ယုံကြည်ပါကြောင်း ဖော်ပြရင်း ဤသုတေသနစာတမ်းကို နိုင်းချုပ် အဆုံးသတ်အပ်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲများ

လီမျိုးစိတ်များ (၁၃၈ မျိုး)

ပုဂ္ဂန်မျိုးစိတ်များ (၁၅ မျိုး)

ကဏ္ဍာန်မျိုးစိတ်များ (၇ မျိုး)

ငါ်မျိုးစိတ်များ (၇၁ မျိုး)

APPENDIX:

FISH SPECIES

No.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
1.	<i>Abalistes stellaris</i>	nga than	Starry triggerfish
2.	<i>Ablennes hians</i>	nga phaun yoe gyee	Flat needlefish
3.	<i>Acanthurus mata</i>	nga yan shar	Elongate surgeonfish
4.	<i>Aesopias cornuta</i>	nga pha yone	Zebra sole
5.	<i>Akysis longifilis</i>	nga doke telk	Sittaung akysis
6.	<i>Alectis ciliaris</i>	byar san whaik	Threadfish trevally
7.	<i>Anabas testudineus</i>	nga pyay ma	Climbing perch
8.	<i>Anguilla bengalensis</i>	nga myeik htynn	Mottled eel
9.	<i>Anodontostoma chacunda</i>	nga wun pue / bar thi	Chacunda gizzard shad
10.	<i>Arius maculatus</i>	nga yaun	Spotted catfish
11.	<i>Atropus atropus</i>	nga da ma	Cleftbelly trevally
12.	<i>Auxis thazard</i>	tuna / nga poke yaunn / nga kyee kann	Frigate tuna
13.	<i>Boleophthalmus boddarti</i>	nga daunn pyauk / nga phyan / nga pyat	Goggle-eyed goby / Mud skipper
14.	<i>Caesio cuning</i>	shwe wun ne	Redbelly yellowtail fusilier
15.	<i>Carangoisdes coeruleopinnatus</i>	byar zan waik	Longnose trevally
16.	<i>Cephalopholis argus</i>	kyauk nga	Peacock hind
17.	<i>Cephalopholis boenak</i>	kyauk nga	Chocolate hind
18.	<i>Cephalopholis miniata</i>	kyauk nga	Coral hind
19.	<i>Channa striata</i>	nga yant	Snakehead mueerl
20.	<i>Chirocentrus dorab</i>	nga saik htoe / za lwe	Dorab wolf-herring
21.	<i>Chrysichthys aureus</i>	thin watt	Reeve's croaker
22.	<i>Cirrhinus mrigala</i>	nga kyinn	Mrigal
23.	<i>Clarias batrachus</i>	nga khu	Walking catfish
24.	<i>Coilia dussumieri</i>	mee tan thwe / nga kyan ywet	Goldspotted grenadier anchovy
25.	<i>Coilia ramcarati</i>	n/a	n/a
26.	<i>Colisa fasciata</i>	nga phyinn tha let	Banded gourami
27.	<i>Congresox talabon</i>	nga hauk / thin baw pauk	Yellow pike conger
28.	<i>Congresox talabonoides</i>	thin paunn htoe / nga shwe	Indian pike conger
29.	<i>Cynoglossus bilineatus</i>	nga khwaye shar / khwa shar / shar lay	Fourlined tonguesole
30.	<i>Cynoglossus lingua</i>	nga khwaye shar / khwa shar / shar lay	Long tonguesole
31.	<i>Cynoglossus microlepis</i>	nga khwaye shar	Smallscale tonguesole
32.	<i>Danio nigrofasciatus</i>	nga noke pyauk / yay yauk nga	Spotted danio
33.	<i>Datnioides quadrifasciatus</i>	n/a	n/a
34.	<i>Decapterus macrosoma</i>	pan zinn	Shortfin scad
35.	<i>Donax sp.</i>	n/a	gastropod
36.	<i>Drepane punctata</i>	nga pa le / sin narr ywet	Spotted sicklefish
37.	<i>Dussumieri acuta</i>	nga kyaw nyo / peinn ne sayt	Rainbow sardine
38.	<i>Eleuthronema tetradactylum</i>	za yaw gyi	Four finger threadfin
39.	<i>Ephippus orbis</i>	sin narr pu	Orbfish

No.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
40.	<i>Epinephelus areolatus</i>	kyauk nga	Areolate grouper
41.	<i>Epinephelus bleekeri</i>	kyauk nga	Duskytail grouper
42.	<i>Epinephelus coioides</i>	kyauk nga / nga tauk tu	Orange-spotted grouper
43.	<i>Epinephelus fasciatus</i>	kyauk nga	Blacktip grouper
44.	<i>Epinephelus faveatus</i>	kyauk nga	Banded-chest grouper
45.	<i>Epinephelus fuscoguttatus</i>	kyauk nga	Brown-marbled grouper
46.	<i>Epinephelus malabaricus</i>	kyauk nga	Malabar grouper
47.	<i>Epinephelus tauvina</i>	kyauk nga	Greasy grouper
48.	<i>Euthynnus affinis</i>	tuna / nga mei lone / donn pyan	Kawakawa
49.	<i>Eutropichthys vacha</i>	n/a	n/a
50.	<i>Exocoetus volitans</i>	nga pyan	Tropical two-wing flyingfish
51.	<i>Formio niger</i>	nga moke me	Black pomfret
52.	<i>Glossogobius giuris</i>	ka tha poe / nga sha poe	Tank goby
53.	<i>Gnathanodon speciosus</i>	ka la ngue	Golden trevally
54.	<i>Gonialosa manmina</i>	n/a	n/a
55.	<i>Gymnocranius griseus</i>	nga wet sat	Grey large-eye bream
56.	<i>Harpodon nehereus</i>	nga hnati / bar yar gar	Bombay duck
57.	<i>Heteropneustes fossilis</i>	nga kyee	Stinging catfish
58.	<i>Hyporhamphus limbatus</i>	daunn chinn / phonn dee	Congaturi halfbeak
59.	<i>Ilisha elongata</i>	myet san kyel / nga zinn pyarr / myet lonn kyel	Elongate ilisha
60.	<i>Johnius belangerii</i>	nga poke thin / nga gaunn pwa	Belanger's croaker
61.	<i>Johnius coiter</i>	nga poke thin / nga pyet / ka ta myin	Coiter croaker
62.	<i>Katsuwonus pelamis</i>	tuna / nga mei lone / done pyan	Skipjack tuna
63.	<i>Lactarius lactarius</i>	nga tee	False trevally
64.	<i>Lagocephalus lunaris</i>	nga pue tinn	Green rough-backed puffer
65.	<i>Lates calcarifer</i>	ka ka tit / ka ta paunn	Giant seabass
66.	<i>Leiognathus equulus</i>	nga dinn garr / nga wainn	Common ponyfish
67.	<i>Lepturacanthus savala</i>	nga ta khun / nga tha ywe min kyarr	Savalani hairtail
68.	<i>Lethrinus nebulosus</i>	nga wat sat	Sprangled emperor
69.	<i>Liza ffade</i>	n/a	n/a
70.	<i>Lobotes surinamensis</i>	pin lei nga pyay ma	Triple tail
71.	<i>Lutjanus vitta</i>	kyauk parr ne	Brownstripe red snapper
72.	<i>Lutjanus argentimaculatus</i>	nga khwaye pa ne / nga parr ne	Mangrove red snapper
73.	<i>Lutjanus johnii</i>	nga parr ne	John's snapper
74.	<i>Lutjanus kasmira</i>	nga parr ne	Common bluestripe snapper
75.	<i>Mastacembelus armatus</i>		zig-zag eel
76.	<i>Mene maculata</i>	ta yoke darr	Moonfish
77.	<i>Monopterus albus</i>	nga shint ne	Swamp eel
78.	<i>Monopterus cuchia</i>	nga shint mwe	Cuchia eel
79.	<i>Mugil cephalus</i>	ka ba lue	Flathead mullet
80.	<i>Mystus vittatus</i>	n/a	n/a
81.	<i>Mystus vittatus</i>	nga zin yainn	Striped dwarf catfish

No.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
82.	<i>Naucrates ductor</i>	hinn cho khat	Pilotfish
83.	<i>Nemapteryx caelatus</i>	nga yaun	Engraved catfish
84.	<i>Notopterus notopterus</i>	nga phere	Featherback
85.	<i>Ompok bimaculatus</i>	n/a	Butter catfish
86.	<i>Ophichthus lithinus</i>	n/a	Snake eel
87.	<i>Osteobrama alfredianus</i>	n/a	Carplet
88.	<i>Otolithes ruber</i>	thin phyu / nga poke thin	Tiger-toothed croaker
89.	<i>Otolithoides pama</i>	nga poke thin	Pama croaker
90.	<i>Pampus argenteus</i>	nga moke phyu	Silver pomfret
91.	<i>Pampus chinensis</i>	onn nga moke	Chinese silver pomfret
92.	<i>Pangasius pangasius</i>	nga tan	Yellowtail catfish
93.	<i>Panulirus polyphagis</i>	kyauk pa zun / ba ghel	Mud spiny lobster
94.	<i>Parastromateus niger</i>	nga moke mei	Black pomfret
95.	<i>Pastinachus sephen</i>	leik kyauk tinn khun	Cowtail stingray
96.	<i>Pellonwa ditchela</i>	nga zinn pyar	Pellona
97.	<i>Platax teira</i>	nga leik pyar gyee	Batfish
98.	<i>Platycephalus indicus</i>	nga sin ninn	Bartail flathead
99.	<i>Plectrohinchus lineatus</i>	nga wet	Yellowbanded sweetlips
100.	<i>Plectropomus areolatus</i>	bar thar	Squaretail coralgrouper
101.	<i>Plotosus canius</i>	pin lei nga khu / ka byaunn	Gray eel-catfish
102.	<i>Polynemus indicus</i>	ka kue yan / kyawl yin	Indian threadfin
103.	<i>Polynemus paradiseus</i>	nga pon narr	Paradise threadfin
104.	<i>Pomacanthus annularis</i>	nga leik pyar	Bluering angelfish
105.	<i>Pomadasys maculatus</i>	kyar kyawt nge / ka larr goke	Saddle grunt
106.	<i>Pseudambassis ranga</i>	n/a	n/a
107.	<i>Pseudeutropius antherinoides</i>	n/a	n/a
108.	<i>Pseudorhombus arius</i>	nga khwaye shar	Largetooth flounder
109.	<i>Pseudorhombus duplociellatus</i>	nga khwaye shar	Ocellated flounder
110.	<i>Pterocaesio digramma</i>	shwe asinn	Double-lined fusilier
111.	<i>Pterotolithus maculatus</i>	nat ka tor	Blotched tiger-toothed croaker
112.	<i>Raconda russeliana</i>	nga da lar	Raconda
113.	<i>Rastrelliger kanagurta</i>	pa lar tue / shan pa due	India mackerel
114.	<i>Rhinomugil corsula</i>	n/a	n/a
115.	<i>Sardinella albella</i>	n/a	n/a
116.	<i>Sardinella gibbosa</i>	nga kone nyo	Goldstripe sardinella
117.	<i>Scatophagus argus</i>	nga khet / nga pa thun / nga bee	Spotted scat
118.	<i>Scolopsis bimaculatus</i>	myet lonn gyee	Thumbprint monocle bream
119.	<i>Scomberoides commersonianus</i>	nga zar pyat / nga let war	Takang queen fish
120.	<i>Scomberomorus guttatus</i>	nga kun shut	Mackerel
121.	<i>Seriola nigrofasciata</i>	nga htaw pat	Blackbanded trevally
122.	<i>Sicamugil hamiltonii</i>	n/a	n/a
123.	<i>Siganus canaliculatus</i>	nga yun shar / nga hsu than	White-spotted spinefoot
124.	<i>Sillaginopsis panjus</i>	nga pa lway / nga the htoe	Flathead sillago / whiting

No.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
125.	<i>Sillago sihama</i>	nga pa lway / nga the htoe	Silver sillago / whiting
126.	<i>Silonia silondia</i>	nga myuin	Butter catfish
127.	<i>Sphyraena barracuda</i>	pin le nga mway htoe / nga lunn / kyi pwayt taunt	Great barracuda
128.	<i>Tenualosa ilisha</i>	nga tha lauk	Hilsa shad
129.	<i>Tenualosa toli</i>	nga tha lauk yauk pha	Toli shad
130.	<i>Terapon jarbua</i>	nga gonn kyarr	Jarbua terapon
131.	<i>Terapon theraps</i>	nga gonn kyarr	Largescaled therapon / finger perce
132.	<i>Tetradon cutcutia</i>	nga pue tinn / pa jinn / nga se pue	Green puffer
133.	<i>Thunnus obesus</i>	nga poke yaun / nga kyee kann / tue nar	Bigeye tuna
134.	<i>Tylosurus crocodilus</i>	sa lon kyauk	Hound needlefish
135.	<i>Ulua mentalis</i>	zar kyann	Longrakered trevally
136.	<i>Wallogo attu</i>	n/a	n/a
137.	<i>Xenetodon caniceps</i>	nga phaun yoe	Freshwater garfish
138.	<i>Yunnanilus brevis</i>	nga bauk sarr	Polka loach

Harpodon nehereus (Bombay duck)

Polynemus paradiseus (Paradise threadfin, nga pon narr)

Chrysochir aureus (Reeve's croaker, thin war)

PRAWN SPECIES

NO.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
1	<i>Acetes</i> sp.		
2	<i>Harpiosquilla raphidea</i>	kinn pa zun	Giant mantis shrimp
3	<i>Macrobrachium idella idella</i>	n/a	n/a
4	<i>Macrobrachium malcolmsonii</i>	n/a	n/a
5	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	n/a	Giant fresh water prawn
6	<i>Macrobrachium villosimanus</i>	n/a	n/a
7	<i>Metapenaeus brevicornis</i>	n/a	Sand shrimp
8	<i>Metapenaeus conjunctus</i>	n/a	n/a
9	<i>Metapenaeus tenuipes</i>	n/a	n/a
10	<i>Metapenaeus affinis</i>	n/a	Jinga shrimp
11	<i>Parapenaeopsis sculptilis</i>	n/a	Rainbow shrimp
12	<i>Penaeus canaliculatus</i>	n/a	Witch prawn
13	<i>Penaeus japonicus</i>	n/a	prawn
14	<i>Penaeus indicus</i>	n/a	Indian prawn
15	<i>Penaeus monodon</i>	n/a	Asian tiger shrimp

Macrobrachium rosenbergii (Giant freshwater prawn) *Acetes* sp.

CRAB SPECIES

NO.	SPECIES NAME	BURMESE NAME	ENGLISH NAME
1	<i>Charybdis feriata</i>	ga nann	Coral crab
2	<i>Grapsus sp.</i>	ga nann	n/a
3	<i>Ocypoda ceratophthalma</i>	ga nann	n/a
4	<i>Portunus pelagicus</i>	ga nann	Blue swimming crab
5	<i>Portunus sanquinolentus</i>	ga nann	Redspot swimming crab
6	<i>Macrophthalmus sulcatus</i>	ga nann	n/a
7	<i>Matuta planipes</i>	ga nann	Flower moon crab
8	<i>Ocypoda ceratophthalma</i>	ga nann	Horn-eyed ghost crab
9	<i>Scylla serrata</i>	ga nann	Mangrove Crab

Ocypoda ceratophthalma

Matuta planipes

Macrophthalmus sulcatus

Grapsus sp.

BIRD SPECIES

NO	SCIENTIFIC NAME	COMMON NAME	HABITAT
1	<i>Accipiter badius</i>	Shikra	
2	<i>Accipiter trivirgatus</i>	Crested goshawk	forests, second growth
3	<i>Accipiter virgatus</i>	Besra	wooded areas
4	<i>Aegithina tiphia</i>	Common iora	forest edge, gardens, scrub, mangroves, rubber
5	<i>Anas poecilorhyncha</i>	Spot-billed duck	marshes, rivers, lakes
6	<i>Anser anser</i>	Grey-lag goose	rivers, lakes, grain fields, grasslands
7	<i>Anser indicus</i>	Bar-headed goose	large rivers, lakes, grain fields, grasslands
8	<i>Apus affinis</i>	House swift	cliffs, caves, rocky islets, cities; feeds over open areas
9	<i>Aviceda leuphotes (lophotes)</i>	Black baza	open forests, second growth, villages
10	<i>Botaurus stellaris</i>	Great bittern	reeds, marshes
11	<i>Bubulcus ibis</i>	Cattle egret	paddyfields, pastures, marshes
12	<i>Cairina scutulata</i>	White-winged duck	streams and swamps in dense forest by day; rivers and paddyfields at night
13	<i>Calidris temminckii</i>	Temminck's stint	mud-flats, marshy areas
14	<i>Calidris tenuirostris</i>	Great knot	mud-flats, sea-coasts
15	<i>Certhia discolor</i>	Brown-throated treecreeper	forests
16	<i>Circus melanoleucos</i>	Pied harrier	open country, marshes, paddyfields
17	<i>Collocalia esculenta (linchi)</i>	White-bellied swiftlet	forests, second growth
18	<i>Collocalia fuciphaga (inexpectata francica, vestita)</i>	Edible-nest swiftlet	presumably over forest; elsewhere nest under waterfalls
19	<i>Crocoethia alba</i>	Sanderling	sea-coasts, mud-flats
20	<i>Crypsirina temia</i>	Racket-tailed treepie	open country, scrub, second growth, cultivation
21	<i>Dicrurus hottentottus</i>	Spangled drongo	forests, second growth
22	<i>Dicrurus paradiseus</i>	Greater racket-tailed drongo	open forests, second growth, cultivation
23	<i>Egretta alba</i>	Great egret	paddyfields, lakes, marshes, mangroves, mud-flats
24	<i>Egretta eulophotes</i>	Chinese egret	coastal flats, estuary
25	<i>Egretta garzetta</i>	Little egret	marshes, mangroves
26	<i>Egretta intermedia</i>	Plumed egret	paddyfields, lakes, marshes, mangroves, mud-flats
27	<i>Ficedula dumetoria</i>	Rufous-chested flycatcher	evergreen forest, bamboo
28	<i>Fregata andrewsi</i>	Christmas frigatebird	coastal waters, islands
29	<i>Fregata ariel</i>	Lesser frigatebird	coastal waters, islets
30	<i>Fregata minor</i>	Great frigatebird	coastal waters, islands
31	<i>Gallus gallus</i>	Red junglefowl	forest, second growth, scrub, rice stubble
32	<i>Gavia stellata</i>	Red-throated diver	sea-coasts, large lakes, rivers
33	<i>Glaucidium brodiei</i>	Collared owllet	forests
34	<i>Haliaeetus leucogaster</i>	White-bellied sea-eagle	sea-coasts, large lakes, rivers
35	<i>Haliastur indus</i>	Brahminy kite	open wooded areas, often near civilization
36	<i>Heteroscelus brevipes (incanus)</i>	Grey-tailed tattler	mud-flats, sea-coasts
37	<i>Hirundo daurica (striolata, hyperythra)</i>	Red-rumped swallow	open areas
38	<i>Hodgsonius phaenicuroides (phaenicuroides)</i>	White-bellied redstart	dense grass and scrub in open country
39	<i>Icthyophaga nana</i>	Lesser fish-eagle	forested waterways
40	<i>Ixobrychus sinensis</i>	Yellow bittern	reeds, marsh grass, paddyfields
41	<i>Loriculus vernalis</i>	Vernal hanging parrot	forests, second growth
42	<i>Machaerhamphus alcinus</i>	Bat hawk	wooded limestone hilly country
43	<i>Malacopteron magnum</i>	Rufous-crowned babbler	bushes and small trees in forest and second growth
44	<i>Microhierax caerulescens</i>	Collared falconet	open forest, forest edge
45	<i>Microhierax fringillarius (horsfieldi)</i>	Black-thighed falconet	semi-open country, forest edge, second growth
46	<i>Milvus migrans (lineatus)</i>	Black kite	open and coastal areas, rivers, harbours, cities
47	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Black-crowned night-heron	marshes, mangroves
48	<i>Phaethon aethereus</i>	Red-billed tropicbird	oceans, oceanic islands
49	<i>Phylloscopus davisoni</i>	White-tailed leaf-warbler	evergreen forest
50	<i>Pitta phayrei</i>	Eared pitta	forests, second growth

51	<i>Plegadis falcinellus</i>	Glossy ibis	marshes, lakes
NO	SCIENTIFIC NAME	COMMON NAME	HABITAT
52	<i>Pseudibis davisoni (papillosa)</i>	White-shouldered ibis	lakes, rivers, marshes, paddyfields
53	<i>Pseudibis gigantea</i>	Giant ibis	swamps, lakes, open forest
54	<i>Psittacula finschii (himalayana)</i>	Grey-headed parakeet	forests, second growth
55	<i>Pteruthius aenobarbus</i>	Chestnut-fronted shrike-babbler	evergreen forest and edge
56	<i>Pycnonotus cyaniventris</i>	Grey-bellied bulbul	forests, open wooded country
57	<i>Pycnonotus melanicterus (dispar, flaviventris)</i>	Black-crested bulbul	forest edge, second growth, scrubs
58	<i>Rhipidura leucopygia</i>	Silver-rumped swift	forests, especially near streams
59	<i>Rhipidura perlata</i>	Spotted fantail	evergreen forest (usually subcanopy)
60	<i>Sarkidiomis melanotos</i>	Comb duck	marshy lakes, paddyfields
61	<i>Seicercus affinis (burkii)</i>	White-spectacled warbler	evergreen forest
62	<i>Spilornis cheela</i>	Crested serpent-eagle	forests
63	<i>Spizaetus alboniger (nigalensis)</i>	Blyth's hawk-eagle	forests (imm. Often in lower, more open areas)
64	<i>Streptopelia chinensis</i>	Spotted dove	open country, cultivation, gardens, open forest, second growth
65	<i>Strix seloputo (orientalis)</i>	Spotted wood-owl	forests, second growth, orchards, town parks, villages, paddyfields
66	<i>Tesia castaneocoronata</i>	Chestnut-headed tesia	undergrowth in evergreen forest
67	<i>Threskiornis melanocephalus (aethiopica)</i>	Black-headed ibis	marshes, lakes
68	<i>Treron bicincta</i>	Orange-breasted pigeon	open coastal areas, forest, second growth
69	<i>Turmix sylvatica</i>	Little buttonquail	scrub, cultivation
70	<i>Yuhina castaniceps (torquata, striata)</i>	Striated yuhina	open forest, edge of evergreen
71	<i>Yuhina nigrimenta</i>	Black-chinned yuhina	scrub, evergreen forest

